

Gemeente
Hoogeveen

Kadernota

2024
–
2027

Kadernota 2024-2027

Gemeente Hoogeveen

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	5
Leeswijzer	13
Kadernota in kort bestek	14
Ontwikkeling begroting gemeente Hoogeveen	20
<i>Blijven meedoen en talentontwikkeling</i>	21
<i>Jeugdhulp en Participatie</i>	26
<i>Gezond en Vitaal</i>	33
<i>Economie</i>	41
<i>Aantrekkelijk wonen en woonomgeving</i>	46
<i>Ruimtelijke ordening en sport</i>	50
<i>Veilige bereikbaarheid</i>	53
<i>Duurzaam en gastvrij Hoogeveen</i>	56
<i>Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur</i>	60
<i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>	64
<i>Overzicht overhead</i>	66
<i>Reserves</i>	68
<i>Vennootschapsbelasting</i>	69
Investerings	70
Bijlage 1 Overzicht mutaties exploitatie.....	75
Bijlage 2 Overzicht investeringen 2024-2027.....	78
Bijlage 3: Capaciteitsimpuls voor gebiedsontwikkelingen	79

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de kadernota 2024 voor u ter besluitvorming en als opmaat naar de programmabegroting 2024-2027.

Een tijd van uitdagingen

Dit is een tijd van grote bewegingen met flinke gevolgen voor de Hoogeveense samenleving en het gemeentebestuur. We staan voor uitdagingen en onzekerheden die we samen en in verbinding moeten aangaan. Perspectief voor de toekomst, rondkomen met je inkomen, een woning vinden, de ontwikkelingen rond energie, klimaat en natuur. Er komt veel op ons af. Hoogeveners laten dagelijks hun kracht zien in samenwerking met elkaar en met de gemeente. Dat sterkt ons in het vertrouwen samen de toekomst in te gaan. Alleen samen halen we eruit wat erin zit voor onze samenleving.

Compliment voor geduld en begrip

We sluiten een periode af van beleidsarme jaren. Ook in deze magere jaren hebben we elkaars hand stevig vastgehouden als samenleving en gemeente.

Inwoners, ondernemers en organisaties hebben geduld en begrip laten zien wanneer de gemeente nul op het rekest moest geven of een uitstel aankondigde. Dat verdient een groot compliment.

De gemeenteraad stelde zich terughoudend op met ambities en gaf voorrang aan herstel van de financiële situatie. Ook de coalitie kwam in 2022 met een financieel bescheiden akkoord. En de raad koos ervoor 2023 nog als beleidsarm jaar aan te merken. De medewerkers hebben in de magere jaren de rug recht gehouden. We wisten allen hoe we ervoor stonden en hebben daarnaar gehandeld.

De rode draad van deze kadernota

We zien in deze kadernota drie thema's telkens terugkomen. Dat is allereerst het sociale gezicht van Hoogeveen, veel werk de komende jaren heeft hiermee te maken. Ten tweede is 'met onze inwoners' kenmerkend voor heel veel onderwerpen de komende jaren. Ten derde is de inhaalslag op onderhoud en beleid een thema. We zien veel inhaalslagen terugkomen in de kadernota.

Aan de hand van deze thema's is deze brief ingedeeld. Verder ook aandacht voor 'bestuur' en 'financiën'.

Het sociale gezicht van Hoogeveen

Vanuit het coalitieakkoord zijn we vanaf de start bezig de samenwerking te zoeken, te verbinden en te verbeteren. Financieel is de gemeente nu een stuk robuuster, dat helpt natuurlijk. Dat maakt dat we prioriteit kunnen blijven geven aan het sociale gezicht van Hoogeveen.

Dat doen we door aan te sluiten bij de sociale kracht van Hoogeveen. Bij de vele voorbeelden van samenwerking, vriendelijkheid en behulpzaamheid. Het is bijvoorbeeld fantastisch en inspirerend om te zien hoeveel vrijwilligers zich inzetten voor de ander en de leefbaarheid in de buurten en dorpen. Dat doen we ook door op verschillende manieren te werken aan een sterke sociale basis met aandacht voor ondersteuning, preventie en snelle zorg.

Een sterke sociale basis voor de jeugd

Gezond opgroeien begint bij de basis van thuis, school en buurt. Daarom blijven we inzetten op het bij elkaar brengen van preventieve ondersteuning, onderwijs en buurt. We werken aan een nota jeugd om hiervoor structurele afspraken met partners te maken.

Perspectief voor jongeren

Een deel van de jongeren worstelt met de uitdagingen van vandaag. Met het risico op uitval van school of werk. Daarom zetten we gericht middelen in om jeugdwerkloosheid tegen te gaan en jongeren te begeleiden naar het hervatten van een opleiding of naar werk. Tevens gaan we preventief inzetten op het minder vatbaar worden om in aanraking te komen met criminaliteit.

Gelijke kansen voor jong Hoogeveen

We willen in samenwerking gaan voor onze kinderen en jongeren. Dus voor gelijke kansen, maximale talent (h)erkenning en een sterke basis voor jong Hoogeveen. Daarvoor willen we duurzaam en strategisch sturen en investeren mét commitment van onze partners. In 2023 werken we daarom aan de genoemde beleidsnota jeugd.

Streven naar meer bestaanszekerheid

We willen dat onze inwoners meer een gevoel van bestaanszekerheid kunnen ervaren. Daarom werken we samen met onze partners aan de uitwerking van een Aanpak Armoedebestrijding, vanuit de Armoedeconferentie (december 2022). We willen samen bouwen aan perspectief voor onze inwoners, vanuit de uitgangspunten van het Herontwerp Sociaal Domein, zoals een sterke sociale basis.

Een thuis voor statushouders

Ook statushouders die inburgeren hebben aandacht nodig. We zien een groep statushouders die het zelf prima redt en zich 'thuis' voelen in Hoogeveen. Maar er is ook een groep die meer passende ondersteuning nodig heeft met taal, werk, opleiding of invulling in de maatschappij. We willen graag dat ieder, als dat kan, volwaardig en zelfredzaam kan deelnemen in onze Hoogeveense samenleving.

Van zorg naar gezondheid en welbevinden

Aandacht voor gezondheid en welbevinden. Dat wordt steeds belangrijker, in plaats van alleen aandacht voor zorg.

We zien die aandacht terug in het landelijke Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en het Actief Leven Akkoord (GALA), waar we aan meedoen. Doel is de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden en te ontlasten. Dit vraagt om inzet op preventie, het bevorderen van een gezonde leefstijl, het versterken van de sociale basis in wijken en dorpen, levenslang bewegen en verbetering van cultuur zijn inbegrepen.

We gaan door met succesvolle programma's hiervoor of starten deze op. We noemen hier Kansrijke Start, de samenwerking met de huisartsen via Welzijn op Recept en steunpunten in de wijken en dorpen voor inwoners met sociale, financiële en psychische problemen. Ook faciliteren we activiteiten voor verschillende groepen kwetsbare inwoners. Dit doen we samen met inwoners, vrijwilligers en professionals.

Dorpscoöperatie Hollandscheveld als goed voorbeeld

We versterken de samenwerking tussen organisaties op het gebied van wonen, welzijn en zorg in de wijken en dorpen. Een voorbeeld is doorgaan met de inzet van sociale wijkteams. Een ander voorbeeld is Hollandscheveld, waar het dorp laat zien hoe je als inwoners, professionals en organisaties kunt samenwerken. Deze succesformule van de dorpscoöperatie willen we ook in ander gebieden toepassen.

Met onze inwoners

We vragen inwoners, ondernemers en organisaties naar wat zij belangrijk vinden. Met die belangen gaan we aan de slag als vertrekpunt voor beheer, onderhoud en beleid.

Een goed recent voorbeeld is het herontwerp sociaal domein. De insteek was geld te vinden onder druk van de financiële crisis. Met input van inwoners en organisaties in het sociaal domein, is de beweging gemaakt naar inhoudelijke verbeteringen. Zoals de sociale basis versterken en beter samenwerken in het sociaal domein. Dat levert naar verwachting een besparing op, maar dan als gevolg en niet als eis vooraf.

Naar wijk- en buurtagenda's

We geven concreet uitvoering aan ons motto 'Samen: Verbinden en Verbeteren', door het gesprek te voeren met inwoners van elke buurt, wijk en dorp en met maatschappelijke organisaties. We halen waar gewenst de opgave op en gaan samen met inwoners agenda's opzetten voor elke buurt, wijk en elk dorp. Waar mogelijk geven we uitvoering aan de plannen. We koppelen dit aan de doorontwikkeling van de Smederijen van Hoogeveen (waar een extra gebiedsregisseur nodig is) en de aanpak van gebiedswethouders.

Van duurzaam denken naar doen

Hoogeveen heeft als ambitie om in 2040 een CO2-neutrale gemeente te zijn. Onder inwoners en bedrijven is er op dit moment veel animo om te verduurzamen, mede door de hoge energieprijzen. We zetten vooral in op het blijven meedenken en ondersteunen van bewoners en ondernemers bij het verduurzamen van hun pand of de bedrijfsvoering. En we ondersteunen bewoners en maatschappelijke organisaties die te maken hebben met energiearmoede.

Inwoners als eigenaar

Verder spelen we in op nieuwe energieontwikkelingen en wensen uit de samenleving: vanuit onze inwoners in onze wijken en dorpen en vanuit ondernemers. Ruimte voor bewonersinitiatieven, zelf eigenaar zijn (lokaal eigendom) bij duurzame energieprojecten, dat is voor Hoogeveen belangrijk. Dat doen we bij de Drentse Zonneroute A37, waar we onze inwoners helpen coöperaties op te zetten.

Inhaalslag op onderhoud en beleid

Na financieel zware jaren kunnen we een inhaalslag maken op onderhoud. We kunnen ook beleid opschudden en nieuw beleid maken. Steeds met het oog op het welzijn van onze inwoners, ondernemers en organisaties. En aansluitend bij de sociale kracht van Hoogeveen.

Vernieuwing schoolgebouwen

We blijven investeren in goede schoolgebouwen (vanuit het Integraal Huisvestingsplan). De komende jaren gaat het om vernieuwing voor het speciaal (basis)onderwijs van RENN4 en voor Het Palet en de Titus Brandsmaschool. Op dit moment zijn we in gesprek met RSG Wolfsbos over de gewenste nieuwbouw.

Onderhoud wegen

We hebben jaren van achterstand in het onderhoud aan wegen achter de rug. We stellen voor om middelen vrij te maken om alle wegen op niveau basis te brengen. Daarmee komt een einde aan het risico op kapitaalvernietiging dat we de afgelopen jaren hebben gelopen.

Aanpak kleedaccommodaties

Vervangingsinvesteringen gelden ook voor sport. We willen de kleedaccommodaties bij de buitensport vernieuwen en verduurzamen.

Nieuwe brandweerkazerne

We zien een investering aankomen in een noodzakelijke nieuwe brandweerkazerne, met goede faciliteiten voor ons brandweerpersoneel.

Cultuurkansen

In 2023 zijn de eerste stappen gezet in het zichtbaar en beleefbaar maken van het verblijf van Vincent van Gogh in Hoogeveen. In 2024 willen we samen met anderen het Van Gogh thema verder uitwerken en nog beter positioneren. We voeren gesprekken met onderduikersmuseum de Duikelaar over hun doorontwikkeling en een eventuele structurele gemeentelijke subsidie. Voor de huisvesting van cultuur bereiden we de revitalisering van Het Podium voor.

Opgave woningbouw en openbare ruimte

De woningbouwopgave is fors de komende jaren. Meer woningen vraagt ook om extra investeringen in infrastructuur en openbare ruimte. Wij willen inzetten op meer groen in straten, op pleinen en in de nieuwe woonbuurten. Plekken moeten inwoners uitnodigen om elkaar te ontmoeten en te bewegen.

Groenblauwe impulsen

Door meer groen kunnen we ook biodiversiteit gaan versterken. Dat kan vaak ook hand in hand met aanpassingen die nodig zijn voor het veranderend klimaat. Er staan dus 'groenblauwe' maatregelen op stapel. Een groene en klimaatrobuuste omgeving heeft bovendien effect op de mentale en fysieke gezondheid, op ontmoeting en sociale contacten.

Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is definitief de Omgevingswet van kracht. Wetten en regels over de fysieke leefomgeving worden gebundeld en verminderd. Daardoor is overzichtelijker voor iedereen wat wel en niet kan. Voor de gemeentelijke organisatie verandert er veel, in beleid, regelgeving, processen en software. Ook vervangen we al onze bestemmingsplannen en verordeningen voor één omgevingsplan. Als gevolg hiervan hebben we extra personeel nodig.

Opgave landelijk gebied

In het landelijk gebied ligt een grote opgave. Nieuw gemeentelijk beleid voor het landelijk gebied is nodig om de gevolgen van de keuzes en maatregelen van het Rijk en Provincie lokaal door te vertalen. Welke functies die een beroep doen op de ruimte in het landelijk gebied zijn nodig en mogelijk? Hier zullen we de komende jaren onze tanden in moeten zetten.

We investeren in lokaal sportaanbod

We willen onze inwoners stimuleren tot een gezonde en actieve leefstijl. We moeten daarvoor in lijn met het Rijksbeleid het sportakkoord updaten. Hiervoor krijgen we geld van het Rijk, evenals voor lokale initiatieven sport en bewegen. Via het Rijk kunnen we ook door met de sportfunctionarissen. We maken hiervoor - als voorwaarde vanuit het Rijk - samen met andere regelingen één uitvoeringsplan (Gezond Actief Leefstijl Akkoord, GALA).

Waar nodig en mogelijk werken we ook regionaal samen. Dat willen we weer doen in het programma Drenthe Samen Gezond in Beweging. Vanwege de financiële situatie hebben we hier een aantal jaren niet aan bijgedragen. We komen bij de programmabegroting met een voorstel.

Doorontwikkeling toeristisch aanbod

We richten ons voor inwoners, bezoekers en bedrijven op een duurzame ontwikkeling van ons toeristisch aanbod, op het versterken van de lokale economie en op de beleefbaarheid van ons landschap. We willen dat laten zien door onder andere een duurzame doorontwikkeling van het Van Gogh project.

Daarnaast verkennen we samen met initiatiefnemers en recreatieve bedrijven de mogelijkheden voor nieuwe toeristische infrastructuur en nieuwe vormen van toeristische informatievoorziening.

Goed bereikbaar blijven

Een goede en veilige bereikbaarheid van Hoogeveen en het koesteren van de strategische ligging, is van belang voor onze inwoners, bedrijven en voorzieningen.

De fiets belangrijk

In 2018 heeft de gemeenteraad de Mobiliteitsvisie Hoogeveen vastgesteld. Hierin staat dat we de fiets net zo belangrijk vinden als de auto. In de daaropvolgende fietsnota hebben we maatregelen benoemd die nodig zijn om ons fietsnetwerk te verbeteren en veiliger te maken. De komende jaren willen we hierop gaan investeren. Daarbij zoeken we ook (financiële) middelen van derden.

Trein en bus

Het openbaar vervoer staat onder druk. Het vraagt aandacht om het OV op peil te houden. We blijven daarom samen met onze provinciale en regionale partners sterk lobbyen om het spoor tussen Groningen en Zwolle te verbeteren, zodat er vier treinen per uur stoppen in Hoogeveen en verstoringen voor reizigers te minimaliseren. Bij de provincie Drenthe en het OV-bureau zetten we in op de continuering van de subsidie voor De Bij en voor het behoud van de buslijnen.

Auto opladen en parkeren

Met de laadvisie spelen wij in op de toenemende vraag naar oplaadpunten voor elektrische auto's. Het vervangen van de parkeerautomaten in 2025 is nodig om het betaald parkeersysteem te waarborgen.

Regionale samenwerking

Economische ontwikkeling stopt niet bij de gemeentegrens. Daarom is regionale samenwerking via Dutch Techzone en de Regio Zwolle belangrijk. Ook het succes behaald met de Regiodeal is een mooi voorbeeld. Met de 60 miljoen euro van de Regiodeal willen we de brede welvaart in Zuid- en Oost-Drenthe versterken.

Behoefte aan bedrijfsgrond

De economische ontwikkeling in Nederland staat onder druk door onder andere de stijgende rente en de situatie in de wereld. Toch blijft in onze regio de vraag naar bedrijfsgrond groot. De Dutch TechZone start daarom een behoefteonderzoek naar bedrijventerreinen.

Toekomst bedrijventerreinen

Vanuit de Economische focusagenda zetten we onder meer in op toekomstbestendige bedrijventerreinen en ook op verduurzaming en circulariteit. Ondernemend Hoogeveen en de onderwijsinstellingen zijn daarin belangrijke partners.

Georganiseerde ondernemers

We gaan verder met de marketing die is ingezet. Verder stimuleren we verbinding en kennisdeling tussen ondernemers. Samen met Ondernemend Hoogeveen blijven we streven naar een verhoging van de organisatiegraad van ondernemers in Hoogeveen. Samen sta je sterker en bereik je meer.

Blij met binnenstad

Ook blijven we goed samenwerken met Binnenstad Hoogeveen, zeker ook in de lobby voor een vervolg op het regiostedenfonds. We zien uit naar de verlenging van de BIZ (bedrijven-investeringszone, waaraan ondernemers vrijwillig bijdragen). Samen investeren is belangrijk voor de samenhang en solidariteit in de aanpak en behoud van een vitale binnenstad. Het project Hoofdstraat-Zuid staat in 2024 in de planning en is een concreet voorbeeld ervan.

De binnenstad van Hoogeveen ontwikkelt zich vanaf 2022 weer positief. Er is weinig leegstand en de bezoekersaantallen stijgen. Zo wordt de binnenstad steeds vitaler en aantrekkelijker.

Veiligheid

Veiligheid blijft in 2024 een urgent thema. We zien het probleem van ondermijning groter worden. Daar is structurele aandacht en capaciteit voor nodig. Ook andere complexe, problematische dossiers vragen om regie vanuit het veiligheidsdomein van de gemeente: jonge aanwas in de criminaliteit, multi-probleem gezinnen, verwarde mensen en zware overlast.

Op alle veiligheidsonderwerpen werken we nauw samen met onze veiligheidspartners, ook als veiligheidsregio Drenthe.

Bestuur

Voor ons lokaal bestuur komt er in 2024 de wisseling van burgemeester aan. Ook gaat de raad de stemfaciliteiten bij verkiezingen evalueren. Hoe kunnen we hier nog verder in verbeteren en moderniseren? Verder wil de raad de komende jaren uitvoering geven aan een motie (maart 2023) om jongeren beter bij de lokale democratie te betrekken.

Financieel op orde maar voorzichtigheid geboden

Financieel begint het gemeentebestuur op orde te komen. Echt comfortabel is de situatie nog niet. We moeten kritisch blijven op de uitgaven. Alleen goed onderbouwde plannen kunnen in aanmerking komen voor financiering. We moeten de financiële robuustheid van de begroting blijven stutten. Daarom moeten we blijven sparen.

Tegelijkertijd moeten we een inhaalslag maken op onderhoud en beleid. De pauzeknop van de afgelopen jaren drukken we iets minder hard in. We kunnen weer wat meer doen voor onze samenleving en pakken gericht de kansen daarvoor.

In het verleden schreven we dat we de bocht aan het nemen zijn, maar nog niet door zijn, laat staan de tunnel uit. Nu kunnen we zeggen dat het einde van de tunnel in zicht is, maar dat we de tunnel nog niet uit zijn. Voorzichtigheid blijft geboden vooral vanwege onze afhankelijkheid van rijksinkomsten en de grilligheid en onzekerheid daarvan.

In cijfers was 2020 een financieel zeer slecht jaar. We zaten met een nagenoeg lege spaarpot. We hadden een laag weerstandsvermogen en een solvabiliteit van 11%. We waren kwetsbaar. Door jaren terughoudendheid en sparen staan we er nu beter voor.

Overigens hebben we in de afgelopen jaren niet alleen maar gespaard. Grote geplande bezuinigingen in het sociaal domein zijn teruggedraaid. We hebben geprofiteerd van incidentele meevallers en we kregen meer geld van het Rijk. De meevallers zijn toegevoegd aan de Algemene Reserve.

De financiële kengetallen buigen de positieve kant op. We kunnen de financiële kaders vanuit 'Schone lei' loslaten. In deze kadernota stellen we nieuwe financiële kaders voor. In plaats van een strak pessimistisch-realistisch begrotingsbeleid, kunnen we realistischer begroten en realistischer omgaan met risico's en kansen. Als de resultaten alsnog tegenvallen, kunnen we deze immers beter opvangen. We blijven natuurlijk streven naar een realistische en structureel sluitende begroting.

Een tekort maar goed op te lossen

De kadernota laat na verwerking van alle mutaties de komende jaren nog een tekort zien. In 2024 € -1,8 miljoen, in 2025 € -1,4 miljoen en vanaf 2026 € -6,9 miljoen.

Wij denken nu niet aan een bezuinigingsopdracht. Vanuit Schone Lei hebben wij jaarlijks een storting in de Algemene Reserve van € 5,5 miljoen begroot. We stellen voor de tekorten voor de jaren 2024 en 2025 te dekken door de storting aan de algemene reserve te verlagen. Dit kan omdat de stand van de Algemene Reserve al (veel) hoger is dan we hadden verwacht.

Vorbereid op 'ravijnjaren'

In gemeenteland worden 2026 en 2027 door velen inmiddels de 'ravijnjaren' genoemd. Gemeenten dreigen vanaf dat moment minder geld via het Gemeentefonds te krijgen van het Rijk. De onduidelijkheid is nog groot. Het kabinet werkt aan een andere financieringssysteem. Dit moet leiden tot meer stabiliteit. In 2026 moet het nieuwe stelsel in werking treden. Vanaf het 'ravijnjaar' 2026 laten we voorlopig een tekort zien. Mocht het Rijk niet met (voldoende) compensatie komen vanaf 2026, dan komen we bij de kadernota 2025 met nadere voorstellen.

Met vriendelijke groet
College van burgemeester en wethouders

Karel Loohuis

Derk Reneman

Jan Zwiers

Jeroen Westendorp

Roelof Bisschop

Mark Tuit

Jelmer Mulder

Leeswijzer

Deze kadernota neemt u mee in het financiële beleid van de gemeente. In de 'Kadernota in kort bestek' nemen we u mee in de voorgestelde uitgangspunten richting het komende begrotingsproces. We geven een richting van de uitkomsten van de financiële mutaties in de exploitatie en investeringen. Vervolgens wordt in het hoofdstuk 'Ontwikkelingen begroting' per programma de trends en ontwikkelingen op nationaal, regionaal en lokaal niveau toegelicht. Hierbij worden ook de financiële ontwikkelingen weergegeven en toegelicht. In het hoofdstuk investeringen geven we een toelichting op de actualisatie van de investeringen. In bijlage 1 hebben we een totaaloverzicht van de financiële mutaties opgenomen. In bijlage 2 staat het totaaloverzicht aan investeringen voor 2024 t/m 2027.

Kadernota in kort bestek

Strategische financiële koers

Het doel van de kadernota is om richting te krijgen voor het komende begrotingsproces. Het college doet voorstellen, maar de raad bepaalt de richting.

De volgende richtlijnen worden voor de Programmabegroting 2024-2027 voorgesteld:

- De Programmabegroting 2023 vormt het kader.
- De mutaties die we voorstellen ten opzichte van de Programmabegroting 2023 zijn gecategoriseerd in (1) Onontkoombaar (2) Aanpassing op basis van realisatiecijfers (3) Nieuw beleid en (4) Niet realiseerbare bezuinigingen.
- We stellen onze signaleringswaarden voor de financiële kengetallen opnieuw vast. Hierbij laten we de uitgangspunten uit Schone Lei los.
- We moeten een inhaalslag maken op onderhoud en beleid.
- We lopen voor op het spaartempo zoals afgesproken in Schone Lei, hierdoor kunnen we ervoor kiezen om minder hard te gaan sparen dan we hadden voorgenomen. Uitgangspunt blijft wel dat we niet interen op de stand van de Algemene reserve.
- De inkomsten worden waar van toepassing geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI). Voor wat betreft de uitgaven ramen we realistische indexeringen en volumeaanpassingen.
- De structurele effecten uit de jaarrekening 2022 worden in de kadernota meegenomen.
- In aanloop naar de begroting streven we voor 2024 en 2025 om op minimaal nul uit te komen. Voor 2026 en 2027 (de ravijnjaren) accepteren we voor nu twee min-jaren, in afwachting van de Meicirculaire over de jaren vanaf 2026.
- In aanloop naar de begroting worden de organisatorische randvoorwaarden en (daarmee) de haalbaarheid van de optelsom van alle wensen gehard. We moeten zeker weten dat wat wordt voorgenomen in het komende jaar ook uitgevoerd kan worden.
- Mochten bij de begroting 2024 de laatste 2 jaren nog steeds negatief uitkomen, dan komen we bij de kadernota voor 2025 met een bezuinigingsrichting die we in de begroting daarop implementeren.
- Uitgangspunt is dat we de OZB niet boven de inflatie verhogen.
- Moeten we selecteren dan hanteren we de volgende prioriteiten: (a) autonoom beleid, (b) uitvoering reeds besloten beleid, (c) beheer en onderhoud, (d) nieuw beleid. Op de laatste categorie zetten we de kaasschaaf. Net zo lang schaven tot het past.
- Voor investeringen hanteren we de volgende categorieën: (1) Vervangingsinvesteringen, (2) onderhouds- of exploitatiekostenbesparende investeringen (waaronder verduurzaming) en (3) nieuwe investeringen.

Op 20 april 2023 hebben wij met de raad gesproken over de financiële kengetallen. In deze kadernota stellen wij vast wat onze signaleringswaarden zijn. Hiermee kunnen we vaststellen wanneer de financiële situatie van de gemeente goed is. We hebben de signaleringswaarden vastgesteld op:

- Netto schuldquote: maximaal 90%
- Solvabiliteit: minimaal 35%
- Weerstandsvermogen: minimaal 2,0 (uitstekend)
- Structurele exploitatieruimte: minimaal 0
- Grondexploitatie: maximaal 20%
- Belastingcapaciteit: hier hangen we geen signaleringswaarde aan vast

Exploitatie

Wij hebben een nieuw meerjarenperspectief samengesteld. Ontwikkelingen die effect hebben op dit meerjarenperspectief zijn onder andere de ontwikkelingen van het gemeentefonds, loon- en prijsindexaties, investeringsportefeuille en autonome ontwikkelingen.

1. Startpunt

Het financiële startpunt van de Kadernota 2024 is de eindstand van de Programmabegroting 2023-2026. Deze ziet er als volgt uit:

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
(Bedragen x €1000), + is nadeel / - is voordeel				
Programma's:				
Blijven meedoen en talentontwikkeling	12.291	12.034	12.256	12.034
Jeugdhulp en Participatie	53.115	51.130	50.198	49.145
Gezond en Vitaal	24.168	24.404	24.878	25.417
Economie	2.047	2.075	1.864	1.841
Aantrekkelijk wonen en woonomgeving	16.489	17.833	18.599	18.511
Ruimtelijke ordening en sport	7.270	6.875	7.284	6.679
Veilige bereikbaarheid	-1.419	-1.450	-1.419	-1.414
Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	1.720	1.676	1.611	1.631
Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen	8.658	8.646	8.692	8.482
Algemene dekkingsmiddelen	-154.559	-157.498	-161.247	-150.630
Overzicht Overhead	21.543	21.045	21.212	21.115
Reserves	6.244	6.858	7.263	7.140
Totaalresultaat	2.434	6.372	8.809	50

2. Mutaties kadernota

Wij stellen voor om een aantal zaken te wijzigen in de exploitatie. Alle van belang zijnde financiële mutaties worden voor zover bekend in de kadernota opgenomen. Bij de cijfermatige actualisatie van het huidige beleid geldt de gebruikelijke categorie indeling:

- Categorie 1 – Onontkoombaar
- Categorie 2 – Aanpassing op basis van realisatiecijfers
- Categorie 3 – Nieuw beleid
- Categorie 4 – Niet realiseerbare bezuinigingen

Bedragen x € 1.000 + is voordeel en - is nadeel	2024	2025	2026	2027
Beginstand kadernota 2024-2027	6.372	8.809	50	50
Mutaties categorie 1	3.392	4.848	2.379	2.347
Mutaties categorie 2	1.159	1.129	404	404
Mutaties categorie 3	3.369	4.048	4.178	4.221
Mutaties categorie 4	295	200		
Totaal mutaties	8.215	10.225	6.961	6.972
Stand na verwerking mutaties	-1.843	-1.439	-6.911	-6.922
Verlaging storting algemene reserve	1.843	1.439		
Eindstand kadernota	0	0	-6.911	-6.922

Na de verwerking van deze mutaties komen we voor alle jaren negatief uit. Wij willen nu geen bezuinigingsopdracht inzetten. Wij stellen voor de tekorten voor de jaren 2024 en 2025 te dekken door de storting aan de algemene reserve te verlagen. Hierdoor sluiten deze jaren. Vanaf het

‘ravijnjaar’ 2026 laten we voorlopig een tekort zien, in afwachting wat het Rijk gaat compenseren in het Gemeentefonds. Mocht het Rijk niet met (voldoende) compensatie komen vanaf 2026 dan komen we bij de kadernota 2025 met nadere voorstellen.

In bijlage 1 is het totaaloverzicht van alle mutaties opgenomen. Onder Ontwikkeling begroting gemeente Hoogeveen worden de financiële mutaties per programma toegelicht.

Investeringsen

In deze kadernota schetsen we welke nieuwe ontwikkelingen er zijn. Dit staat in het hoofdstuk over de investeringen. In het najaar willen we een eerste stap maken met de tussentijdse verantwoording over de stand van zaken met betrekking tot investeringen.

Voor de investeringen en kapitaallasten zoals opgenomen in de begroting 2023 zijn de basis van deze kadernota. We hebben opgehaald wat er aan investeringen op ons af komt de komende jaren. Hierbij hanteren we de volgende categorieën:

1. Vervangingsinvesteringen
2. Onderhoud- en exploitatiekostenbesparende investeringen
3. Nieuwe investeringen

Voorgaande jaren hanteerden we een investeringsplafond van € 6,5 miljoen per jaar. Maar we moeten een inhaalslag maken op onderhoud. Vervangingsinvesteringen maken hier onderdeel van uit. Met het opnemen van o.a. de nieuwbouw van de brandweerkazerne en de extra investeringen in wegen en fietspaden komen we boven het plafond uit van € 6,5 miljoen per jaar.

In de begroting van 2022 is vastgesteld dat het zwembad De Dolfijn voor minimaal 5 jaar in stand wordt gehouden. In de meerjarenbegroting vanaf 2022 zijn hiervoor de vereiste onderhoudsbudgetten opgenomen om een veilig en verantwoord gebruik van De Dolfijn te kunnen garanderen. In de begroting voor 2023 hebben we afgesproken dat we in 2023 willen verkennen welke stappen we kunnen zetten naar een toekomstige zwemvoorziening in Hoogeveen. De verkenning naar een toekomstige zwemvoorziening is inmiddels opgestart. Op basis van eerste analyse willen we samen met de gemeenteraad de vervolgstappen gaan bepalen.

In hoofdstuk Investeringsen zijn de mutaties ten opzichte van de programmabegroting 2023-2026 in de investeringen opgenomen en toegelicht. In bijlage 2 is het overzicht van alle investeringen opgenomen.

Algemene reservepositie

Op het moment van schrijven van deze kadernota is de accountantscontrole van de jaarstukken 2022 nog onderhanden. Een definitief en door de accountant gecontroleerd rekeningresultaat is om die reden niet voorhanden. Om toch input te hebben voor de doorrekening van de algemene reservepositie hebben we het rekeningresultaat ‘vastgeprikt’ op 15 mei 2023. Dit saldo € 26,9 miljoen (voor bestemming) is het voorlopige rekeningresultaat en kan dus nog wijzigen.

In onderstaand overzicht is het verloop van de algemene reserve weergegeven op basis van de concept jaarrekening 2022 en programmabegroting 2023-2026. De stortingen van de winstnemingen grondexploitatie zijn geactualiseerd op basis van de jaarrekening 2022.

Vanuit Schone Lei hebben wij voor 2024 een storting in de Algemene Reserve van € 5,0 miljoen begroot en vanaf 2025 jaarlijks een storting van € 5,5 miljoen. We stellen voor de tekorten in deze

kadernota voor de jaren 2024 en 2025 te dekken door de storting aan de algemene reserve te verlagen. Dit kan omdat de stand van de Algemene Reserve al (veel) hoger is dan we hadden verwacht.

Algemene reserve	2023	2024	2025	2026	2027
Stand op 1-1	22.913	54.210	59.275	65.122	72.262
<i>Onttrekkingen:</i>					
Bestemmingsvoorstellen 2022	-1.925	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	-1.925	0	0	0	0
<i>Stortingen:</i>					
Reservering algemene reserve	200	200	200	200	200
Reservering algemene reserve (Schone lei)	3.500	5.000	5.500	5.500	5.500
Standen kadernota 2024		-1.843	-1.416		
Winstneming uit grondexploitaties	2.624	1.708	1.563	1.440	1.440
Saldo jaarrekening 2022 (voorlopig)	26.898	-	-	-	-
Totaal stortingen	33.222	5.065	5.847	7.140	7.140
Stand op 31-12	54.210	59.275	65.122	72.262	79.402

Bestemmingsreserves

In 2021 hebben we alle bestemmingsreserves opgeheven. Alleen de kosten voor visievorming en uitvoering programma landelijk gebied zijn nog ten laste van de reserve structuurvisie begroot. Na 2024 is ook deze reserve op nul.

Bestemmingsreserve	2022	2023	2024	2025	2026
Reserve structuurvisie					
Stand op 1-1	150	100	50		
<i>Onttrekkingen:</i>					
Visievorming/uitvoering programma landelijk gebied	-50	-50	-50		
Stand op 31-12	100	50	0		

Kengetallen

In het verleden zijn financiële kaders opgesteld waaraan we kunnen aflezen in hoeverre Hoogeveen financieel gezond is. Deze kaders zijn op 20 april 2023 met de raad besproken en we hebben de volgende signaleringswaarden vastgesteld:

- Netto schuldquote: maximaal 90%
- Solvabiliteit: minimaal 35%
- Weerstandsvermogen: minimaal 2,0 (uitstekend)
- Structurele exploitatieruimte: minimaal 0
- Grondexploitatie: maximaal 20%
- Belastingcapaciteit: geen signaleringswaarde

Netto Schuldquote (maximaal 90%)

Een goed kengetal om de hoogte van de schulden te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de inkomsten. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan. We hebben het kader voor Hoogeveen vastgesteld op maximaal 90%.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	> 130%

Solvabiliteitsratio: (minimaal 35%)

De solvabiliteit is een maatstaf om aan te geven in hoeverre een organisatie in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen; hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Voor de bepaling van het eigen vermogen volgen we de BBV, waarbij voorzieningen niet worden gerekend tot het eigen vermogen. We hebben vastgesteld dat het kader vanaf minimaal 35% in de categorie minst risicovol valt.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Solvabiliteitsratio	> 35%	20%-35%	< 20%

Weerstandvermogen (minimaal 2,0)

Het kengetal weerstandvermogen is de verhouding tussen het totaalbedrag aan risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Met behulp van dit kengetal kan worden bepaald of het weerstandvermogen voldoet aan de gestelde norm. Het kengetal wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit. Het huidige kader hiervoor is gesteld op minimaal 'uitstekend' (>2,0)

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Ratio weerstandvermogen	>2,0	1,0 > < 2,0	< 1,0

De waarderingen zijn als volgt geclassificeerd:

Waardering	Ratio Weerstandvermogen	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 > < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 > < 1,4	Voldoende
D	0,8 > < 1,0	Matig
E	0,6 > < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het totaalbedrag aan risico's. Bij de begroting en jaarrekening worden de risico's opnieuw bepaald. Bij de begroting 2023 is de benodigde weerstandscapaciteit vastgesteld op € 16,5 miljoen. Hiervoor wordt op basis van een risicomatrix de risicokans bepaald dat een risico zich voordoet.

Het wordt als volgt berekend:

$$\text{Weerstandvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

(risicoprofiel)

Structurele exploitatieruimte (minimaal 0)

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Overigens laat dit kengetal eigenlijk meer een verhouding zien t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten dan dat het de echt vrij toelaatbare (wettelijke) belastingruimte toont. In de P&C documenten vergelijken we de woonlasten met de Drentse gemeenten, maar voor de belastingcapaciteit vergelijken we met het gemiddelde van gemeenten van dezelfde omvang als Hoogeveen. Gemeenten van gelijke inwonersomvang zitten gemiddeld op een percentage van 103%. Vanuit financieel perspectief is niet goed dat de belastingcapaciteit onbenut is. Daarom zetten we de streefwaarde op 100%.

Het gaat de goede kant op met de ontwikkeling van de financiële kengetallen. Met name door de positieve jaarrekeningen van 2021 en 2022 is de stand van de algemene reserve flink gestegen. Echter: nog steeds blijft een waarschuwing op zijn plaats. Door de onvoorspelbaarheid van met name de rijksinkomsten kan het zo de andere kant omslaan. We hebben nog steeds geen zekerheid over de jaren vanaf 2026 voor wat betreft de uitkering gemeentefonds.

Ontwikkeling begroting gemeente Hoogeveen

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

- Jeugd: Het aantal kinderen met een zorg- of ondersteuningsbehoefte in de kinderopvang groeit.
- Cultuur: Regiefunctie bibliotheek. De komende jaren kan de gemeente Hoogeveen extra financiële middelen bij het Rijk aanvragen die we moeten inzetten voor het ontwikkelen van een toekomstgerichte bibliotheek. Dit is ter voorbereiding op de zorgplicht die de gemeente met ingang van 2025 krijgt om te zorgen dat de toegang tot de bibliotheek gewaarborgd blijft. Op welk bedrag Hoogeveen aanspraak kan maken is nog niet bekend.
- Digitalisering: De digitalisering in de samenleving neemt in een snel tempo toe. Het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) biedt mensen die moeite hebben met deze digitalisering hulp. De regie over het IDO, gevestigd in de bibliotheek, is in 2023 overgegaan naar de gemeente. In 2024 blijft deze situatie ongewijzigd en wordt met ingang van het overdragen van de zorgplicht in 2025 geformaliseerd.

Regionaal

- Kansengelijkheid: Samen met onze partners in de regio werken we aan meer kansengelijkheid voor onze inwoners. We doen dit onder andere binnen de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe (project Kansen4Kinderen) en samen met provincie, gemeenten en scholen binnen de Gelijke Kansen Agenda Drenthe. In de periode van 2023-2026 worden binnen de Regio Deal projecten ontwikkeld met het doel dat de generatie die nu opgroeit in de regio Zuid- en Oost-Drenthe over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Het verbeteren van kansengelijkheid heeft naast de verbinding met onderwijs ook een raakvlak met het versterken van bestaanszekerheid en bereikbaarheid van zorg.
- Cultuur: Scala. De stichting Scala houdt op te bestaan. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar wat ervoor nodig is om het naschools cultuuraanbod op een marktconforme en faire wijze aan te bieden. Dit kan betekenen dat de huidige financiële middelen niet toereikend zijn. Een mogelijk gevolg is dat in 2024 en volgende jaren extra middelen beschikbaar gesteld moeten worden om de culturele infrastructuur in stand te kunnen houden.
- Cultuur: In 2023 zijn de eerste stappen gezet in het zichtbaar en beleefbaar maken van het verblijf van Vincent van Gogh in Hoogeveen. Van Gogh is een thema dat zowel regionaal, landelijk als internationaal veel aandacht geniet. In 2024 willen we het van Gogh thema verder uitwerken en nog beter positioneren. Dit heeft consequenties voor de capaciteit. De omvang hiervan is nog niet exact bekend.

Lokaal jeugd en onderwijs

- Problemen rond sociale vaardigheden, emoties, mentale gezondheid en groepsdruk zijn zichtbaar bij (zeer jonge) kinderen en jongeren.
- De uitwerking van de actuele thema's gelijke kansen, maximale talent (h)erkenning en een sterke basis voor Jong Hoogeveen vindt plaats in de nota jeugd.
- We gaan verder met de uitvoering van het door de raad vastgestelde Integraal Huisvestingsplan voor het primair en speciaal onderwijs. De komende jaren gaat het om de herhuisvesting van het speciaal onderwijs, Het Palet en de Titus Brandsmaschool. Zie ook het hoofdstuk Investeringsplan.
- In februari 2023 hebben we de businesscase voor de nieuwbouwplannen van RSG Wolfsbos ontvangen. In 2023 beoordelen we deze plannen. Hierbij kijken we ook naar de gemeentelijke huisvestingsbijdrage en de nog openstaande taakstelling op het voortgezet onderwijs. Naast een inhoudelijke beoordeling kijken we hierbij ook naar de noodzakelijke

investeringen die de gemeente moet doen in bijvoorbeeld infrastructuur en sportvoorzieningen. Op basis van de beoordeling en besluitvorming over de plannen zullen we in een nader p&c-document een voorstel doen over de financiële consequenties.

- Ook heeft RSG Wolfsbos om een gemeentegarantie gevraagd. Hoe we willen omgaan met gemeentegaranties voor huisvesting van het voortgezet onderwijs zullen we apart van de nieuwbouwplannen van RSG Wolfsbos inzichtelijk maken.
- Uitvoering herijkt uitvoeringsplan voor- en vroegschoolse educatie (vve): We evalueren samen met alle betrokken partners het uitvoeringsplan voor- en vroegschoolse educatie 2021- 2024. We staan daarbij stil bij de prioriteiten, speerpunten en acties. We kijken wat we bereikt hebben, of deze punten nog van toepassing zijn en brengen wijzigingen aan waar nodig.
- Het afgelopen jaar is de voorschool plus groep gestart in de kinderopvang om kinderen die extra begeleiding nodig hebben, binnen de kinderopvang te kunnen laten meedoen (naast het bestaande vve aanbod). Kinderen blijven in hun eigen omgeving en inzet van jeugdhulp wordt voorkomen.
- Naast aandacht voor de doorgaande lijn van peuter naar kleuter is gestart met een inventarisatie van de doorgaande lijn basisonderwijs → voortgezet onderwijs → middelbaar beroepsonderwijs. Het doel is een vloeiende overgang en sluitend aanbod om schooluitval te voorkomen.
- Masterkans: Al enige tijd zien we een verzwaring van problematiek bij de jongeren die aangemeld worden voor het traject Masterkans. Daarnaast worden er jongeren onder de 18 jaar en jongeren waarvoor Masterkans nog een brug te ver is aangemeld. Er wordt een voortraject gemist om deze jongeren enerzijds een aanlooperperiode te geven en anderzijds beter in te kunnen schatten of Masterkans passend voor hen is.
- RMC - doelgroep. De doelgroep van het RMC wordt opgehoogd van 23 naar 27 jaar (waarschijnlijk 2025), waardoor jongeren niet uit beeld raken. Hiervoor stelt het rijk extra geld beschikbaar. Het is essentieel dat betrokken partijen intensief samenwerken, zodat jongeren goede en doorlopende ondersteuning krijgen. In aanloop naar deze wetswijziging zijn we gestart met het project Jongeren in beeld 23-27 jaar (JIB). Dit project gefinancierd door de Arbeidsmarktregio Drenthe.

Lokaal laaggeletterdheid

- De aanpak *Tel mee met taal* loopt eind 2024 af. Vanaf 2025 krijgen gemeenten meer regie, landelijk wordt nog gekeken hoe dat eruit komt te zien. Er zal meer aandacht komen voor een gezinsgerichte aanpak, zodat minder 16-jarigen laaggeletterd het onderwijs uitstromen. In 2024 gebruiken we om onze aanpak laaggeletterdheid aan te passen. Naar verwachting zal het Rijk middelen beschikbaar blijven stellen.

Lokaal cultuur

- Huisvesting – fase 1. Volgens de toezegging aan de raad (15-11-2022) bereiden we in het culturele huisvestingsdossier de revitalisering van Het Podium (fase 1) voor. De investeringskosten maken onderdeel uit van de investeringsnota. Het effect van de revitalisering op de exploitatie is nog niet bekend en wordt als pm post opgenomen.
- Huisvesting - fase 2. Voor de culturele huisvesting in de tweede fase is mogelijk deskundig onderzoek in 2024 nodig. De kosten hiervan zijn nog niet bekend.
- Onderduikersmuseum De Duikelaar. De gemeente voert gesprekken met het Onderduikersmuseum over de doorontwikkeling van het museum en een mogelijk daaruit voortvloeiende vraag voor een structurele subsidie. Voor de financiële gevolgen hiervan is een taakstellend bedrag van maximaal € 25.000 opgenomen.
- Bibliotheek Hoogeveen: De meerjarenraming van de stichting Bibliotheek Hoogeveen is niet sluitend en zorgelijk. De stichting heeft de opdracht gekregen om tot scenario's te komen

waarbij specifieke aandacht is voor zowel de baten- als lastenkant. Op initiatief van de gemeente wordt in 2023/2024 bibliotheekbeleid ontwikkeld.

- Indexatie culturele instellingen. Er wordt uitvoering gegeven aan een motie van de Raad (van 10 november 2022) om indexatie toe te passen op de structurele subsidies aan de culturele instellingen. Zie de financiële consequenties hiervan hieronder.
- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA): Het ministerie van VWS, de VNG, Zorgverzekeraars Nederland en GGD GHOR Nederland hebben op 3 februari het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend. In het akkoord is afgesproken hoe preventief gezondheidsbeleid kan worden versterkt en duurzaam kan worden geborgd.

Voor de uitvoering van de afspraken uit het GALA worden diverse subsidies beschikbaar gesteld aan gemeenten via een brede spuk regeling. Met betrekking tot cultuur wordt er gebruik gemaakt van de brede regeling combinatiefuncties (sportfunctionarissen en cultuurcoaches). Voor de uitvoering worden gemeenten verplicht om één integraal uitvoeringsplan op te stellen. Voor meer informatie zie de toelichting in het programma Gezond en Vitaal.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	bedragen	Categorie	2024	2025	2026	2027
420 indexering Voortgezet Onderwijs		1	193	193	193	193
430 Vervoer leerlingen		1/2	55	55	55	55
430 Budget Leerlingenplicht		1	14	14	14	14
430 Nota jeugd		3	0	0	0	0
430 Masterkans		3	0	0	0	0
430 Welzijnswerk		3	59	59	59	59
530 Indexatie Culturele instellingen 2023/2024		3	180	180	180	180
530 Indexatie Culturele instellingen doorwerking prijsstijgingen 2022		2	0	0	0	0
530 Structureel Subsidie Onderduikersmuseum		3	25	25	25	25
530 Structurele ophoging subsidie Het Podium		3	pm	pm	pm	pm

Toelichting mutaties

420 Indexering voortgezet onderwijs

In de huisvestingsafspraken met het voortgezet onderwijs is overeengekomen dat de we de jaarlijkse bijdrage indexeren met de consumentenprijsindex. Voor 2023 is dit bedrag met 10% verhoogd en is de totale huisvestingsbijdrage € 200.000 hoger dan in 2022. In de begroting 2023 is uitgegaan van een indexering van 3% (€ 60.000). Voor 2024 gaan we vooralsnog uit van een indexering van 2,4%, € 53.000. De totale verhoging bedraagt daarmee € 193.000.

430 Vervoer leerlingen

Op basis van de realisatie cijfers 2022, gecombineerd met een NEA-indexatie van 13,7% moet het budget voor leerlingenvervoer structureel met € 55.000 worden opgehoogd. Reden hiervoor is niet zozeer een volumestijging, maar een toename van kinderen met een aangepaste vervoersbehoefte waardoor de kosten hoger zijn.

430 Budget leerplicht naar Swo

De leerplicht werd door vier gemeenten in een samenwerkingsverband uitgevoerd, namelijk door De Wolden, Hoogeveen, Meppel en Westerveld. Enige tijd geleden zijn eerst Meppel en daarna

Westerveld uit dit samenwerkingsverband gestapt. Dit betekent dat alleen leerplicht De Wolden en Hoozeveen over zijn gebleven. Om deze reden is het logisch om de middelen voor leerplicht over te hevelen naar het budget van de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoozeveen. Dit is terug te zien bij programma 11 Overhead

430 Nota jeugd

In 2023 werken we aan een beleidsnota jeugd. We willen samen, verbinden en verbeteren voor gelijke kansen, maximale talent (h)erkenning en een sterke basis voor jong Hoozeveen en daarbij duurzaam en strategisch sturen en investeren mét commitment van onze partners. De nota bevat een financiële vertaling van de inhoud (ambitie en focuspunten) en maakt onderdeel uit van de programmabegroting 2024-2027. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen.

430 Masterkans: zie ook jeugdhulp en participatie

We werken aan een plan van aanpak voor jongeren onder 18 jaar waarbij er sprake is van zware en complexe problematiek waarbij onderwijs volgen op dat moment niet aan de orde is. We willen samen met de betrokken afdelingen en onderwijsaanbieders onderzoeken wat er nodig is voor deze doelgroep. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen.

430 Welzijnswerk

Gezien de ontwikkelingen in aanpalende sectoren (kinderopvang, ziekenhuizen, gemeenteambtenaren, etc.) verwacht de SWW een loonstijging van 10%. Dit betekent een totale verhoging van € 490.000 t.o.v. de subsidie aanvraag SWW Hoozeveen voor 2023. Voor dit onderdeel betekent dit een verhoging van € 59.000. Als we de daadwerkelijke loonindex niet compenseren moeten we nieuwe besparingen vinden. Dat kan niet meer zonder maatschappelijke impact en zonder aantasting van de ondersteuningsstructuur voor kwetsbare inwoners en vrijwilligers.

530 Indexatie Culturele instellingen 2023/2024

In de begrotingsvergadering van de Raad op 10 november 2022 is de motie 'Indexatie culturele instellingen' aangenomen. De opdracht was om de bijdragen te indexeren met terugwerkende kracht per 1 januari 2023. Om uitvoering te geven aan de motie heeft het College op 21 februari 2023 ingestemd met het voorstel tot indexeren van de subsidies aan de stichtingen Bibliotheek, Cultuurhuis, Scala (of diens rechtsopvolger) en CultuurKlik. Besloten is om voor de hoogte van de indexatie jaarlijks het percentage te hanteren zoals wordt toegepast in de gemeentelijke begroting voor de gemeentelijke inkomsten zoals OZB en leges. De indexaties over 2023 worden verwerkt via GemRap I. Voor de jaren daarna wordt de indexering meegenomen in de Kadernota. De bedragen werken structureel door, voor de Kadernota 2024 worden daarom zowel de indexaties over 2023 als over 2024 meegenomen. Voor 2023 is het percentage 3% wat € 99.000 betreft en voor 2024 gaan we uit van 2,4% neerkomend op een totaalbedrag van € 81.000. Dit bedrag kan nog veranderen bij de begroting 2024 wanneer het definitieve indexpercentage bekend is. We passen de indexering ook toe op toekomstige culturele partijen waar we een structurele subsidierelatie mee aangaan.

530 Indexatie Culturele instellingen doorwerking prijsstijgingen 2022

Het Rijk heeft in november 2022 aangekondigd specifiek voor scholen en door de overheid bekostigde culturele instellingen structureel € 400 miljoen extra uit te trekken. Hoe deze verdeling plaatsvindt is nog onbekend. Toekenning en uiteindelijke hoogte van het bedrag hangt af van de hoogte van de extra rijksmiddelen en of deze via de gemeente of rechtstreeks aan de instellingen zelf wordt uitgekeerd.

530 Structureel subsidie Onderduikersmuseum

De gemeente voert gesprekken met het Onderduikersmuseum over de doorontwikkeling van het museum. Hieruit vloeit mogelijk de vraag uit voort voor een structurele subsidie. Hier nemen we in de Kadernota een taakstellend budget van maximaal € 25.000 op.

530 Ophoging structureel subsidie aan het Podium

Revitalisering van Het Podium en bijbehorende investeringen betekent mogelijk een ophoging van de subsidie aan Het Podium.

Jeugdhulp en Participatie

Trends en ontwikkelingen

Landelijk kinderen en jongeren

- *Hervormingsagenda Jeugd*
Op landelijk niveau wordt al lange tijd gesproken over de Hervormingsagenda Jeugd. De contouren zijn steeds zichtbaarder, maar er ligt nog geen vastgestelde agenda. De verwachting is dat er in het voorjaar 2023 een vastgestelde Hervormingsagenda Jeugd ligt. Dan worden ook de voorwaarden en financiële consequenties voor ons duidelijk.
- *Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming*
Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming biedt perspectief hoe de jeugdbeschermingsketen er in de toekomst slimmer en effectiever uit kan zien waarbij het belang van kind en gezin centraal staat. De basisprincipes van het scenario zijn gezinsgericht, rechtsbeschermend en transparant, eenvoudig en lerend. Belangrijk uitgangspunt is dat er voor kind en gezin één vast gezicht is. In het scenario is oog voor een goede aansluiting tussen het brede lokale veld en regionale veiligheidsteams. De komende jaren wordt het toekomstscenario verder uitgewerkt en geïmplementeerd. Dit scenario verloopt langs een proces van meerdere fasen, dat pakweg 5 tot 10 jaar kan duren.

Landelijk bestaanszekerheid

- *Stijging minimumloon en uitkeringen*
Het minimumloon is gestegen van € 1.756 naar € 1.934 bruto per maand. De hoogte van de bijstandsuitkering is gekoppeld aan de hoogte van het minimumloon en is aangepast.
- *Kostendelersnorm*
Jongeren die inwonen bij hun ouders of andere huisgenoten tellen vanaf 1 januari pas mee als kostendelende medebewoner als ze 27 jaar worden. Dat betekent dat het inwonen van jongeren tot 27 jaar geen invloed heeft op de bijstandsuitkering van de ouders. Met de verhoging van de leeftijd van 21 naar 27 jaar kunnen bijstandsgezinnen mogelijk uit de financiële problemen blijven.
- *Werkloosheid/ krappe arbeidsmarkt*
De werkloosheid is op dit moment relatief laag, met een werkloosheidspercentage van 3,6% in Nederland (3,2% in de gemeente Hoogeveen).
Er zijn volop vacatures en in sommige sectoren/beroepen is sprake van krapte op de arbeidsmarkt, zoals in de techniek, zorg en horeca. Toch staan er nog inwoners aan de kant, omdat vraag en aanbod niet op elkaar aansluiten, kandidaten onvoldoende opleiding hebben of de Nederlandse taal niet machtig zijn.
- *Wetsvoorstel schuldsanering*
Op 24 januari 2023 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel tot wijziging van de Wsnp (Wettelijke Schuldsanering) aangenomen. De wijziging zorgt voor een ingrijpende verandering binnen de schuldhulpverlening. De termijn die voor een Wsnp traject staat wordt namelijk verkort van 36 naar 18 maanden. De verwachting is dat dit wetsvoorstel op 1 januari 2024 ingaat.

Regionaal kinderen, jongeren, bestaanszekerheid

- *Kansengelijkheid*
Samen met onze partners in de regio werken we aan meer kansengelijkheid voor onze inwoners. We doen dit onder andere binnen de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe (project Kansen4Kinderen) en samen met provincie, gemeenten en scholen binnen de Gelijke Kansen Agenda Drenthe. In de periode 2023-2026 worden binnen de Regio Deal projecten ontwikkeld met als doel dat de generatie die nu opgroeit in de regio Zuid- en Oost-Drenthe over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Het verbeteren van kansengelijkheid heeft naast de verbinding met onderwijs ook een raakvlak met het versterken van bestaanszekerheid en bereikbaarheid van zorg.
- *Vervolg analyserapport Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD)*
Nederland is verdeeld in 42 jeugdhulpregio's. Gemeente Hoogeveen is onderdeel van de Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD). In de JHRD werken de Drentse gemeenten samen op regionale en bovenregionale jeugdhulpvraagstukken zoals pleegzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering. In 2022 is het analyserapport 'Omarm de complexiteit' verschenen. Een rapport met daarin een reflectie op het functioneren van de JHRD, uitgevoerd in de eerste vier maanden van 2022. De twaalf wethouders Jeugdhulp in Drenthe willen weten wat er op korte en lange termijn nodig is om verder te gaan met het doorontwikkelen van de regionale samenwerking binnen de JHRD op basis van het analyserapport en de Hervormingsagenda Jeugd.
- *Structuur Arbeidsmarktregio Drenthe*
De structuur van de Arbeidsmarktregio Drenthe (AMRD) wordt dit jaar gewijzigd. Er komt één arbeidsmarkttafel waar alle partijen aan tafel zitten, zoals scholen, VNO-NCW, vakbonden en gemeenten. Overlegstructuren voegen we samen om de samenwerking beter te stroomlijnen en focus aan te brengen. In de AMRD zijn drie hoofdthema's benoemd, alle regionale projecten moeten daaraan bijdragen. De hoofdthema's zijn: werkgeversdienstverlening, werknemersdienstverlening en een leven lang leren en ontwikkelen.
- *Actieprogramma Jeugdwerkloosheid*
Het actieprogramma Jeugdwerkloosheid wordt in 2023 voortgezet. Het regionale programma zou op 01-01-2023 aflopen, maar is met een jaar verlengd. De aanpak richt zich op het versterken van de bestaande structuren in de regio, met als doel jongeren aan het werk of naar school te krijgen.

Lokaal bestaanszekerheid

- *Armoede*
Voorkomen van armoede en armoede bestrijden kunnen we niet alleen. De rijksoverheid heeft een taak en treft maatregelen, bijvoorbeeld met de energietoeslag. Er zijn diverse maatschappelijke-, kerkelijke- en vrijwilligersorganisaties actief in Hoogeveen die zich inzetten voor de zwakkeren in onze samenleving. Deze organisaties zorgen voor een waardevolle aanvulling op de gemeentelijke aanpak van armoedebestrijding. Zonder de inzet van deze organisaties zouden veel van onze inwoners in financiële moeilijkheden komen. Samen met deze organisaties bestrijden we de armoede in Hoogeveen. Deze organisaties weten vaak heel goed wat er in de samenleving speelt en welke problemen de minima ervaren. De ondersteuning die zij bieden is laagdrempelig en zij hebben vaak een belangrijke signaalfunctie. Zij komen achter de voordeuren waar de gemeente niet komt. Eén huisbezoek

van een vrijwilliger zegt meer over de problemen van de klant dan een stapel formulieren of intakegesprekken.

Steeds meer inwoners weten deze organisaties te vinden. Het aantal hulpvragen en de complexiteit van de hulpvragen neemt toe. Door onder andere de energie- en de inflatiearmoede komen veel inwoners in de problemen. Vrijwilligers voelen zich steeds meer professionals.

De toename van de hulpvragen en de complexiteit zorgen voor een grotere belasting op de vrijwilligers. Dit vertaalt zich in subsidieaanvragen. Vrijwilligersorganisaties vragen meer subsidie aan om te voorkomen dat de continuïteit van de aangeboden hulp in gevaar komt. Het college vindt het van groot belang dat de ondersteuning aan de kwetsbaren in onze samenleving niet in gevaar komt. Wij ondersteunen en faciliteren deze instanties financieel (zie bij financiële ontwikkelingen) en volgen nauwlettend de ontwikkelingen.

- *Beleidsnota schuldhulpverlening*

In mei 2023 jaar besluit de gemeenteraad over de nieuwe beleidsnota Schuldhulpverlening. Deze nota sluit aan op het al eerder vastgestelde Programmaplan Herontwerp Sociaal Domein, waarin de nadruk ligt op het versterken van het voorliggend veld. We focussen op preventie en vroegsignalering. Ook het versterken van de lokale samenwerking is belangrijk. Daarnaast willen we een laagdrempelige en makkelijk vindbare toegang voor inwoners met financiële problemen.

- *Ontwikkeling bijstand*

De krappe arbeidsmarkt zorgt ervoor dat inwoners die eerder moeilijk of geen werk vonden nu kansen krijgen omdat werkgevers hiervoor openstaan. Bij de inwoners die nu instromen in de bijstand is er meer dan voorheen sprake van multiproblematiek, waardoor het langer duurt voordat zij weer kunnen deelnemen aan het arbeidsproces. De effecten van de beperkte ontwikkelingsmogelijkheden tijdens de Covid-19 jaren zien we bij de toen ingestroomde statushouders, ook in 2023 en daarna nog terug. Deze groep vraagt extra aandacht bij hun participatie.

- *Doorontwikkeling Stark*

Dit jaar werken we aan een nieuw visiedocument voor sociaal ontwikkelbedrijf Stark. Het huidige bedrijfsplan is van 2019 en is toe aan verversing. De nieuwe visie maakt onder ander duidelijk hoe om te gaan met de diverse doelgroepen die de Participatiewet kent in relatie tot Stark. Dit kan voor deze inwoners betekenen dat zij vaker of juist minder vaak een plek krijgen bij Stark.

- *Wachlijst beschut werk*

Sinds het begin van 2023 heeft gemeente Hoogeveen weer te maken met een wachlijst voor beschut werk. Beschut werk is voor mensen die door hun beperking zoveel begeleiding of aanpassing van de werkplek nodig hebben, dat we dat niet van een werkgever mogen verwachten. Deze doelgroep neemt jaarlijks toe maar het aantal plekken dat hiervoor beschikbaar is wordt landelijk per gemeente bepaald. Zo kan het voorkomen dat er meer inwoners een indicatie Beschut Werk hebben dan dat er plekken beschikbaar zijn. Daardoor ontstaat er een wachlijst. Dit is de uitdaging voor de gemeente: hoe zorgen we voor een passend aanbod totdat deze inwoners op een beschutte werkplek aan de slag kunnen?

- *Masterkans*

Al enige tijd zien we een verzwaring van de problemen bij de jongeren die aangemeld worden voor het traject Masterkans. Ook jongeren onder de 18 jaar en jongeren waarvoor Masterkans nog een brug te ver is worden aangemeld. Er mist een voortraject om deze jongeren enerzijds een aanlooperperiode te geven en anderzijds beter in te kunnen schatten of Masterkans passend voor hen is.

Lokale ontwikkelingen Jeugdhulp

Lokaal zetten we volop in op normaliseren en preventie, zoals in het Programmaplan Herontwerp Sociaal Domein staat. We bouwen aan een stevig fundament. Voorbeelden hiervan zijn:

- Buurtgezinnen, Moeders van Hoogeveen, Jongerenwerk op school, Inzet jeugdprofessional op basisscholen en kleutergroepen RENN4.
- Nieuwe ontwikkelingen zijn: Jongerenwerk op school, begeleid zelfstandig wonen 18+ met lichte ondersteuning door SWW, ontwikkeling steunpunt echtscheiding.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	Categorie	2024	2025	2026	2027
430 Masterkans	2	0	0	0	0
610 Statushouders	1	105	0	0	0
610 Welzijnswerk	1	80	80	80	80
620 Welzijnswerk	1	5	5	5	5
620 Budgetoverheveling GGD inzake VTD	1	-1	-1	-1	-1
620 Budgetoverheveling GGD binnen programma	1	659	659	659	659
630 Eigenaarschap GKB Drenthe	1	250	0	0	0
630 Nota voorkomen en bestrijden armoede	3	0	0	0	0
630 Maatschappelijke organisaties	2	35	5	5	5
640 Aanpak wachtlijsten beschut werk	2	290	290	290	290
672 Nota Jeugd	2	0	0	0	0
672 Begeleid zelfstandig wonen	3	0	0	0	0
672 Doorontwikkeling integrale ondersteuning	3	70	70	70	70
672 Jeugdhulp+	2	0	0	0	0
672 Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD)	1	65	65	65	65
682 Budgetoverheveling GGD binnen programma	1	-659	-659	-659	-659
710 Indexering GGD	1	138	138	138	138
710 Extra middelen GGD	2	56	56	56	56

430 Masterkans - zie ook BMT0

We werken aan een plan van aanpak voor jongeren onder 18 jaar met zware en complexe problemen die niet naar school gaan. We onderzoeken samen met de betrokken afdelingen en onderwijsaanbieders wat er nodig is voor deze doelgroep. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen.

610 Statushouders

De instroom van statushouders is de afgelopen jaren toegenomen. Door Covid-19 heeft niet iedereen de ondersteuning gekregen die nodig was om de stap naar de arbeidsmarkt te kunnen maken. In de septembercirculaire 2022 is bekend gemaakt dat we voor 2024 € 105.000 krijgen voor extra ondersteuning aan statushouders. Dit geld gebruiken we om verdere taalontwikkeling te stimuleren door combinaties te maken tussen scholing, werkritme, stages en/of betaald werk. Daarnaast bieden

we zelfredzaamheidsprogramma's via Vluchtelingenwerk aan. Daarbij zullen we ook gebruik maken van de inzet van zogenaamde sleutelpersonen (ervaringsdeskundigen).

610 Welzijnswerk

Gezien de ontwikkelingen in aanpalende sectoren (kinderopvang, ziekenhuizen, gemeenteambtenaren, etc.) verwacht de SWW een loonstijging van 10%. Dit betekent een totale verhoging van € 490.000 t.o.v. de subsidie aanvraag SWW Hoogeveen voor 2023. Voor dit taakveld betekent dit een verhoging van € 80.000. Als we de daadwerkelijke loonindex niet compenseren moeten we nieuwe besparingen vinden. Dat kan niet meer zonder maatschappelijke impact en zonder aantasting van de ondersteuningsstructuur voor kwetsbare inwoners en vrijwilligers. In het programmaplan Herontwerp Sociaal Domein hebben we ons voorgenomen om de sociale basis te versterken. In de programmabegroting 2024-2027 verwerken we daarom de daadwerkelijk verwachte loonindex voor het welzijnswerk.

620 Welzijnswerk

Dezelfde toelichting als hiervoor genoemd. Voor dit taakveld betekent dit een verhoging van € 5.000.

620 Budgetoverheveling GGD inzake VTD

Er zal een budgetneutrale wijziging plaatsvinden tussen de programma's Jeugdhulp en Participatie en Gezond en Vitaal. Dit betreft het restant wat per abuis is blijven staan. Het gaat om een bedrag van € 1.258.

620 Budgetoverheveling GGD binnen programma

Er zal een budgetneutrale wijziging plaatsvinden binnen het programma Jeugdhulp en Participatie. Op basis van de nieuwe IV3-regels dient de bijdrage ad € 658.599 voor Veilig thuis Drenthe, verantwoord te worden op taakveld 620 in plaats van taakveld 682.

630 Eigenaarschap GKB Drenthe

Hoogeveen is samen met Meppel en Assen eigenaar van de Gemeentelijke Kredietbank Drenthe. Afgelopen jaren hebben we scenario's uitgewerkt om dit anders te organiseren. Tot die tijd moet gemeente Hoogeveen bijdragen in het negatieve exploitatieresultaat van de GKB. Er was voorzien dat dit tot en met 2023 zou duren. De bijgestelde planning laat zien dat Hoogeveen tot en met 2024 nog eigenaar is. Voor 2024 betekent dit een bijdrage van € 250.000 aan de gemeenschappelijke regeling (incidenteel, onontkoombaar).

630 Nota voorkomen en bestrijden van armoede

In 2023 werken we aan de beleidsnota voorkomen en bestrijden van armoede. De financiële vertaling is op dit moment nog niet bekend.

630 Maatschappelijke organisaties

Er zijn enkele maatschappelijke organisaties die we subsidie verstrekken. Door toenemende hulpaanvragen en het opdrogen van reserves bij deze instanties komen ze in aanmerking voor subsidies. Hiervoor nemen we € 35.000 op in 2024. Vanaf 2025 is dit € 5.000.

We zien dat op andere vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties in Hoogeveen een steeds groter beroep wordt gedaan. Organisaties als Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport & Cultuur ontvangen jaarlijks subsidie, maar door de toename van de hulpvragen zijn de huidige subsidies niet toereikend. Afhankelijk van hoe zich dit ontwikkelt zullen we deze subsidies bijstellen.

640 Aanpak wachtlijsten Beschut werk

De verwachting voor volgend jaar is dat wachtlijst Beschut Werk opnieuw zal oplopen doordat het aantal door het Rijk beschikbaar gestelde plekken kleiner is dan het aantal Beschut Werk

geïndiceerden. Het is voor deze doelgroep erg lastig om na een lange tijd van inactiviteit via een beschutte werkplek toe te treden tot de arbeidsmarkt. Het is daarom wenselijk om als gemeente Hoogeveen zelf extra plekken Beschut Werk te financieren. De kosten hiervan bedragen tegen de € 29.000 per inwoners. De verwachting is dat er volgend jaar minimaal 10 inwoners op de wachtlijst beschut werk zullen staan.

672 Nota jeugd

In 2023 werken we aan een beleidsnota jeugd. We willen samen, verbinden en verbeteren voor gelijke kansen, maximale talent (h)erkenning en een sterke basis voor jong Hoogeveen en daarbij duurzaam en strategisch sturen en investeren mét commitment van onze partners. In de nota komt een financiële vertaling van de inhoud (ambitie en focuspunten) voor de programmabegroting 2024-2027. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen.

672 Begeleid zelfstandig woonhuis

We willen SWW-jongeren laten opvangen in de leeftijd 17 1/2 - 19 jaar die wegens omstandigheden niet meer thuis kunnen wonen. Deze jongeren hebben de vaardigheden nog niet om zelfstandig te wonen, maar langer thuis wonen belemmert hun ontwikkeling. Jongeren hebben een dagbesteding (school of werk) een eigen inkomen (Duo/loon) en betalen huur. SWW begeleidt de jongeren. De doorstroomperiode is negen maanden. Dit initiatief maakt onderdeel uit van de nota Woon(zorg) visie. Dit betreft een samenwerking tussen jeugd en Wmo. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen.

672 Doorontwikkeling integrale ondersteuning

We werken aan twee belangrijke projecten uit het Programmaplan Herontwerp Sociaal Domein: Versterken regie en Integrale toegang voor complexe doelgroepen en de doelgroep 16-27 jaar. Ons doel is om onze inwoners zo beter te ondersteunen. We investeren aan de voorkant om uiteindelijk een besparing te realiseren. Om deze ontwikkeling verder te professionaliseren en om de kwaliteit van de vaak complexe casuïstiek te borgen is de inzet van een gedragswetenschapper/ werkbegeleider (24 uur) nodig. Daarnaast is er 16 uur aan administratieve ondersteuning nodig voor deze doorontwikkeling. Kosten gedragswetenschapper € 65.000 en de ondersteuner € 35.000. Deze aanvraag dienen wij ook in bij gemeente De Wolden. Totale kosten voor beide gemeenten € 100.000. Voor Hoogeveen betekent dit een totale investering van € 70.000 op basis van de verdeling 70/30.

672 Jeugdhulp+ (JH+)

Jeugdhulp plus (of 'gesloten jeugdhulp') moet per 1-1-2024 opnieuw worden gecontracteerd en daarom dit jaar aanbesteed. Dit gebeurt op het niveau van 3Noord (Groningen, Friesland, Drenthe). Daarbij is er een bovenregionale visie met het streven om vanaf 2030 jongeren niet meer gesloten te plaatsen. Die ontwikkeling heeft uiteraard invloed op de hele keten. Door het belang van de schaarse functie JH+ kijken we waarschijnlijk naar functiegerichte bekostiging (capaciteitsfinanciering). Wat dit betekent voor de kosten ten opzichte van de huidige kosten is nog niet bekend. We gaan uit van dekking binnen de begroting (middelen transformatie).

672 Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD)

Het budget voor de bijdrage aan de JHRD is niet meer toereikend om de kosten te kunnen dekken. Het budget was al structureel te laag. Daarnaast zijn de kosten voor de JHRD gestegen. Met name de kosten die de JHRD maakt voor Spoed voor Jeugd Drenthe zijn fors gestegen. Het budget van het aandeel dat de gemeente Hoogeveen in de JHRD heeft, is structureel te laag. Het budget moet voor Hoogeveen met € 65.000 worden bijgesteld.

682 Budgetoverheveling GGD binnen programma

Er zal een budgetneutrale wijziging plaatsvinden binnen het programma Jeugdhulp en Participatie. Op basis van de nieuwe IV3-regels dient de bijdrage ad € 658.599 voor Veilig thuis Drenthe, verantwoord te worden op taakveld 620 in plaats van taakveld 682.

710 Indexering GGD

GGD heeft in 2024 een beleidsarme kadernota. In het voorjaarsoverleg met de Raad heeft de GGD aangegeven dat er een forse indexatie voor loon- en prijsstijgingen wordt verwacht voor 2024. Op basis van de ontwerpbegroting 2024 van GGD wordt de bijdrage aan de GGD verhoogd. Er is voor 2024 gerekend met een indexpercentage van 8,2%. Dit komt neer op een indexatie van € 138.099. Ten tijde van de begroting zal nog worden vastgesteld of het bedrag moet worden bijgesteld.

710 Extra middelen GGD

GGD is van plan in 2023 een begrotingswijziging door te voeren. Er is extra inspanning nodig om Oekraïense kinderen in beeld te krijgen en hun ouders te overtuigen van het nut van jeugdgezondheidszorg. Daarnaast bepaalt de Wet kinderopvang dat voortaan de helft van de gastouders jaarlijks geïnspecteerd moet worden; dit was 5%. Voor beide onderwerpen worden we gecompenseerd in het gemeentefonds. Dit betekent een verhoging van de bijdrage aan GGD met € 56.000 vanaf 2023, hier komt in 2023 en 2024 nog indexering overheen.

Gezond en Vitaal

Trends en ontwikkelingen

Landelijke en regionale ontwikkelingen

Landelijk zijn verschillende akkoorden gesloten en programma's opgestart die van invloed zijn op het gezondheidslandschap van (Noord) Nederland, Drenthe en Hoogeveen.

Integraal Zorgakkoord (IZA)

Het IZA is de opdracht voor de zorg voor de komende jaren. In het IZA werken alle zorgpartijen samen aan de maatschappelijke uitdagingen in de zorg. Het IZA zet in op een beweging van zorg naar gezondheid en op een steviger samenwerking tussen voorliggend veld/sociaal domein, 1^e en 2^e lijns-zorg. Het IZA wordt regionaal opgepakt. Gemeenten, zorgverzekeraar, welzijnsinstellingen en zorgaanbieders werken samen aan de transformatie van het zorglandschap. Hierbij zijn preventie en het bevorderen van een gezonde leefstijl belangrijke onderdelen die we als gemeente onder andere realiseren vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)

Het WOZO is een programma voor de sector ouderenzorg. Het WOZO-programma wil een verandering in de organisatie van ondersteuning en zorg. Er geldt een nieuwe norm: zelf als het kan, thuis als het kan en digitaal als het kan. Ouderenzorg en -ondersteuning wordt meer gericht op het stimuleren van de zelfredzaamheid van ouderen door het (opnieuw) aanleren van vaardigheden, het stimuleren van vitaliteit, hulp uit de sociale omgeving en het gebruik van hulpmiddelen. Daarnaast wordt gewerkt aan meer geschikte woningen voor ouderen en passende zorg aan huis. Ook wordt het uitgangspunt dat zorg digitaal wordt geleverd als dat kan. Dit programma sluit aan bij de opgave van Hoogeveen wat betreft de dubbele vergrijzing. We zien de komende jaren dat het aantal ouderen (65+) gaat toenemen en dat dit van invloed is op bijvoorbeeld de woningbouw en het gezondheidslandschap.

Gezond Actief Leven Akkoord (GALA)

Het GALA is een akkoord tussen rijk, zorgverzekeraars, gemeenten en GGD. Het GALA is gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden, het bevorderen van een gezonde leefstijl, het versterken van de mentale gezondheid, het realiseren van een gezonde fysieke leefomgeving en het versterken van de sociale basis en domeinoverstijgend samenwerken.

Het GALA bevat niet vrijblijvende afspraken voor gemeenten. Afsproken is om vijf erkende ketenaanpakken landelijk uit te rollen en te consolideren: de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI), de aanpak overgewicht en obesitas bij kinderen, valpreventie bij ouderen, welzijn op recept en kansrijke start.

De afspraken uit het Nationaal Preventieakkoord worden met het GALA voortgezet en vertaald naar de lokale opgave. De afspraken uit het IZA en WOZO-programma zijn aangevuld en uitgewerkt in het GALA.

Brede gebundelde specifieke uitkering (SPUK)

Voor de uitvoering van de afspraken uit het GALA ontvangen we geormerkt geld via een specifieke uitkering. Het gaat om geld voor onder andere combinatiefunctionarissen, het sportakkoord, valpreventie, kansrijke start en welzijn op recept. Deels betreft het voortzetting van bestaande regelingen (bv. combinatiefunctionaris, sportakkoord en Een Tegen Eenzaamheid) en deels nieuw geld. De aanpak van overgewicht, gezonde leefomgeving, mentale gezondheid en vitaliteit van ouderen krijgt een extra impuls. Voorwaarde is een integraal plan voor bovenstaande regelingen die

we uiterlijk 1 oktober 2023 moeten aanleveren bij het ministerie van VWS. Het plan moet bijdragen aan de gestelde doelstellingen en resultaten. Ten slotte is het voornemen om de IZA middelen voor gemeenten ook beschikbaar te stellen via de brede SPUK. De SPUK-gelden zijn geoormerkt en het streven is dat deze taakstellend worden uitgegeven.

De ontwikkelingen van IZA, WOZO en GALA passen goed bij de lokale ontwikkelingen in Hoogeveen en bouwen voort op de vastgestelde kaders en ambities zoals beschreven in het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025', de nota volksgezondheid 2023-2027 'En ze leefden nog lang en gezond' en de woon(zorg)visie 'Goed en gezond wonen in een fijne buurt'.

Bestaanszekerheid is een essentieel onderdeel van preventie. Mensen met schulden, zonder baan of zorgen over hun woning kunnen het zich moeilijker veroorloven om gezond te leven of hebben hier vanwege stress minder mentale ruimte voor. Dit pleit voor investeringen in bestaanszekerheid.

Doordecentralisatie beschermd wonen

Al jaren wordt er gesproken over doordecentralisatie van beschermd wonen. De invoerdatum is diverse keren opgeschoven. De start van de doordecentralisatie is nu gepland op 1 januari 2024. Nu zijn centrumgemeenten nog verantwoordelijk voor beschermd wonen. Op dit moment is de gemeente Assen voor ons nog centrumgemeente. Vanaf 1 januari 2024 wordt elke gemeente zelf verantwoordelijk voor nieuwe cliënten. Dat betekent dat elke gemeente zelf verantwoordelijk wordt voor het bieden van beschermd wonen van indicatiestelling tot verantwoording van de ingezette middelen. De centrumgemeente blijft verantwoordelijk voor de bestaande cliënten. Over een periode van zeven jaar worden de rijksmiddelen volgens een nieuw objectief verdeelmodel verdeeld over alle gemeenten. Stapsgewijs wordt het historische budget dat de centrumgemeenten ontvangen voor bestaande cliënten afgebouwd en het objectieve budget dat elke gemeente krijgt voor nieuwe cliënten opgebouwd. De gedachte achter de doordecentralisatie is dat individuele gemeenten beter in staat zijn om cliënten van beschermd wonen te helpen om door te stromen naar zelfstandig wonen met begeleiding. Dat stimuleert normalisatie en integratie in de wijk en houdt de zorgkosten beheersbaar.

Kamerbrief Water en Bodem en nationale maatlat klimaatadaptief bouwen

Het kabinet wil bij de inrichting van Nederland meer rekening houden met water en bodem. Bijvoorbeeld bij bouwlocaties: het kabinet wil niet meer bouwen op plaatsen die we later nodig hebben voor het bergen en afvoeren van water. Een ander voorbeeld is dat er afspraken komen om de bodem minder te bedekken, door minder stenen in de stad. Dit zorgt voor een gezondere bodem, betere omgang met hitte en minder wateroverlast. Ook wordt er een landelijke maatlat ontwikkeld voor klimaatadaptief bouwen die bepaalt wat nou eigenlijk een groene en klimaatbestendige gebouwde omgeving is. De maatlat formuleert doelen en normen voor projectbouw en de ruimtelijke ordening.

Biodiversiteit

We verwachten een landelijk Landbouwakkoord in 2023 gericht op verduurzaming. Als de Omgevingswet in werking treedt is dat inclusief regels vanuit de Wet Natuurbescherming. De Provincie Drenthe heeft in 2022 een Natuurvisie opgesteld en een uitvoeringsplan. Ook heeft de Provincie een 'Drentse Bomen- en Bossenstrategie' in 2022 vastgesteld, op basis van een landelijke strategie om meer bos te realiseren. Meer bomen en bos dragen bij aan het vastleggen van CO₂ vanuit de doelen van het landelijk klimaatakkoord uit 2019. De Provincie neemt in 2023 het voortouw voor een programma landelijk gebied over landbouw, klimaat, natuur, biodiversiteit en stikstof. Vanuit het coalitieakkoord zijn we begonnen met een verkenning van thema's en kansen om vergroening en meer biodiversiteit aan elkaar te koppelen. Klimaatadaptieve maatregelen vormen bijvoorbeeld een koppelkans. Dit moet leiden tot een plan medio 2023 waarin staat waar de

gemeente op inzet vanaf 2024. De financiële vertaling ervan volgt in de loop van 2023 en wordt meegenomen bij de integrale afweging in de p&c documenten.

Lokale ontwikkelingen

'Huis van de Buurt'

In de uitvoeringsagenda van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025' nemen we ons voor om in de wijken steunpunten in te richten en ontmoetings- en herstelactiviteiten te organiseren voor (psychisch) kwetsbare inwoners. Deze algemene voorzieningen vormen voor een deel van de Wmo-cliënten een alternatief voor geïndiceerde begeleiding en dagbesteding. We zullen de steunpunten en de ontmoetings- en herstelactiviteiten in samenhang realiseren en koppelen aan al bestaande sociale activiteiten, zoals dagontmoeting voor ouderen, sociale restaurants e.d. Dit doen we onder de werktitel 'Huis van de Buurt'. De SWW gaat dit doen in samenwerking met cliënten, ervaringsdeskundigen, inwoners(groepen), zorgaanbieders en de gemeente. Er komen 'Huizen van de Buurt' in Krakeel, Wolfsbos/Zuid en in het centrum. In 2024 onderzoeken we of uitbreiding gewenst en mogelijk is naar De Weide/Erflanden en naar de dorpen. We gaan ervan uit dat in 2025 in alle vijf Smederijgebieden een 'Huis van de Buurt' staat.

Sociale wijkteams

De sociale wijkteams zijn een belangrijk instrument om de ambities in het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025' te realiseren. De sociale wijkteams dragen zorg voor het tijdig signaleren van kwetsbare inwoners/huishoudens en voor het afstemmen van de ondersteuning en zorg aan deze inwoners/huishoudens. In de teams wordt steeds gestructureerder samengewerkt op basis van vastgelegde afspraken en vastgestelde werkwijzen. Zo voorkomen we dat kwetsbare inwoners tussen wal en schip vallen en zorgen we voor ondersteuning en zorg op maat. De pilotfase eindigt per 1 januari 2024. We willen de teams een structurele plek geven in ons lokale zorglandschap en verder doorontwikkelen. Er is geld voor de sociale teams tot en met 2023 vanuit bestaande budgetten en de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe. Continuering van de sociale wijkteams vraagt met ingang van 2024 een extra gemeentelijke bijdrage van € 157.000 per jaar. In de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein' wordt een besparing voorzien van € 100.000 in 2024 oplopend naar €250.000 met ingang van 2025 door het verder stroomlijnen van de hulpverlening bij meervoudige problematiek. De besparing moet het gevolg zijn van een efficiëntere inzet van maatwerkvoorzieningen en voorliggende voorzieningen bij meervoudige problematiek. De sociale wijkteams zijn een belangrijk instrument om dit te realiseren. Dit is een netto besparing. Dat betekent dat de extra uitvoeringskosten van de sociale wijkteams van € 157.000 per jaar met ingang van 2024 ten laste komen van de bestaande budgetten in het sociaal domein.

Domein Overstijgende Samenwerking (DOS)

Sinds 2015 werken we in Hollandscheveld vanuit de dorpscoöperatie aan domein overstijgende samenwerking. Samen met de inwoners van Hollandscheveld organiseren we zorg en ondersteuning op een andere manier. Informele zorg werkt samen met formele zorg. De Wmo, de Wet Langdurige Zorg (Wlz) en de Zorgverzekeringswet (ZvW) zijn niet leidend, maar de vraag van de inwoner is dat wel. We zien het effect van deze werkwijze waarbij inwoners tevreden zijn, actief deelnemen aan de samenleving en omzien naar elkaar, langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en minder vaak gebruik maken van de Wlz. We worden door het ministerie van VWS met een subsidie gecompenseerd voor de extra kosten die we maken binnen de Wmo. Deze subsidie liep af in 2022. Vanaf 2023 loopt de subsidie via de SPUK DOS. Deze SPUK valt onder het WOZO-programma. We continueren DOS in Hollandscheveld en willen de werkwijze uitbreiden naar een wijk in Hoogeveen. De ontwikkelingen in Hollandscheveld zijn een inspiratiebron voor meerdere gemeenten in Noord-Nederland. In 2023 is door 5 Drentse gemeenten een aanvraag ingediend bij het Rijk voor DOS en in Groningen door 4 gemeenten.

Sturen op een goed lokaal zorglandschap

Het landelijke en regionale zorglandschap is sterk in ontwikkeling door de hierboven beschreven akkoorden en programma's. Er is in toenemende mate sprake van gedeelde verantwoordelijkheid tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders voor het regionale zorglandschap. Dit vraagt om een visie van de gemeente op het gewenste lokale zorglandschap. Welke voorzieningen willen we in Hoogeveen hebben of behouden? Hoe willen en kunnen we daarop sturen? Deze vragen beantwoorden we in 2024 samen met onze partners. Hierbij maken we gebruik van de extra rijksmiddelen die we in het kader van de landelijke akkoorden en programma's ontvangen. Dit kan consequenties hebben voor de begroting 2025.

Uitvoering van het nieuwe Riolerings en Water Programma

Eind 2022 is het Riolerings en Water Programma (RWP 2023-2028) door de gemeenteraad vastgesteld. In dit programma zijn de onderzoeksprojecten en de reserveringen voor vernieuwing van het bestaand areaal op hoofdlijn benoemd. Wij vertalen deze in specifieke (deel)projecten. Deze bundelen wij in het uitvoeringsprogramma riolering en water 2023. Dit uitvoeringsprogramma is dit voorjaar gereed. De eerste (deel)projecten uit het programma zijn al gestart.

De onderzoeksprojecten die wij in Fluvius-verband uitvoeren hebben wij vastgelegd in het 'Uitvoeringsprogramma waterketen Fluvius 2023-2028'. De regiegroep heeft dit 30 januari 2023 vastgesteld. Op dit moment worden de projecten 'monitoren van het systeem functioneren' en 'plan van aanpak Omgevingswet' voorbereid.

Lokale strategie klimaatadaptatie

Op dit moment wordt er lokale klimaatadaptatiestrategie met uitvoeringsagenda opgesteld. De gemeenteraad beslist hier medio 2023 over. In de adaptatiestrategie staat hoe wij als gemeente Hoogeveen de komende jaren onze leefomgeving willen aanpassen aan het veranderende klimaat. De uitvoeringsagenda geeft aan hoe we de strategie, ambities en doelen willen behalen. Op dit moment zijn de financiële consequenties van deze uitvoeringsagenda nog niet bekend.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
1.000	"+" = nadeel, "-" = voordeel					
610 Welzijnswerk		2	334	334	334	334
610 Informele zorg		2	10	10	10	10
620 Eerste lijnsloket WMO		2	24	24	24	24
620 Budgetoverheveling GGD inzake VTD		1	1	1	1	1
620 Dementievriendelijk Hoogeveen		3	7	7	7	7
660 WMO vervoer		1	36	36	36	36
660 WMO vervoer dagbesteding		1	30	31	31	32
671b WMO begeleiding *		1	234	234	234	234
671b WMO begeleiding besparing huis van de buurt		4	295	200	0	0
671c WMO dagbesteding*		1	132	132	132	132
681a Decentralisatie Beschermd wonen		1	pm	pm	pm	pm
710 Indexering GGD		1	114	114	114	114
710 Extra middelen GGD		3	6	6	6	6
720 Lokale adaptatiestrategie		3	pm	pm	pm	pm

* = voor deze posten bedrag onzeker i.v.m. trendbreuk door Covid-19 in bepaling volumegroei

Toelichting mutaties

Lasten:

570 Uitvoeren integraal aanvalsplan biodiversiteit

In 2023 werken we op basis van een verkenning een plan uit waar we als gemeente op willen inzetten. Het plan is een onderbouwing voor de benodigde financiële middelen vanaf 2024. De verkenning is ook gericht op middelen van derden (zoals mogelijk de provinciale bossen en bomen strategie). De financiële consequenties zijn nog niet helder bij de opstelling van de programmabegroting 2024-2027. Ze worden zo nodig verwerkt in de GemRap en in de kadernota 2025.

610 Welzijnswerk

Gezien de ontwikkelingen in aanpalende sectoren (kinderopvang, ziekenhuizen, gemeenteambtenaren, etc.) verwacht de SWW een loonstijging van 10%. Dit betekent een totale verhoging van € 490.000 t.o.v. de subsidie aanvraag SWW Hoogeveen voor 2023. Voor dit onderdeel betekent dit een verhoging van € 334.000. Als we de daadwerkelijke loonindex niet compenseren moeten we nieuwe besparingen vinden. Dat kan niet meer zonder maatschappelijke impact en zonder aantasting van de ondersteuningsstructuur voor kwetsbare inwoners en vrijwilligers.

610 Informele zorg

Als gemeente kennen we het subsidiebudget informele zorg. Vrijwilligersorganisaties die ondersteuning bieden aan kwetsbare inwoners en mantelzorgers kunnen hier een beroep op doen voor een financiële tegemoetkoming in de kosten van bijeenkomsten en hulpcontacten. In 2023 is het subsidieplafond bereikt. Meer vrijwilligersorganisaties doen een beroep op het budget. Om tegemoet te komen aan de toegenomen vraag wordt het subsidieplafond structureel verhoogd met € 10.000.

620 Eerste lijnsloket Wmo

Door achterstallige loonindexatie is het budget structureel € 4.000 te laag begroot. Daarnaast verwachten we dat de nieuwe loonindex hoger is dan de 2,4% die voor het gemeentefonds wordt gehanteerd. Voor cliëntondersteuning is deze nieuwe loonindex onvermijdelijk omdat contractueel een loonindex is afgesproken conform het OVA-percentage. Het OVA-percentage voor het jaar 2023 is 4,74% en op basis van deze percentage zal dit een ophoging van € 20.000 betekenen. Ten tijde van de begroting kan deze ophoging nog worden bijgesteld.

620 Budgetoverheveling GGD inzake VTD

Er zal een budgetneutrale wijziging plaatsvinden tussen de programma's Jeugdhulp en Participatie en Gezond en Vitaal. Dit betreft het restant wat per abuis is blijven staan. Het gaat om een bedrag van € 1.258.

620 Dementievriendelijk Hoogeveen

Het aantal mensen met dementie neemt de komende jaren sterk toe. Iemand leeft ongeveer nog acht jaar met de ziekte, waarvan de eerste zes jaar thuis. Met gemiddeld 40 uur per week is de belasting van mantelzorgers voor mensen met dementie hoger dan die van de gemiddelde mantelzorger die 7,4 uur per week zorgt (bron: [SCP](#)). De Drentse gemeenten hebben met de Provincie Drenthe, Zilveren Kruis, Netwerk Dementie Drenthe en Alzheimer Nederland het 'Convenant Dementievriendelijk Drenthe' gesloten. Daarin spreken de partijen af om te bevorderen dat mensen met dementie langer mee kunnen doen in de samenleving en om inwoners (vrijwilligers, buurtbewoners, professionals, maatschappelijke organisaties en ondernemers) bewust te maken van de impact van dementie, hoe dementie te herkennen en hoe om te gaan met iemand met dementie. Voor de uitvoering van het convenant is een werkbudget nodig van € 7.000 per jaar onder meer voor het aanbieden van trainingen en cursussen aan inwoners en mantelzorgers.

660 Wmo vervoer

Binnen Publiek Vervoer is de afspraak gemaakt om een NEA-indexatie toe te passen van 13,7% (peiljaar 2023). Op basis hiervan moet het budget structureel worden verhoogd. De NEA-indexatie is berekend aan de hand van de realisatiecijfers 2022. Ten tijde van de begroting wordt nog beoordeeld of het budget moet worden bijgesteld.

660 Wmo vervoer dagbesteding

We hebben geen afspraken vastgelegd over indexatie van vervoerskosten met de aanbieders van Wmo begeleiding. De vergoeding voor vervoer naar bijvoorbeeld een dagbesteding is een tegemoetkoming. We hoeven hierin niet te indexeren, maar gezien de ontwikkelingen in de markt is het voorstel om dit vanaf 2024 wel te doen. Hier komt een collegevoorstel voor zodat het juiste bedrag kan worden opgenomen in de begroting. Om nu een financieel beeld te kunnen geven, nemen we een indexatie van 13,7% mee. We nemen 13,7% omdat we deze ook hebben toegepast bij WMO-vervoer. Dit betreft de NEA-indexatie. (peiljaar 2023)

671b Wmo begeleiding

Covid-19 heeft voor een trendbreuk gezorgd in de realisatieontwikkelingen. Daarom wachten wij het verloop van 2023 af om de ontwikkeling van de vraag goed te kunnen inschatten. In de meerjarenbegroting is al een volumegroei verwerkt. Hierdoor bestaat er een kans dat we dit tijdens de begroting dienen bij te stellen. Op dit moment passen we het budget hieromtrent niet aan.

We moeten ook indexeren. Binnen de Wmo hebben we te maken met de Algemene Maatregel van Bestuur Reële prijzen Wmo. We moeten als opdrachtgever reële prijzen betalen voor de producten die we inkopen. Voor de Wmo-producten hebben we afspraken gemaakt over indexaties. Deze zijn vaak gekoppeld aan landelijk vastgestelde percentages, zoals het OVA-percentage (voorlopig 4,74% voor 2023), NEA-percentage (13,7% voor 2023) of CPI (7,6% januari 2023) of CAO-ontwikkelingen. Hoeveel de kostenstijging op basis van indexatie voor 2024 zal zijn is op dit moment nog niet bekend. We verwachten dat 2,4% niet genoeg is.

Om een inschatting te maken van het bedrag hebben we het OVA-% van 4,74% meegenomen. (peiljaar 2023) Ook deze inschatting kan worden bijgesteld tijdens de begroting. In de kadernota hierdoor een bedrag meegenomen van € 234.000.

671b Wmo begeleiding: besparing Huis van de Buurt

In 2024 staan in 3 wijken 'Huizen van de Buurt' met een steunpunt en met ontmoetings- en herstelactiviteiten voor (psychisch) kwetsbare inwoners, namelijk in Krakeel, Wolfsbos/Zuid en in het centrum. We gaan ervan uit dat in 2025 in alle vijf Smederijgebieden een 'Huis van de Buurt' staat. We betalen dit in 2023 en deels ook in 2024 met incidentele middelen. In 2024 is € 180.000 extra nodig en met ingang van 2025 bedragen de te dekken kosten € 410.000 per jaar.

In de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein' wordt een besparing voorzien van € 295.000 in 2024 oplopend naar € 400.000 met ingang van 2025. De besparing moet het gevolg zijn van minder indicaties Wmo-begeleiding licht en Wmo-dagbesteding licht. Dit is een netto besparing. Dat betekent dat de kosten van € 180.000 in 2024 en € 410.000 per jaar met ingang van 2025 ten laste komen van het budget Wmo. De 'Huizen van de Buurt' moeten eerst naamsbekendheid en vertrouwen krijgen bij de doelgroep en bij verwijzers voordat we besparingen op indicatiestellingen zien. We gaan er dan ook vanuit dat de besparingen in 2024 gelijk zullen zijn aan de kosten. In 2025 verwachten we een netto besparing van € 200.000 en pas in 2026 de volledige besparing van € 400.000.

671c Wmo dagbesteding

Voor de mutatie bij WMO-dagbesteding verwijzen wij u naar de tekst bij 671b Wmo begeleiding.

We hebben deze op dezelfde wijze benaderd. Ook deze mutatie kan worden bijgesteld ten tijde van de begroting. Vooralsnog de OVA-% van 4,74% genomen dat leidt tot een mutatie van € 132.000.

681a Beschermd wonen

Vanaf 1 januari 2024 wordt elke gemeente zelf verantwoordelijk voor nieuwe cliënten beschermd wonen. Dit betekent meer uitvoeringskosten Wmo en hogere kosten voor Wmo-verstrekkingen. Het aantal inwoners dat gebruik maakt van beschermd wonen is klein. We verwachten dat de rijks gelden die we krijgen op basis van het objectief verdeelmodel de kosten zullen dekken. We zullen de verwachte inkomsten uit het objectief verdeelmodel en de corresponderende uitgaven verwerken in de begroting zodra het bedrag bekend wordt gemaakt in de rijks circulaire. Bestaande cliënten blijven vallen onder de verantwoordelijkheid van centrumgemeente Assen. Bekostiging geschiedt uit het historisch budget van de centrumgemeente. We verwachten dat het historisch budget ook in 2024 een overschot zal laten zien. Op dit moment is het niet mogelijk een inschatting te maken van de omgang van het overschot en de bijdrage die Hoogeveen kan verwachten uit het overschot.

710 Indexering GGD Drenthe

GGD heeft in 2024 een beleidsarme kadernota. In het voorjaarsoverleg met de gemeenteraad heeft de GGD aangegeven dat er een forse indexatie voor loon- en prijsstijgingen wordt verwacht voor 2024. Op basis van de ontwerp-begroting 2024 van GGD wordt de bijdrage aan de GGD verhoogd. Er is voor 2024 gerekend met een indexpercentage van 8,2%. Ten tijde van de begroting zal nog worden vastgesteld of het bedrag moet worden bijgesteld.

710 Extra middelen GGD

De GGD is van plan om in 2023 een begrotingswijziging door te voeren. Het gaat om geld voor de implementatie van de Wet open overheid. Naar verwachting gaat het om € 6.000 voor Hoogeveen, hier komt in 2023 en 2024 nog indexering overheen.

720 Lokale klimaatadaptatiestrategie

Om de adaptatiestrategie uit te voeren is structureel geld nodig. Dit vraagt om een nieuwe financieringsconstructie. Tot nu toe was klimaatadaptatie een water-gerelateerde opgave gefinancierd uit het watertakenplan. De nieuwe opgave is veel breder. Klimaatadaptatie beslaat verschillende domeinen (van openbare ruimte tot wonen, verkeer en groen) en vraagt dus een integrale aanpak. De wijze van financieren is onderdeel van de financiële paragraaf van de adaptatiestrategie. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat we nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen standaard klimaatbestendig vormgeven. Dat vraagt een verandering in houding en gedrag en kan leiden tot hogere kosten voor nieuwe projecten. Voor het realiseren van de gedragsverandering en klimaatbestendige planvorming is extra ruimte nodig in de exploitatie. De omvang daarvan is nog niet bekend. In het bestaande gebied zijn een aantal plekken extra gevoelig voor de gevolgen van klimaatverandering. Het is niet gewenst om met de aanpak van deze knelpunten te wachten tot regulier groot onderhoud en vervanging aan de orde is. Er zal dan ook een tijdelijk investeringsbudget moeten worden opgevoerd in de planperiode (2023-2028) voor klimaatadaptatieve maatregelen om bestaande knelpunten versneld op te lossen. De lokale adaptatiestrategie met uitvoeringsagenda is in juni 2023 klaar. We zullen de gevolgen voor investeringen en exploitatie meenemen in de kadernota 2025 en voor gewenste uitgaven in 2024 ruimte realiseren in de GemRap.

Onzekerheden en risico's

Sociale wijkteams

In de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein' wordt een besparing voorzien van € 100.000 in 2024 oplopend naar € 250.000 met ingang van 2025 door het verder stroomlijnen van de hulpverlening bij meervoudige problematiek. De besparing moet het gevolg zijn

van een efficiëntere inzet van maatwerkvoorzieningen en voorliggende voorzieningen bij meervoudige problematiek. De sociale wijkteams zijn een belangrijk instrument om dit te realiseren. De sociale wijkteams verbeteren de hulpverlening. Er is echter geen zicht op de gevolgen van de inzet van de sociale wijkteams op de uitgaven in het sociaal domein. We verwachten dat de afspraken die in de teams worden gemaakt leiden tot een efficiëntere inzet van de hulpverlening. Tegelijkertijd worden problematische casussen eerder gesignaleerd wat kan leiden tot extra inzet van hulpverlening. De verwachting is echter dat dit zwaardere zorg voorkomt. Deze veronderstellingen zijn niet hard te maken. We versterken de monitoring waardoor we meer zicht krijgen op de resultaten van de wijkteams.

Beschermd wonen

Het Rijk is bezig met het beperken van de instroom van ggz-cliënten in de WLZ. Het gevolg kan zijn dat meer inwoners gebruik gaan maken van beschermd wonen en dat inwoners langer gebruik maken van beschermd wonen. Dit kan ertoe leiden dat de kosten voor beschermd wonen hoger worden dan de inkomsten van het rijk. Dit geldt zowel voor de inkomsten uit het objectief verdeelmodel als voor het historisch budget.

Wmo voorzieningen

In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met volumegroei en prijsstijgingen. We zien de laatste jaren een behoorlijke prijsstijging van de hulpmiddelen Wmo. Dit komt door de stijging van grondstofprijzen, energieprijzen en hogere personeelskosten. In de afgelopen twee jaar zijn er hogere indexaties afgesproken dan contractueel vastgelegd. In 2024 sluiten we nieuwe overeenkomsten voor Wmo hulpmiddelen. De werkelijke kosten worden duidelijk bij het inkoopproces in 2023. Gezien prijsontwikkeling van de afgelopen jaren bestaat het risico dat de uiteindelijke prijsstijging hoger zal zijn dan nu in de meerjarenbegroting is meegenomen.

Economie

Trends & ontwikkelingen

Landelijk

Economische ontwikkeling

De economische ontwikkeling in Nederland staat onder druk. Ondanks de verwachting van DNB van een economische groei in 2023 en 2024 en verdere daling van de inflatie, staan niet alle economische indicatoren op groen. De instabiele situatie in de wereld zorgt voor onzekerheid ten aanzien van het economisch perspectief.

Demografie

De landelijke vergrijzing zorgt voor een afname van de potentiële beroepsbevolking en veroorzaakt een krappere arbeidsmarkt. Het aantrekken en behouden van jong talent en inzet van andere doelgroepen is vereist. Hier ligt een gezamenlijke taak voor gemeente, ondernemers en het onderwijs.

Verstedelijking

Steeds meer mensen verhuizen vanuit de Randstad naar regio's daarbuiten waaronder landelijke gemeenten in de nationale periferie. Dit biedt kansen voor Hoogeveen door het aanbieden van een passend woningaanbod en goede voorzieningen.

Re- en Nearshoring

De ontwrichting van distributienetwerken door de Covid-19 pandemie in combinatie met de verstoring van de logistieke ketens door geopolitieke ontwikkelingen (oorlog Oekraïne), kiezen producenten en retailers ervoor hun productie terug en dichterbij te halen. Ook duurzaamheids-overwegingen en technologische ontwikkelingen spelen hierin een rol.

Verduurzaming en circulariteit

Het economisch landschap wordt in toenemende mate beïnvloed door duurzaamheidsdoelstellingen. Ondernemers staan daarbij voor grote strategische vraagstukken en uitdagingen. Als gemeente zijn we lokaal en regionaal aanjager van een duurzame en circulaire economie. We geven inhoud en vorm aan de realisatie van de noodzakelijke infrastructuur. Voor 2024 zal voor de uitvoering in de begroting extra exploitatiegelden van € 50.000 worden opgenomen. We zoeken aansluiting bij het programma Duurzaamheid.

Next Economy

In toenemende mate zal de economische groei gericht zijn op trends die bij het containerbegrip Next Economy genoemd worden. Denk aan circulaire economie, smart industry, smart logistics en robotisering.

Regionaal

Vraag naar bedrijfshuisvesting

Op basis van landelijk onderzoek naar de toekomstige vraag naar bedrijfshuisvesting wordt met name in de logistiek en de industrie een grotere ruimtevraag verwacht. Vanuit de Provincie Drenthe ligt er een opdracht voor de gemeenten om lokaal en regionaal de toekomstige vraag naar bedrijfskavels te onderzoeken en het aanbod van bestaande en nieuw te ontwikkelen bedrijfskavels te onderzoeken. Om toekomstig te kunnen voorzien in de stijgende vraag naar vierkante meters bedrijfsgrond, starten wij vanuit Dutch TechZone een nader behoeftenonderzoek bedrijventerreinen. Hiervoor in begroting 2024 € 40.000 opnemen.

Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

Vanuit de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe is er vorig jaar € 70.000 beschikbaar gesteld voor een plan van aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen. Dit is o.a. gericht op intensivering van het ruimtegebruik, het bespoedigen van duurzaamheidsmaatregelen energiebesparende maatregelen en vergroening. Er is sprake van een Pilotfase die uit moet monden in een breed uitvoeringsplan voor alle bedrijventerreinen in Hoogeveen. In de begroting voor de uitvoering in 2024 en 2025 € 40.000 per jaar opvoeren.

Regionale samenwerking

Hoogeveen participeert in regionaal verband in de Dutch TechZone (DTZ) en de Regio Zwolle. Vanuit deze samenwerkingen zien wij de versterking van het ecosysteem en groei van bedrijvigheid. De regio Zwolle heeft onlangs het concept van hun meerjarige agenda afgerond waarbij wordt voorgesteld de deelnemersbijdrage te verhogen naar € 8,86 per inwoner (op dit moment is de bijdrage € 2,40 per inwoner). In afwachting van besluitvorming is de verhoging als PM in begroting opnemen.

Regiodeal

vijf gemeenten (Emmen, Coevorden, Borger-Odoorn, Hardenberg en Hoogeveen) krijgen € 30 miljoen van het rijk om in te zetten op de verbetering van de brede welvaart. Met cofinanciering van provincies, derden en de gemeenten is dan in totaal € 60 miljoen beschikbaar. Voor Hoogeveen komt de te betalen co-financieringsbijdrage neer op € 1.950.000. Dit bedrag mag verdeeld worden over 4 jaarschijven. De komende maanden wordt de deal verder uitgewerkt en wordt gestart met de vertaling van de ingediende propositie naar concrete projecten. Rode draad in de nieuwe deal is de verbetering van de kansengelijkheid.

Netcongestie

Door de sterke groei van hernieuwbare energie kan het elektriciteitsnetwerk in Drenthe de elektriciteitsproductie niet aan en ontstaat netcongestie. Het gevolg ervan is dat groei en investeringen achterblijven.

Lokaal

Beleidsontwikkelingen

De economische focusagenda van en voor Hoogeveen is samen met ondernemers en onderwijs vastgesteld en beoogt de lokale economische ontwikkeling te stimuleren. Vanuit kansen en prioriteiten zetten we in op het behouden van de al gevestigde bedrijven, het aantrekken van bedrijven die de industriële ecosystemen versterken en de benutting van kansen Next Economy. Deze ambities en beleidsdoelen worden vertaald in 5 concrete actielijnen.

Ondernemend Hoogeveen

Voor de gemeente is Ondernemend Hoogeveen, als vertegenwoordiger van de ondernemers, het eerste aanspreekpunt voor communicatie en verbinding. Om deze rol succesvol te vervullen moet de organisatiegraad van Ondernemend Hoogeveen omhoog en dit vereist een professionaliseringsslag. De gemeente is bereid Ondernemend Hoogeveen hierin op basis van een goed onderbouwing te ondersteunen. Samen met het onderwijs speelt Ondernemend Hoogeveen een belangrijke rol bij de uitvoering van de economische focusagenda.

Agrarische ondernemers

De agrarische ondernemers staan voor grote uitdagingen en onzekerheden. Samen met de sector verkennen we de impact van de landelijke maatregelen voor de boeren in Hoogeveen en blijft er aandacht voor het welzijn van boeren. Dit vraagt om inzet en capaciteit vanuit de gemeente en investeringen in kennis van de agrarische sector. De problematiek heeft ook consequenties voor de

herinrichting van het buitengebied. Op 1 juli zal duidelijkheid ontstaan over het nieuwe landbouw- en stikstofbeleid en kunnen de consequenties beter worden ingeschat.

Vitaal Stadscentrum Hoogeveen

Covid-19 heeft de afgelopen jaren een enorme impact gehad op het Stadscentrum en op de omzet van de ondernemers met faillissementen en lege winkelpanden tot gevolg. Daar komt bij dat het koopgedrag van consumenten veranderd is, waarbij de oriëntatie op en de aankoop van producten via internet plaatsvindt. Winkelen wordt in toenemende mate als een dagje uit ervaren, waarbij naast een breed winkelaanbod de aanwezigheid van horeca, cultuur, activiteiten en gezelligheid een belangrijke overweging is voor bezoekers aan het Stadscentrum.

De binnenstad van Hoogeveen ontwikkelt zich vanaf 2022 economisch weer positief. Er is weinig leegstand in het winkelbestand, bezoekersaantallen stijgen en ondernemers melden hogere omzetten. De behoefte aan fysiek winkelen groeit en de trend van online bestellen vanuit de Covid-19 periode lijkt zich niet verder door te zetten. Dit levert positieve impulsen op voor werkgelegenheid en parkeerinkomsten. Ondanks de positieve trend zijn er ook zorgen over de ontwikkeling van de inflatie, de koopkracht en het consumentenvertrouwen. Verwachtingen hierover zijn niet consistent en effecten voor het Stadscentrum zijn op dit moment niet goed te overzien.

Om de aantrekkelijkheid van de binnenstad verder te vergroten, wordt in 2023 gestart met het project Hoofdstraat-Zuid. De gemeenteraad heeft hiertoe een motie aangenomen. Het project wordt kostentechnisch doorgerekend en investeringsbedrag wordt als PM opgenomen in de begroting. Het centrum van Hoogeveen ontwikkelt zich vanuit subsidieregelingen Regionaal Stedenfonds en het Provinciale Binnenstadfonds gestaag als kernwinkelgebied. Bedrijven zijn verplaatst naar de kern en vrijgekomen bedrijfsruimte zijn omgezet naar woningen. Uit het Regionaal Stedenfonds zijn ook kwaliteitsimpulsen gerealiseerd voor de openbare ruimte. De regeling is inmiddels voorbij, maar ook na de verkiezingen van de Provinciale Staten zal nieuwe ondersteuning vanuit een Binnenstadfonds noodzakelijk zijn. De binnensteden blijven onder druk staan en de vorming van een kernwinkelgebied is nog niet afgerond.

De nieuwe detailhandelsstructuurvisie zal naar verwachting eind 2023 gereed zijn.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
1.000	"+" = nadeel, "-" = voordeel					
310 Verduurzaming en circulariteit		3	50	0	0	0
310 Regiodeal		3	487	487	488	488
310 Toekomstbestendige Bedrijventerreinen		3	40	40	0	0
330 Samenwerking Regio Zwolle		1	pm	pm	pm	pm
330 Ondernemend Hoogeveen		3	30	30	0	0
330 Samenwerking DTZ		3	40	0	0	0
Diverse kleine mutaties programma Economie						
030 Beheer overige gebouwen en gronden		2	-1	-1	-1	-1
310 Economische ontwikkeling		2	6	6	6	6
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		2	-10	-10	-10	-10
340 Economische promotie		2	-9	-9	-9	-9

Toelichting mutaties

Lasten

310 Verduurzaming en circulariteit

Het economisch landschap wordt in toenemende mate beïnvloed door duurzaamheidsdoelstellingen. Ondernemers staan daarbij voor grote strategische vraagstukken en uitdagingen. Als gemeente zijn we lokaal en regionaal aanjager van een duurzame en circulaire economie. We geven inhoud en vorm aan de realisatie van de noodzakelijke infrastructuur. Voor 2024 zal voor de uitvoering € 50.000 nodig zijn.

We zoeken aansluiting bij het programma Duurzaamheid.

310 Regiodeal

De aanvraag van de Regio Zuid- en Oost-Drenthe voor een nieuwe regiodeal is gehonoreerd door het rijk. De vijf gemeenten (Emmen, Coevorden, Borger-Odoorn, Hardenberg en Hoogeveen) krijgen € 30 miljoen van het rijk om in te zetten op de verbetering van de brede welvaart. Met cofinanciering van provincies, derden en de gemeenten is dan in totaal € 60 miljoen beschikbaar. Voor Hoogeveen komt de te betalen co-financieringsbijdrage neer op € 1.950.000. Dit bedrag mag verdeeld worden over 4 jaren. De komende maanden wordt de deal verder uitgewerkt en wordt gestart met de vertaling van de ingediende propositie naar concrete projecten. Rode draad in de nieuwe deal is de verbetering van de kansengelijkheid.

310 Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

Vanuit de regiodeal Zuid Oost Drenthe is er vorig jaar een Pilotfase gestart en deze mondt uit in een breed uitvoeringsplan voor alle bedrijventerreinen in Hoogeveen. Voor de jaren 2024 en 2025 zal hiervoor een uitvoeringsbudget van in totaal € 80.000 noodzakelijk zijn.

330 Samenwerking regio Zwolle

We signaleren het voornemen van de regio Zwolle om een verhoging van de contributie in te voeren. Hierbij is naar verwachting sprake van een substantiële verhoging van het tarief. In de aanloop naar de begroting 2024 willen we hier meer duidelijkheid over.

330 Ondernemend Hoogeveen

De nadruk ligt de komende periode primair op intensivering van de contacten en samenwerking met ondernemers en onderwijsinstellingen. Voor de gemeente is Ondernemend Hoogeveen, als vertegenwoordiger van de ondernemers, het eerste aanspreekpunt voor communicatie en verbinding. Om deze rol succesvol te vervullen moet de organisatiegraad van Ondernemend Hoogeveen omhoog en dit vereist een professionaliseringsslag. Eerste stap hierbij is het organiseren van parkmanagement en vanaf 2024 de realisatie van Bestuurlijke Investerings Zones voor alle bedrijventerreinen in de gemeente. De gemeente committeert zich onder voorwaarden aan het faciliteren van de professionalisering, maar legt de primaire verantwoordelijkheid bij de ondernemersvereniging. In de begroting zal hiervoor een bedrag van € 30.000 per jaar voor 3 jaren (2023-2025) als eenmalige subsidie worden opgenomen.

330 Samenwerking DTZ

Hoogeveen participeert in regionaal verband in de Dutch TechZone (DTZ) hierbij is het faciliteren van bedrijvigheid in deze regio cruciaal. Het kan dan gaan om lokale bedrijven die opschalen, bedrijven van buiten de regiogrenzen of additionele (grote ruimtevragers logistiek/transport/warehousing ed.). Om verdozing tegen te gaan en het schaarse bedrijventerrein die lokaal beschikbaar zijn beschikbaar te houden is het zinvol om in regionaal verband afspraken te maken om o.a. ook deze additionele vraag (gedeeltelijk) te willen/kunnen bedienen. Voor concreet onderzoek naar de lokale behoefte nieuwe bedrijventerreinen is voor 2024 een bedrag van € 40.000 noodzakelijk.

Diverse Kleine mutaties programma Economie

De werkelijke uitgaven en inkomsten voor diverse posten in dit programma staan niet meer goed in de begroting opgenomen door deze af- en bij ramingen is er structureel een voordeel van € 14.400 zie onderstaande onderbouwing.

030 Beheer overige gebouwen en gronden

Het taakveld, 030 Beheer overige gebouwen en gronden, laat een voordeel zien van € 1.400.

Dit voordeel is op de volgende manier opgebouwd namelijk:

- *Erfpachten*: De werkelijke inkomsten voor pacht en erfpacht zijn al jaren hoger dan de raming die in de begroting is opgenomen. We verhogen de opbrengsten huur- en pacht opbrengsten daarom structureel met € 50.000.
- *Markt 6*: De begrote verhuuropbrengsten gaan naar alle verwachting niet meer binnenkomen en dienen structureel te worden verlaagd met € 47.330.
- *Pand hoofdstraat 13*: De begrote verhuuropbrengsten staan te hoog in de begroting en dienen structureel te worden verlaagd met € 6.201.
- *Diverse kleine mutaties*: Aantal kleine mutaties op diverse posten in dit taakveld kan aan de lasten kant € 4.933 structureel worden verlaagd.

310 Economische ontwikkeling

Het taakveld, 310 Economische ontwikkeling, laat een nadeel zien van € 6.236.

330 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het taakveld, 330 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen, laat een voordeel zien van € 10.000.

Dit voordeel is op de volgende manier opgebouwd namelijk:

- *Kennispoort Drenthe*: Deze post staat te hoog, € 10.000, in de begroting en kan structureel worden verlaagd.

340 Economische promotie

Het taakveld, 340 Economische promotie, laat een voordeel zien van € 9.236.

Dit voordeel is op de volgende manier opgebouwd namelijk:

- *Goederenmarkt*: Op deze post kan € 3.000 structureel worden verhoogd op de baat vergoeding elektriciteitsverbruik.
- *Acquisitie & promotie*: Voordeel € 6.236

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Trends en ontwikkelingen

Landelijk, regionaal en lokaal

Wonen

De druk op de woningmarkt is de afgelopen tijd flink toegenomen met als gevolg dat woningen schaarser en duurder zijn geworden. Daarnaast zijn er de afgelopen tijd nieuwe opgaven bijgekomen. De vergrijzing zet door, mensen die uitstromen uit de jeugdzorg en zorginstellingen moeten weer zelfstandig gaan wonen en we zien een toename van de taakstelling voor statushouders. Tegelijkertijd neemt ook de vraag naar huisvesting voor arbeidsmigranten toe wat druk zet op bestaande wijken waar opkoop en verkamering plaatsvindt. Tot slot laat recent onderzoek van de gemeente zien dat er al langere tijd een behoefte is naar extra standplaatsen voor woonwageneigenaren. Om woningen betaalbaar te houden en ook kansen te bieden voor starters kijken we ook naar woonvormen zoals flexwoningen. Aan de hand van deze ontwikkelingen is de nieuwe woon(zorg)visie 2023-2026 ontwikkeld en op 6 april 2023 vastgesteld door de gemeenteraad van Hoogeveen. De woningbouwopgave is fors de komende jaren. De nieuwbouw van woningen vraagt ook om extra investeringen van de infrastructuur en de openbare ruimte.

Verduurzaming

Daarnaast speelt duurzaamheid een steeds prominentere rol bij opgaven, ook bij woningbouw. Dit kan ook leiden tot duurdere (maar wel duurzamere) keuzes. Ook moeten we investeren in ons vastgoed in gebruik door wijk-, buurt- en dorpshuizen (zie daarvoor Onderhoud kapitaalgoederen).

Smederijen

De Smederijen bestaan sinds 2007 en bestaan uit 6 partners: te weten: woningcorporaties Domesta, Woonconcept en Actium, SWW, politie en gemeente Hoogeveen. In 2022 zijn er via het bewonersbudget (de zogenoemde korteklap) bijna 300 initiatieven gerealiseerd waar ongeveer 7000 inwoners bij betrokken waren. Binnen de langeklap zijn De Smederijen op dit moment actief in vier focusgebieden. Daarnaast participeren De Smederijen in allerlei trajecten zoals de energietransitie, Domein Overstijgende Samenwerking, Woon- en zorgvisie, nota jeugd etc. Ook is de gebiedsregisseur voorzitter van de Smederijenteams, hij/zij is de spin in het web tussen inwoner en gemeente en vice versa. Bij de doorontwikkeling van de smederijen maken we, zoals in het collegeakkoord is afgesproken, nadrukkelijk de verbinding met de aanpak van de gebiedswethouders en het project 'zichtbaar verbonden'.

Gebiedsgerichte aanpak: wijk- en dorpsagenda's

Om uitvoering te kunnen geven aan het coalitieakkoord Samen Verbinden en Verbeteren gaan we werken met buurt- wijk- en dorpsagenda's. We gaan in gesprek met inwoners van elke buurt, wijk en dorp en met maatschappelijke organisaties. We halen de opgave op, stellen gezamenlijk met inwoners buurt-, wijk- en dorpsagenda's op en geven waar mogelijk uitvoering aan deze plannen. Deze stap past in het coalitieakkoord, meer het initiatief bij de bewoners, meer eigenaarschap geven over eigen woon- en leefomgeving.

Begraven

In 2023 wordt het begraafplaatsenbeleid geactualiseerd. Deze actualisatie kan gevolgen hebben voor de opbrengsten. De omvang van deze gevolgen zijn op dit moment nog niet te overzien. Uitgangspunt is dat dit binnen de huidige systematiek van de begroting plaatsvindt en op zijn minst budgetneutraal verloopt. Uiteraard kan een politiek discussie hierover tot een andere uitkomst leiden.

Daarnaast is er steeds meer vraag naar begraven in de natuur. Waar het kan willen we initiatieven uit de samenleving hiervoor faciliteren. De gevolgen van de mogelijke realisatie van een natuurbegraafplaats nemen we mee in het nieuw op te stellen beleidsplan.

Speelvoorzieningen

Wij willen inzetten op meer groen in straten, op pleinen en in de nieuwe woonbuurten. Plekken moeten inwoners uitnodigen om elkaar te ontmoeten en te bewegen. Immers, in een groene omgeving voelen mensen zich namelijk gezonder en minder gestrest. Om uitvoering te geven aan deze doelstelling stellen we voor de speel- en sportvoorzieningen in het Zuiderpark te renoveren. Dit is verder uitgewerkt bij de investeringen.

Kwaliteitsverbetering wegen met het oog op veiligheid

Wij hebben een wettelijke zorgplicht voor de kwaliteit van de wegen en het onderhoud van onze kapitaalgoederen. Voor het wegenonderhoud voeren we jaarlijks een visuele inspectie van de wegen uit. Vervolgens kennen we aan elk wegvak een kwaliteitsscore toe. Uit de weginspectie van 2022 blijkt dat het aandeel wegen met kwaliteitsniveau D (kapitaalvernietiging) sinds 2016 nauwelijks is afgenomen. Ook de uitkering van schadevergoedingen neemt de afgelopen jaren toe. Dit is deels te wijten aan het mindere onderhoud van de wegen.

Bij de controle van de begroting 2023-2026 heeft de provincie Drenthe geconstateerd dat sprake is van kapitaalvernietiging. "Wij gaan ervan uit dat u de achterstanden inloopt en in 2023 de benodigde financiële middelen voor planmatig onderhoud en storingsonderhoud actualiseert. Als blijkt dat het geraamde budget onvoldoende is om de vastgestelde kwaliteitsniveaus in stand te houden, dient u tijdig maatregelen te nemen om dit op te lossen." Voor het inlopen van de achterstanden is uitbreiding van het exploitatiebudget nodig. Daarnaast zijn in 2019 zijn voor het laatst de areaaluitbreidingen opgenomen in het exploitatiebudget wegenonderhoud. Omdat het budget toch al ontoereikend was vanwege de bezuinigingsopgave zijn de areaaluitbreidingen vanaf 2020 niet opgenomen in de exploitatie.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
1.000	"+" = nadeel, "-" = voordeel					
210 Indexatie onderhoudsbudgetten wegen etc.		2	95	95	95	95
210 Civiele kunstwerken		2			-725	-725
210 Hogere leges telecommunicatiewet		2	-49	-49	-49	-49
210 Kwaliteitsverbetering wegen i.v.m. veiligheid		2	613	613	613	613
210 Verzinkbare palen rondom het stadscentrum		2	6	6	6	6
520 Buurt- wijk- en dorpsagenda's		3	150	150	150	150
570 Indexatie onderhoudsbudgetten groen etc.		2	63	63	63	63
570 Smederijen: Gebiedsregisseur		3	99	99	99	99
570 Smederijen: (beleids-)ondersteuner		3	60	60	60	60
570 Smederijen – admin.inzet + buurtbemiddeling		3	11	11	11	11
610 MFC Krakeel opbrengst verhuur 2 zalen		2	-15	-15	-15	-15
750 Reinigingsrechten begraafplaatsen		2	5	5	5	5
750 Onderhoud gebouwen begraafplaatsen		1	93	93	93	93

Toelichting mutaties

Lasten

210 Indexatie onderhoudsbudgetten Verkeer en vervoer

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Indexatie is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het Gemeentefonds. Vooralnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 2,4%

210 Aanpassing budget onderhouden civiele kunstwerken

Op basis van het vastgestelde beheerplan civiele kunstwerken 2022-2026 is er € 150.000 benodigd in 2026 en 2027. Helaas is bij het opstellen van de begroting 2023 het inlezen van de cijfers voor de jaarschijf 2026 niet helemaal goed gegaan. Bij deze kadernota corrigeren we dit.

210 Kwaliteitsverbetering wegen met het oog op veiligheid

In het wegenbeheerplan constateren we dat het budget ontoereikend is om aan het ambitieniveau te voldoen. De ambitie voor het wegonderhoud is minimaal kwaliteitsniveau BOR-basis. 16% van het areaal voldoet niet aan dit kwaliteitsniveau. In 14% van het areaal is de kwaliteit dusdanig dat sprake is van kapitaalvernietiging. Op basis van de CROW-beheersystematiek voor wegen is structureel € 3.760.288 exploitatiebudget benodigd voor dagelijks- en groot onderhoud. Dit is een uitbreiding van € 612.795 ten opzichte van het huidige exploitatiebudget voor het onderhoud aan wegen (asfalt- en elementenverharding).

210 Verzinkbare palen rondom het stadscentrum

De jaarlijkse kosten voor het beheren van de verzinkbare palen ramen we structureel op € 5.900. Dit zijn elektriciteitskosten en kosten voor een internetverbinding.

570 Indexatie onderhoudsbudgetten Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Indexatie is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het Gemeentefonds. Vooralnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 2,4%

570 Smederijen

Door een capaciteitstekort worden op dit moment taken alleen op hoofdlijnen uitgevoerd. Nu al blijven taken liggen die ertoe doen in de gebieden, zoals het met bewoners en organisaties maken van ontwikkelplannen in o.a. focusgebieden (wijk-buurt-dorpsagenda's). Daarom is het nodig het aantal fte bij gebiedsregie en bij ondersteuning met 1 fte uit te breiden.

570 Buurt- wijk- en dorpsagenda's

Om uitvoering te kunnen geven aan het coalitieakkoord Samen Verbinden en Verbeteren gaan we werken met buurt- wijk- en dorpsagenda's. Voor deze buurt- wijk- en dorpsagenda's is jaarlijks € 150.000 nodig.

570 Welzijnswerk (administratieve inzet + buurtbemiddeling)

Gezien de ontwikkelingen in aanpalende sectoren (kinderopvang, ziekenhuizen, gemeenteambtenaren, etc.) verwacht de SWW een loonstijging van 10%. Dit betekent een totale verhoging van € 490.000 t.o.v. de subsidie aanvraag SWW Hoogeveen voor 2023. Voor dit onderdeel betekent dit een verhoging van € 11.000. Als we de daadwerkelijke loonindex niet compenseren moeten we nieuwe besparingen vinden. Dat kan niet meer zonder maatschappelijke impact en zonder aantasting van de ondersteuningsstructuur voor kwetsbare inwoners en vrijwilligers.

750 reinigingsrechten Begraafplaatsen en crematoria

De jaarlijkse kosten voor het ledigen van de containers op de begraafplaatsen zijn hoger dan de raming die in de begroting is opgenomen. We verhogen het budget daarom structureel met € 5.000.

750 Begraafplaatsen, onderhoud gebouwen

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten in 2022 voor onderhoud aangepast. Helaas is bij het opstellen van de begroting 2023 het inlezen van de cijfers niet helemaal goed gegaan. Bij deze kadernota corrigeren we dit.

Baten

210 Hogere Leges telecommunicatiewet

Op basis van realisatiecijfers van de afgelopen jaren blijkt dat er meer leges en straatwerkvergoedingen worden ontvangen. De verwachting is dat deze trend de komende jaren zal doorzetten. Om die reden verhogen we de opbrengsten met € 49.451.

610 MFC Krakeel opbrengst verhuur 2 zalen

Door de harmonisatiewet van de kinderopvang wordt er huur ontvangen voor gebruik van 2 zalen door de gebruiker Kinderopvang Spelerwijs. Op basis van realisatiecijfers van het afgelopen jaar ramen we de opbrengst voor huuroopbrengst structureel op € 15.000.

Ruimtelijke ordening en sport

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

Sportakkoord & brede regeling combinatiefuncties

Het ministerie van VWS, de VNG, Zorgverzekeraars Nederland en GGD GHOR Nederland hebben op 3 februari het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend. In het akkoord is afgesproken hoe preventief gezondheidsbeleid kan worden versterkt en duurzaam kan worden geborgd.

Voor de uitvoering van de afspraken uit het GALA worden diverse subsidies beschikbaar gesteld aan gemeenten. Dit wordt via een brede spuk regeling vormgegeven. Met betrekking tot sport wordt er gebruik gemaakt van twee subsidieregelingen. Dit betreft de regeling van het sportakkoord II en de brede regeling combinatiefuncties (sportfunctionarissen en cultuurcoaches) en deze maken deel uit van het GALA. Voor de uitvoering worden gemeenten verplicht om één integraal uitvoeringsplan op te stellen. Voor een algehele toelichting zie het programma Gezond en Vitaal: *Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)*.

Regionaal

Drenthe samen gezond in beweging

Drentse gemeenten werken samen aan het bevorderen van gezonde en actieve leefstijl. Hiervoor is gezamenlijk programma opgesteld; Drenthe Samen Gezond in Beweging. Vanwege de financiële situatie heeft Hogeveen een aantal jaren financieel niet bijgedragen aan dit programma. Wel staan de achter de ambities en uitgangspunten van het gezamenlijke programma. Richting de programmabegroting werken we een definitief voorstel uit om weer te participeren in Drenthe Samen Gezond in Beweging. De bijdrage zal jaarlijks € 15.000 bedragen en is niet begroot. We onderzoeken of het mogelijk is dit te dekken uit bestaande middelen.

Provinciaal Programma Vitale Vakantieparken

Hoogeveen heeft zich vanaf 2018 gecommitteerd aan het programma Vitale Vakantieparken dat Drenthe-breed wordt ondersteund door een Taskforce Vitale Vakantieparken. Het programma kent vier sporen: vitalisering van recreatieve parken (1), transformatie van niet-vitale parken (2), handhaving & toezicht (3) en revitalisering van parken die weer vitaal willen worden (4).

Provinciaal Programma Landelijk gebied

Als onderdeel van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) stelt de provincie Drenthe in 2023 een Gebiedsplan Drenthe op. Daarin komt te staan wat de opgaven zijn voor natuur (inclusief stikstof) water en klimaat en welke maatregelen waargenomen moeten worden.

Daarnaast werkt de provincie aan een nieuwe Omgevingsvisie waarin ze alle ruimtelijke opgaven gaat inpassen, waarbij water en bodem meer sturend worden. De keuzes die het rijk en de provincie maken zullen gevolgen hebben voor het gemeentelijk beleid.

Om die vertaalslag te kunnen maken is op gemeentelijk niveau in 2024 en 2025 (actualisatie van) beleid nodig. In dit beleid gaan we in op de mogelijkheden voor de verschillende ruimtelijke functies in het landelijk gebied.

Leader 2023 - 2027

In 2023 start het nieuwe Leader programma West Drenthe 2023-2027. Het doel is versterking van zowel de leefbaarheid als de economie van het platteland. De Lokale Ontwikkelstrategie (LOS) bevat 7 doelstellingen die daaraan bijdragen. Ze zijn van onderop tot stand gekomen waardoor draagvlak en haalbaarheid geborgd zijn. Voor de financiële toelichting zie het programma Duurzaam en Gastvrij Hoogeveen.

Lokaal

Huisvestingsplan binnensport

In de begroting voor 2023 hebben we aangegeven dat we in 2023 een nieuw huisvestingsplan voor binnensportaccommodaties opstellen. We verwachten voor de zomer van 2023 dit plan gereed te hebben. Vervolgens zullen we integraal de financiële consequenties moeten afwegen in relatie tot andere investeringen.

Energielasten buitensport

We hebben in 2022 en 2023 bij sportverenigingen en maatschappelijke organisaties een inventarisatie gedaan naar de problemen rond de energielasten van maatschappelijk vastgoed. Voor de verduurzaming bij buitensport gaan we investeringsbudget inzetten voor veldverlichting met LED (zie Onderhoud kapitaalgoederen). Niet alle verenigingen hebben al ledverlichting. Bij alle maatregelen rond energiearmoede kijken we eerst wat de organisaties zelf kunnen en welke regelingen van andere overheden en derden er zijn (zoals de landelijke BOSA regeling - stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties).

Vitale vakantieparken

Vanwege een combinatie van factoren is het programma vitale vakantieparken in 2021 gestagneerd. In 2022 hebben we met nieuwe mensen en nieuw elan een doorstart gemaakt. Overleg met de transformatieparken is weer opgepakt, innovatie op vitale parken wordt weer begeleid en toezicht en handhaving maakt een inhaalslag. We vertalen onze doelen en ambities momenteel in een Programma Vitale Vakantieparken Hoogeveen. Ook is het programma voor de periode van 2023 – 2027 begroot in reguliere ambtelijke inzet, inhuur van extra handjes en expertise en geld. Doelstelling is om in deze periode 3 parken te transformeren naar een woonbestemming, 3 parken te revitaliseren en initiatieven van recreatieve parken en campings te faciliteren. Toezicht en handhaving is randvoorwaardelijk hierbij.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
520 Indexactie onderhoudsbudgetten sportterreinen		2	5	5	5	5
520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport		2	120	120	120	120
810 Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)		1	pm	pm	pm	pm
810 Programma Vitale vakantieparken		3	pm	pm	pm	pm
830 Implementatie Omgevingswet		1	166			
830 Omgevingsplan		1	245			
830 Indexatie leges omgevingsvergunning		2	-20	-20	-20	-20

Toelichting mutaties

Lasten

520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportvelden en terreinen

Om het onderhoud op een goed niveau te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Indexatie is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het Gemeentefonds. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 2,4%

520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport

In 2023 hebben we nieuwe beheersovereenkomsten uitgewerkt met de sportverenigingen. De kosten voor de beheersovereenkomsten zijn gestegen naar € 311.602. Voor 2024 gaan we

vooral nog uit van een indexering van 2,4%. Daarmee bedragen de totale kosten € 319.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is dit een uitzetting van € 120.000

810 Provinciaal Programma Landelijk gebied

Actueel gemeentelijk beleid voor het landelijk gebied is nodig om de gevolgen van de keuzes van het Rijk en Provincie door te kunnen vertalen naar gemeentelijk niveau. In dit beleid gaan we in op de mogelijkheden voor de verschillende ruimtelijke functies in het landelijk gebied. Omdat de gevolgen van keuzes door het Rijk en Provincie nog niet duidelijk zijn kan nog geen inschatting gemaakt worden van de benodigde middelen. Zo nodig komen we hier in de GemRap op terug.

810 Programma Vitale vakantieparken

Op dit moment wordt er nog gewerkt aan een voorstel, de financiële vertaling hiervan zal in de GemRap en begroting worden verwerkt.

830 Omgevingswet en Omgevingsplan

De eerste kamer heeft ermee ingestemd dat de Omgevingswet per 1 januari 2024 in gaat. Voor 2024 begroten we de kosten voor de implementatie op € 166.000. Dit zijn de kosten die wij als gemeente dragen en verrekend met de geschatte bijdrage van het rijk. Voor het deelproject Omgevingsplan nemen we € 245.000 op.

Baten

830 Indexatie leges omgevingsvergunning

De inkomsten worden geïndexeerd met 2,4%.

Veilige bereikbaarheid

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

- Het aantal verkeersslachtoffers stijgt landelijk al een aantal jaren op rij. Met haar strategisch plan verkeersveiligheid (SPV) wil de overheid deze trend keren.
- De laatste jaren is het aantal fietsers sterk gestegen. Er zijn met name steeds meer elektrische fietsen waardoor de snelheidsverschillen op de fietspaden toenemen. Het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers onder fietsers neemt daardoor ook toe;
- Nu Covid-19 niet meer het dagelijkse leven beheerst, is de drukte op de wegen weer net zo hoog als voor Covid-19;
- Vanaf 2035 worden er geen nieuwe auto's op fossiele brandstof meer verkocht, als gevolg daarvan zal het aantal elektrische auto's gaan toenemen;
- Er wordt een forse uitbreiding verwacht van het aantal elektrische laadpalen in de (semi) openbare ruimte;

Regionaal

- Het openbaar vervoer kalft steeds verder af. Om dit zoveel mogelijk tegen te gaan willen we ons samen met provincie en de andere gemeenten in Drenthe richting het Rijk sterk maken voor het behoud van goed openbaar vervoer op het platteland;
- Door bezuinigingen en omdat het aantal passagiers in bussen nog 20% lager is dan voor Covid-19, is het aantal busritten in Drenthe afgenomen. Er worden alternatieven aangeboden voor het busvervoer, zoals de HUB-taxi. De alternatieven zijn echter nog erg onbekend. Om daar meer bekendheid aan te geven, zullen we de provincie Drenthe vragen hiervoor een voorlichtingscampagne op te zetten. Het door de provincie ontwikkelde campagnemateriaal zullen wij vervolgens via de gebruikelijke weg met onze inwoners delen.
- De uitbreiding van het aantal elektrische laadpalen in de openbare ruimte pakken we als Drentse gemeenten samen met de provincie op, via een provinciaal contract.

Lokaal

- In de mobiliteitsvisie 2018 is de fiets op hetzelfde niveau gesteld als de auto. In de fietsnota is deze ambitie verder uitgewerkt. Met diverse projecten en maatregelen hebben we hier de afgelopen jaren invulling aan gegeven. Er ligt hier echter nog een flinke opgave. De focus voor de komende jaren ligt daarom op het verbeteren van de verkeersveiligheid voor fiets (en voetganger). Dat betekent in de praktijk bredere fietspaden, logische routes en het realiseren van ontbrekende fietspaden (schakels), veilige oversteken (fiets en voetganger) en verhoging van het comfort door tegelpaden te vervangen door asfalt/beton. Dit vergt investeringen, waarvoor uiteraard ook de beschikbare subsidiebronnen zoveel mogelijk benut worden.
- Ook in Hoogeveen zien we een toename van het aantal verkeersslachtoffers. Er komen veel verzoeken binnen voor verhoging van de verkeersveiligheid, op de drukke wegen maar ook in de woonbuurten. Bij reconstructies gaan we in overleg met de aanwonenden om te komen tot een buurt waar het veilig en prettig wonen is;
- De bereikbaarheid van Hoogeveen per auto is en blijft belangrijk. De hoofdwegen houden we aantrekkelijk voor het auto- en vrachtverkeer, doorgaand verkeer door de wijken willen we zoveel mogelijk voorkomen en afremmen;
- De ontwikkeling van het gebied Nijstad, recreatiegebied en de waterstofwijk, vraagt om een veilige bereikbaarheid voor alle weggebruikers. We zetten daarom in op maatregelen rondom de Echtenseweg en de Zuidwoldigerweg.

- De wettelijk verplichte laadvisie wordt in 2023 vastgesteld, de uitvoering van deze visie en de deelname aan het provinciale contract vergt extra capaciteit en middelen. Bij de besluitvorming rondom de laadvisie dient ook een besluit te worden genomen over de financiële consequenties van deze visie.
- De subsidie die we jaarlijks ontvangen van het OV-bureau voor De Bij loopt tot en met 2023, of de subsidie ook in 2024 en volgende jaren zal worden ontvangen, is nog onzeker. We zijn hierover in overleg met het OV-bureau.
- Met het oog op de verdere digitalisering van het parkeren zijn in 2021 de parkeerautomaten cashless gemaakt. De bezoekersvergunning digitaliseren kan een volgende stap zijn. Welke mogelijkheden hiervoor zijn en welke gevolgen hieruit voortvloeien voor onder andere de parkeerdruk, moet worden onderzocht.
- Omdat het niet mogelijk is om het onderhoud van de parkeerautomaten te verlengen, moet het onderhoud uiterlijk in 2025 Europees aanbesteed worden. De huidige parkeerautomaten zijn al sinds 2015 in bedrijf. De economische levensduur is over het algemeen 8 tot 10 jaren. De verwachting is dat gelijktijdig met het aangaan van een nieuw onderhoudscontract ook de parkeerautomaten vervangen moeten worden. Dit zal naar schatting een investering met zich meebrengen van 1.2 miljoen, de uitwerking en besluitvorming hieromtrent volgt later. Om alles tijdig gereed te hebben, zal de Europese aanbesteding voor zowel het onderhoudscontract als de vervanging van de parkeerautomaten in 2024 plaats moeten vinden. Of de kosten van het onderhoud hoger zullen worden, zal blijken uit deze aanbesteding.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
065 Bezoekersvergunningen digitaliseren		3	pm	pm	pm	pm
210 Indexactie onderhoudsbudgetten		2	4	4	4	4
220 Indexatie ParkeerService		1	11	11	11	11
250 Budgetverhoging de Bij		2	30	30	30	30
250 Indexatie Stadsbus de Bij		2	51	51	51	51
250 Indexatie en uitzetting publiek vervoer		1	5	5	5	5

Toelichting mutaties

Lasten:

065 Bezoekersvergunning digitaliseren

Hoe de bezoekersvergunningen kunnen worden gedigitaliseerd en welke gevolgen dit met zich meebrengt moet worden onderzocht. Dit onderzoek kan niet zelfstandig uitgevoerd worden. Inhuren van een expertise is nodig, en zal naar schatting € 30.000 gaan kosten.

210 Indexatie onderhoudsbudgetten

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het Gemeentefonds. In dit programma gaat het om de onderhoudsbudgetten voor Waarschuwborden/bewegwijzering - Verkeersmaatregelen nieuwe besluiten - Verkeersonderzoeken en Bevordering verkeersveiligheid. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 2,4%.

220 Indexatie ParkeerService

Voor de bijdrage aan de verbonden partij 'Parkeerservice' houden we rekening met een prijsindex van 5,1%. De indexatie is hoger uitgevallen dan vorige jaren. Alle kosten zijn hoger geworden en daarmee het indexatiecijfer ook. Parkeerservice hanteert het cijfer van 5,1%. Dit is een redelijke indexatie.

220 Parkeerautomaten

Het onderhoudscontract voor de parkeerautomaten en de vervanging van de parkeerautomaten moet in 2024 worden aanbesteed. Of de onderhoudskosten zullen gaan toenemen, zal blijken uit de aanbesteding. De vervanging van de parkeerautomaten is een investering en zal naar schatting € 1,2 miljoen gaan kosten. Dit wordt opgenomen in het hoofdstuk investeringen.

250 Budgetverhoging stadsbus De Bij

Het budget voor De Bij is structureel te laag vastgesteld tijdens de wisseling van vervoerder in 2019. Dit werd ondervangen doordat er in 2020 en 2021 minder kosten zijn gemaakt dan begroot. We verhogen het budget met € 30.000.

250 Indexatie stadsbus De Bij

De kosten voor stadsbus De Bij worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de NEA-index. De NEA-percentage voor 2023 was 13,7%, waardoor rekening wordt gehouden met een structurele uitzetting van totaal € 51.000.

250 Indexatie publiek vervoer

Voor Publiek Vervoer hebben we rekening gehouden met een prijsindex van 2,4 %. Daarnaast maken we gebruik van noodzakelijke applicaties. De uitzetting van € 5.000 dekt de indexatie en de kosten van de applicaties.

250 Subsidie voor stadsbus De Bij onzeker

Het is onzeker of we de subsidie van € 110.000 voor De Bij van het OV-Bureau in 2024 en verder ontvangen. De subsidie is toegezegd tot en met 2023. Als het OV-Bureau de subsidie stopt, dan moet betekenen dit een uitzetting van € 110.000 voor 2024 en verder.

Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Trends en ontwikkelingen

Algemeen

Van denken naar doen

Hoogeveen heeft als ambitie om in 2040 een CO₂-neutrale gemeente te zijn. We constateren dat dit een ambitieuze doelstelling is waarop fors ingezet moet worden. Lokaal zien we een versnelling op gang komen. Onder inwoners en bedrijven is er animo om te verduurzamen, mede door de hoge energieprijzen. Gezien deze ontwikkeling zetten we ons in deze fase vooral in op het meedenken en ondersteunen van bewoners en ondernemers bij het verduurzamen van hun pand of de bedrijfsvoering en hebben we ook oog voor bewoners die te maken hebben met energiearmoede. Verder spelen we in op nieuwe energieontwikkelingen en wensen vanuit de samenleving. Realisatie van lokaal eigendom bij duurzame energieprojecten is voor Hoogeveen belangrijk. Met de Drentse Zonneroute A37 bieden we ondersteuning aan de omgeving om zo veel mogelijk lokaal eigendom te realiseren. We helpen onze inwoners met het organiseren en oprichten van coöperaties en geven zo ruimte aan bewonersinitiatieven.

Landelijk

Uitkering uitvoeringskosten klimaatbeleid

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de uitvoering van de energietransitie voor de jaren 2023 t/m 2030 zodat gemeenten hun taken op dit gebied goed uit kunnen voeren. Hiermee kunnen we de interne en regionale organisatie verder opbouwen om samen met inwoners, bedrijven en partners werk maken van de lokale energietransitie.

Kwaliteit grondstoffen

Waar tot dusver bij de afvalinzameling de nadruk lag op het verminderen van de hoeveelheid (ongescheiden) restafval verschuift de focus naar het verbeteren van de kwaliteit van de grondstoffen.

Met het terugdringen van de hoeveelheid ongescheiden restafval is namelijk enerzijds de hoeveelheid grondstoffen toegenomen maar is anderzijds ook een lichte toename van het percentage stoorstoffen (vervuiling) in deze stromen waarneembaar.

Deze trend (verschuiving van aandacht) is niet alleen waarneembaar in (de doelstellingen van) het landelijke VANG-programma (Van Afval Naar Grondstof) voor huishoudelijk afval, maar ook worden de acceptatienormen van grondstofstromen zoals OPK (oud papier en karton), GFT (groente-, fruit- en tuinafval) en PMD (plastic en metalen verpakkingen en drankpakken) door de verwerkers van deze fracties aangescherpt. Teneinde de afzetmogelijkheden van secundaire grondstoffen te behouden, worden verontreinigde vrachten geheel of gedeeltelijk afgekeurd.

Omdat deze afkeur op dezelfde manier (verbranding) wordt verwerkt als restafval heeft dit niet alleen ongewenste milieu- maar ook nadelige financiële effecten (minder opbrengst c.q. hogere kosten). Om deze ontwikkeling beheersbaar te houden is bewustwording hieromtrent bij de ontdoeners van afval- en grondstoffen (inwoners van de gemeente) noodzakelijk.

Regionaal

Versterking regionale samenwerking energietransitie

Inwoners, energiecoöperaties, initiatieven, gemeenten en organisaties in Drenthe zijn volop aan de slag met energie besparen en isoleren. Lokale (wijk, dorp of buurt) aanpakken waarin zowel organisaties als bewoners een sterke rol vervullen, leveren op termijn de beste resultaten op. Flexibiliteit in uitvoering is daarbij noodzakelijk. Ieder dorp of iedere wijk of buurt is anders. Om resultaten te halen is het noodzakelijk snel door te pakken met uitvoering van gedragen

wijkprocessen, projecten en plannen. In Drenthe bundelen we hiervoor de krachten. Via een regionale samenwerking en met behulp van rijksmiddelen zetten we in op extra uitvoeringskracht in de wijken en dorpen en kan de warmtetransitie op grotere schaal worden uitgevoerd. Ook vindt er kennisopbouw plaats in en voor de Drentse situatie die voor alle gemeenten beschikbaar is en gedeeld wordt.

Samen werken aan een energiesysteem voor de toekomst

Met omliggende gemeenten en provincie Drenthe werken we aan het PMIEK, Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat. Hierin staat centraal hoe we de regionale energie-infrastructuur op de meest effectieve manier gaan inzetten (programmeren) in de komende jaren. Ook wordt onderzocht welke projecten technisch sneller gerealiseerd kunnen worden en voorrang krijgen op de prioriteitenlijst bij netbeheerders en een energiesysteem. Met een energiesysteem bedoelen we de verbinding tussen vraag en aanbod (opwek en gebruik), transport en opslag van verschillende energievormen.

We gaan de verbinding leggen tussen bedrijfsleven, netbeheerders en regionale overheid om aan het nieuwe energiesysteem te bouwen.

Leaderprogramma West Drenthe 2023-2027

In 2023 start het nieuwe Leader programma West Drenthe 2023-2027. Het doel is versterking van zowel de leefbaarheid als de economie van het platteland. De Lokale Ontwikkelstrategie (LOS) bevat 7 doelstellingen die daaraan bijdragen. Ze zijn van onderop tot stand gekomen waardoor draagvlak en haalbaarheid geborgd zijn. Met de bijdragen van Europa, provincie en de overige gemeenten in West Drenthe is er dan € 1.000.000 per jaar beschikbaar voor projecten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. De provincie voert de regie en de Lokale Actiegroep (LAG) toetst de ideeën en projecten aan de doelstellingen van de LOS.

Lokaal

Isoleren en Wijkuitvoeringsplannen

In de Transitievisie Warmte Hoogeveen is als doel gesteld dat voor 2030 in Hoogeveen 4800 slecht geïsoleerde rijwoningen (jaren 60/70) worden geïsoleerd. De woningen gaan voor de warmtevoorziening in principe over op een hybride warmtepomp tenzij er een goed collectief alternatief is. Hiervoor onderzoekt de gemeente de mogelijkheden.

Onze gemeente kiest voor een integrale, verbindende aanpak met verleiding en regie door wijk voor wijk aan de slag te gaan. Ook op individueel niveau kunnen gebouweigenaren worden verleid om te verduurzamen. De aanpak slaagt als de verduurzaming via de (gedaalde) energierekening kan worden terugverdiend. Hierbij helpt het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) met subsidies en leenmogelijkheden.

Waterstofwijk

Voor de aansluiting van 100 tot ruim 400 woningen in Erflanden en de 100 nieuwbouwwoningen in Nijstad-oost is het van belang samen met de betrokken partners te werken aan lokale productie van waterstof en het op termijn aansluiten van de Waterstofwijk op de backbone van de Gasunie.

Afvalbeleidsplan

Er wordt momenteel in samenspraak met de raad en met input van inwoners gewerkt aan een nieuw afvalbeleidsplan. De in c.q. naar aanleiding van dit beleidsplan gemaakte en/of te maken keuzes met betrekking tot de inzameling en verwerking van afval en grondstoffen, hebben hoogstwaarschijnlijk een financiële weerslag op de begroting van het taakveld Afval in 2024 (e.v.).

Verduurzamen bedrijven

Het bedrijfsleven gebruikt ongeveer 40% van de energie in de gemeente Hoogeveen. We stimuleren bedrijven energiestudies uit te voeren en bieden ondersteuning in de verduurzaming van het bedrijf

of bedrijfsproces. Daarnaast bieden we MKB-ondernemers via Ik Ben Drents Ondernemer, Kennispoort, Provincie en Gemeente begeleiding bij de uitvoering van energiemaatregelen en subsidies. Via het project Toekomst Bestendige Bedrijventerreinen (TBBT) werken we samen met ondernemers en Ondernemend Hoogeveen aan collectieve verduurzaming van bedrijventerreinen.

Door de stijgende energielasten is er een groeiende behoefte binnen de recreatiesector voor verduurzaming van bedrijven. Bedrijven dreigen door de stijgende lasten niet meer gezond en rendabel te zijn. Voor het behoud van een vitale recreatiesector willen we ondernemers ondersteunen en stimuleren het bedrijf te verduurzamen.

Doorontwikkeling toeristisch aanbod

We willen onder meer graag een duurzame doorontwikkeling van het Van Gogh project realiseren. Hiermee willen we dat na 2023 Van Gogh voor inwoners, bezoekers en bedrijven een duurzame inbedding krijgt in het programma. De doorontwikkeling richt zich op duurzame (toeristische) aanbodontwikkeling en het versterken van de lokale economie en landschap.

Toekomstbestendige informatievoorziening

De behoefte voor het verkrijgen van toeristische informatie voor inwoners en toeristen verandert, net zoals dat de wijze van aanbieden van toeristische informatievoorziening ook verandert. We verkennen de mogelijkheden van nieuwe vormen van toeristische informatievoorziening die toegankelijk zijn voor inwoners en toeristen.

Financiële ontwikkelingen

Omschrijving	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel						
340 Doorontwikkeling toeristisch aanbod		3	25	25	25	25
340 Bijdrage Recreatieschap		1	6	6	6	6
570 Bijdrage Leaderprogramma West Drenthe		3		20	20	20
740 Bijdrage RUD		1	100	100	100	100

Toelichting Mutaties

340 Doorontwikkeling toeristisch aanbod

Om de doorontwikkeling van het toeristisch product mogelijk te maken is budget nodig. Onder andere het project van Gogh is voorheen bekostigd vanuit incidentele gelden, graag willen we deze en andere ontwikkelingen duurzaam vormgeven. Hiervoor is meerjarig een extra impuls nodig van jaarlijks € 25.000.

340 Bijdrage Recreatieschap Drenthe

Op basis van de Kadernota 2024 van het Recreatieschap Drenthe houden we rekening met een voorlopige stijging van de bijdrage aan het Schap met € 6.303 (betreft de bijdrage in de exploitatie en het Fonds Recreatie en Toerisme). Deze stijging is voornamelijk het gevolg van verwachte loon- en prijsontwikkeling 2024 volgens indexen CPB, doorwerking van een verwachte hogere loonstijging 2023 dan begroot en een in 2022 afgesloten ziektekostenverzekering.

570 Bijdrage Leaderprogramma West Drenthe

Om deel te kunnen nemen aan het leaderprogramma 2023–2027 is budget nodig. In de afgelopen leader periode werden de bijdragen gedekt binnen het budget visie/uitvoering landelijk gebied. Dit budget werd gevormd door een jaarlijkse onttrekking aan de reserve structuurvisie. Deze reserve is met ingang van 2025 opgeheven, waarmee de dekking van kosten vanaf dat jaar is weggevallen. Voor de nieuwe leaderperiode wordt daarom een bedrag van € 20.000 per jaar opgenomen in de meerjarenraming voor de bijdragen in de jaren 2025 t/m 2027.

740 Bijdrage aan de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

Op basis van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, prijsverhogingen adviesbureaus en loonstijgingen personeel RUD leidt tot een verhoging van de bijdrage aan de RUD. Daarnaast verwachten we een toename in af te nemen diensten en adviezen en leidt de implementatie van de Omgevingswet tot een extra adviesbehoefte. In totaal leidt dit een structurele verhoging van de bijdrage met € 100.000.

Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Landelijk

Salariskosten bestuur

Op 11 juli 2022 is een akkoord gesloten voor een nieuwe arbeidsvoorwaardenovereenkomst sector Rijk. De salarisafspraken die hierin zijn gemaakt krijgen op basis van het rechtspositie besluit decentrale politieke ambtsdragers doorwerking naar de bezoldiging van burgemeester en wethouders en toelage van de raadsleden. Concreet betekent dit dat de salarissen van burgemeester en wethouders en de hieraan gekoppelde bedragen van vergoedingen en toelagen structureel worden verhoogd per 2022, 2023 en 2024.

Regionaal

Nieuwbouw brandweerkazerne in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Gemeente Hoogeveen en de VRD constateren, na diverse onderzoeken, dat de huidige kazerne niet meer voldoet aan de eisen die vandaag de dag aan een kazerne worden gesteld. De huidige kazerne, die in 1973 in gebruik is genomen, is sterk verouderd en niet meer functioneel. Er zijn in het verleden meerdere kleine aanpassingen gedaan om het gebouw leefbaar te houden. Vanuit de VRD wordt de noodzaak van nieuwbouw benadrukt. In Hoofdstuk 6 beschrijven we de voorgestelde investering voor nieuwbouw.

Veiligheidsmonitor

We willen weer structureel meedoen aan de Veiligheidsmonitor. Deelname hieraan was bij de laatste bezuinigingsronde gestopt. De monitor is een periodiek onderzoek onder de bevolking naar onder meer leefbaarheid, veiligheidsbeleving en slachtofferschap van criminaliteit. Dit is eens in de vier jaar. Op Drents niveau is afgesproken dat iedere gemeente op hetzelfde moment deelneemt. De eerstvolgende keer is in 2025.

Lokaal

Pilot aanpak complexe problematiek veiligheidsdomein

Een deel van de inwoners van Hoogeveen ondervindt op meerdere gebieden tegelijkertijd problemen. Veelal is de door de gemeente geboden zorg en/of hulp afdoende. Helaas worden we in toenemende mate geconfronteerd met inwoners die geen zorg en/of hulp accepteren of waarbij de geboden zorg en/of hulp niet het gewenste effect sorteert. Dit gaat dit gepaard met overlastgevend en/of strafbaar gedrag of er zijn aanwijzingen voor potentieel toekomstig strafbaar gedrag. Proactief ingrijpen is dan gewenst. Daarom willen we de komende 2 jaren een pilot uitvoeren. Met stevige gemeentelijke coördinatie en regie vanuit het veiligheidsdomein willen we onderzoeken of de inzet van repressieve en/of bestuursrechtelijke maatregelen in de aanpak van toegevoegde waarde is. In het overgrote deel van deze gevallen zijn naast de gemeente ook politie, handhaving, het openbaar ministerie, jeugdbescherming en de reclassering betrokken.

Intensiveren aanpak ondermijning

Ondermijning gaat om verwevenheid tussen de (illegale) onderwereld en de (legale) bovenwereld en heeft een link met georganiseerde misdaad. De aanpak van ondermijning is integraal en complex. Buiten de gemeente zijn er veel externe partners betrokken bij de aanpak van ondermijning. De complexiteit zit in de veelzijdigheid, veelal onzichtbaarheid en snelheid waar ondermijning zich in

manifesteert. Ondernijning vraagt daarom om een waterdichte aanpak van partners op zowel strafrechtelijk, bestuursrechtelijk als fiscaal-rechtelijk niveau. De gemeente acteert met name op bestuursrechtelijk gebied. Echter vraagt casuïstiek meestal om een integrale aanpak. De aanpak van ondernijning en afstemming met interne en externe partners is geregeld binnen de reguliere bedrijfsvoering van de gemeente.

Zowel het Integraal Veiligheidsbeleidsplan als het Integraal Ondernijningsbeeld geven aanleiding om als gemeente op het gebied van weerbaarheid tegen ondernijning meer te doen. Medio 2023 ontvangen we de uitkomsten van het algemene Rekenkameronderzoek naar ondernijning. De verwachting is dat de aanbevelingen uit onderzoek een intensivering vragen die we niet met de huidige bezetting kunnen opvangen. Als hierbij urgentie geboden is, dan komen we hier bij de geëigende P&C-momenten op terug.

Afscheid en installatie burgemeester

In 2024 nemen we afscheid van burgemeester Loohuis met een afscheidsreceptie. Ook verwelkomen en installeren we een nieuwe burgemeester.

Evaluatie verkiezingen door de gemeenteraad

De gemeenteraad heeft verzocht om een evaluatie van het proces rondom de verkiezingen. De start hiervan is in de zomer 2023. Deze evaluatie heeft onder andere betrekking op het aantal stembureaus, de locatie daarvan en de verkiezingsborden die rond de verkiezingen in de gemeente worden geplaatst. Waarschijnlijk komen hier aanpassingen uit voort waarvoor budget nodig is.

Communicatie en verbinding jeugd en jongeren

De gemeenteraad heeft een communicatieplan in voorbereiding hoe er meer verbinding kan worden gelegd met jongeren. Daarnaast is er recentelijk een motie aangenomen om een werkgroep te starten die zich gaat bezighouden met de verbinding van jeugd en jongeren met de lokale democratie. Uit deze plannen komen activiteiten voort, waaraan kosten zijn verbonden.

Vervanging iPads raadsleden

Voor 2024 staat de vervanging van de iPads van de raadsleden op de planning. In 2023 wordt onderzocht of de iPads worden vervangen voor iPads of dat in plaats van een iPad ook kan worden gekozen voor een laptop. De kosten voor laptops zijn hoger dan die voor iPads. Vooruitlopend op de uitkomsten van dit onderzoek nemen we deze kosten vast op in de begroting 2024-2027 in H. 6 Investerings.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
1.000	"+" = nadeel, "-" = voordeel					
010 Salarissen bestuur		1	61	61	61	61
010 Afscheid en benoeming burgemeester		1	0			
010 Evaluatie verkiezingen op verzoek gemeenteraad		3	pm			
010 Communicatie en verbinding jeugd en jongeren		3	49	49	49	49
020 Leges vergunningen		1	21	21	21	21
020 Leges reisdocumenten		1	-179	-179	-179	-179
110 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)		1	309	298	242	242
120 Veiligheidsmonitor		1		20		
120 Aanpak complexe problematiek veiligheidsdomein		3	pm	pm		

Toelichting mutaties

010 Salarissen bestuur

Zoals bovenstaand (bij trends en ontwikkelingen) beschreven worden de salarissen van burgemeester, (gewezen) wethouders en de griffie structureel verhoogd. Per 1 april 2023 gaan de salarissen met 3% omhoog en per 1 januari 2024 nog eens met 1,5%, concreet betekent dit een aanpassing voor de komende jaren van € 61.000.

010 Afscheid en benoeming burgemeester

In maart 2023 is er gestart met het proces om te komen tot de aanstelling van een nieuwe burgemeester. Dit proces, waarbij inwoners betrokken worden en dat ongeveer een jaar in beslag neemt, vraagt extra inzet van de griffie. Daarnaast is er om dit proces te begeleiden een bureau ingehuurd. Ook voor het afscheid en installatie verwachten we in 2024 extra kosten te maken. De kosten zijn op dit moment nog niet in te schatten. Als we kosten hiervan niet in de lopende begroting kunnen opvangen, komen we er bij de geëigende P&C-momenten op terug.

010 Gevolgen n.a.v. evaluatie verkiezingen door de gemeenteraad

De raad heeft verzocht om een evaluatie van het proces rondom de verkiezingen. Waarschijnlijk komen hier aanpassingen uit voort waarvoor budget nodig is. De hoogte van het benodigde budget is op het moment van het verschijnen van de kadernota nog niet bekend, daarom is hiervoor een 'PM' post opgenomen. Verwachting is hier in de begroting meer informatie over te kunnen opnemen.

010 Communicatie en verbinding jeugd en jongeren

De raad heeft hiervoor een communicatieplan in voorbereiding. De hoogte van het benodigde budget is geraamd op € 15.000 voor inzet van communicatiemiddelen en € 34.000 voor communicatie expertise.

020 Leges vergunningen

De laatste jaren is er een kentering waarneembaar in de afname en aanvraag van vergunningen, daarom wordt de omzet hiervan met € 21.000 naar beneden bijgesteld o.b.v. realisatie van de afgelopen jaren.

020 Leges reisdocumenten

In 2014 is de geldigheidstermijn van reisdocumenten boven de 18 jaar van 5 jaar naar 10 jaar gegaan. Dit heeft tot gevolg gehad dat in de jaren 2019 tot en met 2023 minder aanvragen waren. Voor de jaren 2024 tot en met 2028 zal er een fors hoger aantal aanvragen zijn. Dit resulteert in een (gemiddelde) extra opbrengst van de gemeenteleges voor reisdocumenten voor de komende jaren van € 179.000.

110 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Op basis van de ontwerpbegroting 2024 van de Veiligheidsregio Drenthe wordt de bijdrage aan de VRD met € 309.000 verhoogd. De totale bijdrage aan de VRD komt hiermee vanaf 2024 op € 3.039.392.

Deze stijging wordt voor het grootste deel veroorzaakt door:

- de loon- en prijscompensatie 2024
- bijscholing van alle (ook de vrijwillige) brandweermensen (2024 en 2025)
- de uitvoering van de nieuwe Wet Open Overheid

120 Veiligheidsmonitor

Deelname aan de Veiligheidsmonitor kost € 20.000 in 2025. Deze monitor wordt één keer per 4 jaar gehouden.

120 Aanpak complexe problematiek veiligheidsdomein

Een deel van de inwoners van Hoogeveen, waaronder ook een groep jongeren, ondervindt op meerdere leefgebieden tegelijkertijd problemen. Veelal is de door de gemeente geboden zorg en/of hulp afdoende. Helaas worden we in toenemende mate geconfronteerd met inwoners die geen zorg en/of hulp accepteren of waarbij de geboden zorg en/of hulp niet het gewenste effect sorteert. Veelal gaat dit gepaard met overlastgevend en/of strafbaar gedrag of er zijn aanwijzingen voor potentieel toekomstig strafbaar gedrag waarbij proactief ingrijpen gewenst is. In het overgrote deel van deze gevallen is naast de gemeente ook politie, handhaving, het openbaar ministerie, jeugdbescherming, en de reclassering betrokken

Met stevige gemeentelijke coördinatie en regie vanuit het veiligheidsdomein kan worden onderzocht of de inzet van repressieve en/of bestuursrechtelijke maatregelen in de aanpak van toegevoegde waarde kan zijn om het zorgarrangement te versterken. Bij personen en soms huishoudens met complexe problematiek waarbij mogelijk sprake is van overlast/criminaliteit of ernstig zorgmijndend gedrag zijn vaak veel organisaties betrokken met verschillende verantwoordelijkheden, uitgangspunten, doelstellingen, belangen en visie op de problematiek. De complexiteit van de problematiek en de complexiteit van alle betrokken professionals heeft tot gevolg dat er geen overall procesaanpak is en afspraken en plannen elkaar soms tegenwerken.

Voor dit proactief ingrijpen willen we de komende 2 jaren een pilot uitvoeren. We schatten de kosten van 2 FTE in op € 190.000. Op dit moment zijn we nog bezig met opstellen van een plan hiervoor en daarom nemen we het nu als pm op in de kadernota.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

Algemene uitkering - Ravijnjaren

De gemeenten koersen af op een financieel ravijnjaar. Vanaf 2026 krijgen de gemeenten minder geld van het Rijk. Het is nog onzeker of er een oplossing komt vanuit Den Haag. Het gemeentefonds waar gemiddeld vijftig procent van al het geld vandaan komt, wordt vanaf 2026 aanzienlijk kleiner. Gemeenten komen dat jaar samen € 3,9 miljard tekort. In 2028 bedraagt dat tekort zo'n € 6,2 miljard, zo berekende onderzoeksinstituut COELO. Het begrotingsgat is in gemeentelijke kringen het 'ravijn' gaan heten.

Het budget dat vanuit Den Haag wordt overgemaakt aan gemeenten, is nu nog gekoppeld aan de groei van de rijksuitgaven (het zogenaamde accres). Daar komt een einde aan: een politieke keuze. Een alternatief is echter nog niet bedacht. Het kan zijn dat het Rijk uiteindelijk toch over de brug komt. De Vereniging Nederlandse Gemeenten onderhandelt namens alle gemeenten met het ministerie over een oplossing. Misschien komt er meer duidelijkheid bij de Meicirculaire 2023.

Het kabinet heeft in de Najaarsnota 2022 aangekondigd een extra prijsbijstelling over 2022 uit te keren in verband met de uitzonderlijke prijsstijgingen voor 2022. Het gaat om € 300 miljoen per jaar tot en met 2025 en circa € 400 miljoen vanaf 2026. De definitieve bedragen volgen bij de Voorjaarsnota 2023 en de verdeling wordt in de Meicirculaire bekend gemaakt.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
070 Algemene uitkering: Uitkomsten Decembercirculaire		1	-961	1.475	-922	-922
070 Algemene uitkering: Verleggen basisjaar		1	-4.200	-4.200	-4.200	-4.200
Indexering inkomsten 2,4%		1	-539	-539	-539	-539
Kapitaallasten investeringen		3		749	948	991

Toelichting mutaties

Algemene uitkering

Uitkomsten decembercirculaire

Het uitgangspunt van de meerjarenbegroting 2023 was de Meicirculaire 2022. De uitkomsten van de Decembercirculaire 2022 is op dit moment de laatste stand die bekend is. In de begroting 2024 zullen we de uitkomsten van de Meicirculaire 2023 opnemen.

Verleggen basisjaar

Wij nemen in de meerjarenbegroting geen inflatie c.q. loon- en prijsstijging op aan de lastenkant voor de jaren 2025 t/m 2027. Hiervoor is het noodzakelijk dat we de batenkant op dezelfde wijze begroten, namelijk op constante prijzen. In de kadernota wordt de lasten en batenkant voor het jaar 2024 wel op basis van lopende prijzen geraamd. Hierdoor verspringt het basisjaar. We nemen voor 2024 en volgende jaren een correctie op van de uitkeringsfactor. Hiervoor hanteren we de index voor loon- en prijsstijging CEP. Vanuit de septembercirculaire komt dit uit op € 4,2 miljoen.

Indexering inkomsten

Jaarlijks indexeren we onze inkomsten. Dit betreft indexering van OZB, gemeentelijke leges, huuropbrengsten etc. De indexaties worden uitgevoerd volgens de uitgangspunten zoals deze ook

voor het gemeentefonds worden gehanteerd. Dit percentage wordt ieder jaar geactualiseerd met de Meicirculaire. Op dit moment is dat 2,4%. Hiermee worden de inkomsten met € 539.000 verhoogd. Dit is de netto-opbrengst. Aan de lastenkant wordt ook rekening gehouden met een OZB-stijging van de gemeentelijke gebouwen.

Kapitaallasten investeringen

Op basis van de mutaties in de investeringen zoals opgenomen in deze Kadernota zijn de kapitaallasten daarvan opgenomen. Bij de Programmabegroting 2024 worden de kapitaallasten (ook met de resultaten van de jaarrekening 2022) geactualiseerd.

Overzicht overhead

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

Cao-ontwikkelingen 2023

In het principeakkoord cao voor gemeenten stijgen de salarissen met ingang van 2 januari 2023 met € 240 en daarna met 2%. Ook wordt de thuiswerkvergoeding verhoogd en wordt de regeling vervroegd uittreden aangepast. De veranderingen van de cao werkt door naar 2024. In de begroting van 2023 was slechts rekening gehouden met 2%.

Cao-ontwikkelingen 2024

We maken onderscheid tussen loon- en prijscompensatie. Voor de begroting 2024 van de SWO zijn de definitieve indexatiecijfers niet op tijd bekend. De loonstijging door de cao wordt (deels) gecompenseerd in het Gemeentefonds. Voor de loon- en prijsontwikkeling gaan we in deze begroting uit van de raming van het CPB. Het gaat om een stijging van 3,8% van de loonsom in 2024 en verder.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving nadeel, "-" = voordeel	bedragen x € 1.000 "+" =	Categorie	2024	2025	2026	2027
040 Bijdrage SWO		1	6.215	6.045	6.120	6.087
040 Bijdrage SWO - Capaciteitsimpuls voor gebiedsontwikkeling		3	1.967	1.967	1.967	1.967
040 Budget leerplicht naar SWO		3	14	14	14	14

Toelichting mutaties

Bijdrage SWO

Hieronder zijn de mutaties op de bijdrage aan de SWO opgenomen. De verhoging betreft:

Mutatie bijdrage SWO 2024:	2024	2025	2026	2027
Uitbreiding formatie in verband met:				
-Begeleiding van evenementen	175	126	126	126
-Opstellen omgevingsplan Hoogeveen	245			
-Subsidies	35	35	35	35
-Informatievoorziening en privacy	36	36	36	36
-Zwemonderwijs	56	56	56	56
-Extra inzet Boa's	37	37	37	37
Mutatie SWO 2024 o.b.v conceptbegroting 2024:				
CAO-aanpassing 2023	2.246	2.390	2.387	2.388
CAO-aanpassing 2024 (uitgangspunt 3,8%)	1.678	1.668	1.668	1.657
Periodieken	495	495	495	495
Versterken inkoopfunctie	78	78	78	78
Capaciteit Verzekeringen	14	14	14	14
Recruiters	135			
Reisdocumenten	65	76	95	89
Advocaatkosten	11	11	11	11
Herziening HR21 Inkomens- en WMO Consulenten	23	23	23	23

Mutatie bijdrage SWO 2024:	2024	2025	2026	2027
Audit WPG	7	7	7	7
Webcare	48	48	48	48
Formatie Participatiewet	71	71	71	71
Administratieve ondersteuning subsidieproces	29	29	29	29
Communicatie	88	88	88	88
Informatieveiligheid en privacy	60	60	60	60
Indexatie software en onderhoud	247	247	247	247
Indexatie facilitair	36	36	36	36
Indexatie afdruk en repro	17	17	17	17
Indexatie consultancy automatisering	11	11	11	11
Indexatie reparatie en onderhoudskosten automatisering	5	5	5	5
Indexatie brandstofkosten	107	107	107	107
Indexatie onderhoudskosten tractie (vervoersmiddelen)	128	128	128	128
Indexatie huurkosten Vos van Steenwijklaan	10	10	10	10
Bijstelling kapitaallasten	22	136	195	178
	6.215	6.045	6.120	6.087

040 Bijdrage SWO - Capaciteitsimpuls voor gebiedsontwikkeling

Om de capaciteit binnen de SWO af te stemmen op ambities en noodzakelijke gebiedsontwikkelingen heeft het SWO-bestuur aangegeven dat er een impuls nodig is op de ambtelijke capaciteit van bijna 30 fte extra. Financieel vertaald betekent dit een structurele verhoging van € 2.780.000 binnen de SWO-begroting. Voor Hoogeveen betekent dit een extra bijdrage van € 1.967.406 aan de SWO (70,77%). Het bestuur van de SWO heeft in mei ons college een brief gestuurd waar dit verder wordt toegelicht. Deze treft u aan in bijlage 3 bij deze kadernota.

040 Budget leerplicht naar SWO

Tot vorig jaar werd leerplicht uitgevoerd door gemeente Hoogeveen voor 4 gemeenten. Dit betrof gemeente Hoogeveen, De Wolden, Westerveld en Meppel. Nu voert gemeente Hoogeveen deze taak enkel nog uit voor gemeente Hoogeveen en gemeente De Wolden. Om deze reden is het logisch om de middelen voor leerplicht over te hevelen naar de Samenwerkingsorganisatie. Dit is terug te zien bij programma Blijven Meedoen en Talentontwikkeling.

Reserves

Financiële ontwikkeling

Omschrijving 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
011 Storting algemene reserve		3	-1.843	-1.416		

011 Storting Algemene Reserve

Na de verwerking van alle mutaties uit deze kadernota komen we voor alle jaren negatief uit. We stellen voor om geen bezuinigingsopdracht uit te zetten, maar om voor de jaren 2024 en 2025 de storting aan de Algemene Reserve te verlagen.

Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' in werking getreden. Op basis hiervan is de gemeente vennootschapsbelastingplichtig, voor zover we met onze activiteiten een onderneming voor de vennootschapsbelasting (Vpb) drijven. Dit heeft tot gevolg dat elk jaar dient te worden beoordeeld of de gemeente ondernemingsactiviteiten verricht.

Tot en met 2021 konden we verliezen voorwaarts verrekenen met winsten in latere jaren. Dit is komen te vervallen bij winsten hoger dan € 1 miljoen. Als de winst hoger is dan € 1 miljoen dan mag in elk geval € 1 miljoen worden gebruikt voor verliesverrekening. Van de resterende winst mag 50% worden gebruikt voor verliesverrekening. Een verlies dat door de maximumregeling in een jaar niet volledig voorwaarts of achterwaarts verrekenbaar is, wordt wel doorgeschoven. Het kan dan in volgende jaren met inachtneming van dezelfde maximumregeling worden verrekend.

De afgelopen jaren zijn we als onderneming aangemerkt voor de activiteiten grondexploitatie, straatparkeren en het gelegenheid geven tot het doen van reclame-uitingen. Ten aanzien van straatparkeren wordt de overheidstakenvrijstelling toegepast, waardoor dit geen invloed heeft op de te betalen Vpb.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving	bedragen x €	Categorie	2024	2025	2026	2027
1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel						
090 Vennootschapsbelasting		1	125	50	0	0

090 Vennootschapsbelasting

Omdat we verliezen uit het verleden tot maximaal € 1 miljoen mogen verrekenen zullen we met de te verwachten winsten binnen grondexploitatie vennootschapsbelasting gaan betalen. Deze bedragen zijn op basis van de prognoses gebaseerd op de jaarrekening 2021. Dit hangt samen met de werkelijke winstneming per jaar.

Investerings

In de huidige programmabegroting 2024 zijn onderstaande investeringen opgenomen voor de jaren 2024 – 2026.

Investering	2024	2025	2026	2027
Blijven meedoen en talentontwikkeling				
Onderwijshuisvesting	4.500.000	2.500.000	2.500.000	
Aantrekkelijk wonen en woonomgeving				
Budget speelvoorziening	148.000	108.000	222.000	
Reconstructies openbaar groen	130.000	130.000	130.000	
Asfaltprogramma - wegen	818.000	818.000	818.000	
Asfaltprogramma - fietspaden	315.000	315.000	315.000	
Zuiderparkbrug	39.000			
Damwand industriehaven NZ	1.770.420			
Berkenlaanbrug		65.250		
Schooldijkje brug		54.000		
Ruimtelijke ordening				
Regio Stedenfonds	1.259.000	282.000		
Renoveren bestaande buitensportvelden	830.000			
Totaal	9.809.420	4.272.250	3.985.000	0
Investering buiten het investeringsplafond				
Budget rioleringswerkzaamheden	1.145.000	1.205.000	1.205.000	
Afvalwatertransportsysteem Riegmeer-Echten	5.000.000	5.000.000		
Totaal investeringen buiten investeringsplafond	6.145.000	6.205.000	1.205.000	0

We stellen voor onderstaande mutaties in de investeringen op te nemen in de begroting 2024-2027.

We hanteren bij de investeringen de volgende categorieën:

1. Vervangingsinvesteringen
2. Onderhoud- of exploitatiebesparende investeringen
3. Nieuwe investeringen

Financiële ontwikkeling

Omschrijving	Cat.	2024	2025	2026	2027
Blijven meedoen en talentontwikkeling					
Onderwijshuisvesting	1				2.500.000
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos	1		pm	pm	
Cultuur - Podium	2	pm			
Gezond en Vitaal					
Vergroening Krakeel	3	50.000			
Economie					
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid	3	2.175.000			
Aantrekkelijk wonen en woonomgeving					
Asfaltprogramma - wegen	2	144.000	144.000	144.000	962.000
Asfaltprogramma - fietspaden	2	57.000	57.000	57.000	372.000

Omschrijving	Cat.	2024	2025	2026	2027
Wegen en fietspaden	1	1.305.000	900.000	100.000	380.000
Kalmoesbrug	1			175.000	
Reconstructies openbaar groen	2				130.000
Vervanging speelvoorzieningen/trapvelden	1	50.400		30.400	295.400
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	2	63.500	63.500		
Ruimtelijke ordening					
Kleedkamer accommodaties buitensport	1/2	435.200	1.058.649	477.848	1.243.037
Veilige bereikbaarheid					
Vervanging van parkeerautomaten	1		1.200.000		
Veilig, Zichtbaar & Transparant					
Nieuwbouw brandweerkazerne	1	11.590.000			
Aanschaf laptops/IPads gemeenteraad	1	64.000			
Totaal		15.934.100	3.423.149	984.248	5.882.437
Investing buiten het investeringsplafond					
Budget rioleringswerkzaamheden	1/2	1.015.800	955.800	955.800	2.160.800

In bijlage 2 is het overzicht opgenomen van het totaalbeeld van de investeringen.

Toelichting financiële mutaties:

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Onderwijshuisvesting

Voor onderwijshuisvesting hanteren we een jaarlijks investeringsvolume van € 2,5 miljoen. Op basis dit vastgestelde investeringsvolume voegen we de jaarschijf 2027 toe. We verwachten deze investering ook minimaal nodig te hebben gelet op de voorbereidingen die lopen voor de centrumscholen Titus Brandsmaschool en het Palet de herhuisvesting van de locaties van het speciaal basisonderwijs.

Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos

In februari 2023 hebben we de nieuwbouwplannen van RSG Wolfsbos ontvangen. We beoordelen eerst of deze plannen haalbaarheid zijn en we hier positief mee instemmen. In deze beoordeling nemen we ook mee welke gemeentelijke investeringen noodzakelijk zijn als deze plannen worden gerealiseerd. Het betreft hier onder andere sportvoorzieningen, infrastructuur en eventueel sloopkosten. We verwachten deze beoordeling in 2023 gereed te hebben en op basis van de beoordeling en besluitvorming over de plannen zullen we in een nader p&c-document een voorstel doen over de financiële consequenties.

Cultuur - Het Podium

Fase 1 van de culturele huisvesting betreft het revitaliseren van Het Podium. De exacte investeringslast voor 2024 is nog niet bekend.

Gezond en Vitaal

Vergroening Krakeel

Wij willen centrumgebied Krakeel (Grote Beer) omvormen naar een groenere leefomgeving in samenwerking met betrokken inwoners. Hiervoor nemen we in 2024 een investeringsbudget op van € 50.000.

Economie

Herinrichting Hoofdstraat-Zuid

Vanaf 2018 heeft de gemeente gewerkt aan de herinrichting van de Hoofdstraat. Het gebied bestond uit drie fases waarvan de eerste twee zijn gerealiseerd (Raadhuisstraat t/m Cascade). Vanwege de financiële situatie is in 2020 het ontwerpproces van de derde fase halverwege 'on hold' gezet. Gevolg hiervan is dat het zuidelijke deel nog niet de gewenste kwaliteitsimpuls heeft ondergaan en uit de toon valt bij de rest van de Hoofdstraat. In de raadsvergadering van 10 november jl. heeft de gemeenteraad via de motie 'onderzoek afmaken Hoofdstraat Zuid' aan het college opdracht gegeven om het ontwerp af te ronden en in beeld te brengen wat de kosten zijn voor de herinrichting van het laatste deel van de Hoofdstraat (fase 3). De motie is vervolgens uitgevoerd in samenspraak met de omgeving. Er is gezamenlijk gewerkt aan een plan voor de nieuwe inrichting van de Hoofdstraat-Zuid. Dit plan wordt breed gedragen. De kosten voor het plan zijn in kaart gebracht, inclusief de mogelijkheden voor bijdragen uit andere financieringsbronnen. De realisatiekosten van het ontwerp zijn inzichtelijk gemaakt door een extern bureau. Er zijn extra middelen nodig om het plan te kunnen realiseren. Inclusief de bestaande financieringsstromen is er een aanvullend krediet van € 2.175.000 benodigd.

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Asfaltprogramma - wegen en fietspaden

Uit het wegenbeheersplan blijkt dat de vastgestelde investeringsbedragen hard nodig zijn om wegen en fietspaden aan te pakken die einde levensduur zijn. Het niet tijdig uitvoeren van onderhoud zorgt ervoor dat er zwaardere maatregelen nodig zijn om een wegvakonderdeel weer op het gewenste niveau te kunnen krijgen. Als gevolg van kostprijssstijgingen van gemiddeld 18%, zijn de investeringsbedragen voor 2024 t/m 2026 opgehoogd. Daarnaast is jaarschijf 2027 toegevoegd.

Kalmoesbrug

Het Beheersplan civiele kunstwerken 2022-2026 is in 2021 vastgesteld door college. Voor de jaarschijf 2026 nemen we € 175.000 op voor het vervangen van de Kalmoesbrug.

Vervanging speelvoorzieningen en vervanging kunstgrasrapvelden

Sinds 2010 zijn in diverse wijken in Hoogeveen kunstgrasrapvelden aangelegd. De levensduur van het kunstgras nadert zijn einde waardoor de kunststof grasmatten vervangen moeten worden. In 2024 gaan we de trapvelden aan Boekenberghstraat, De Kaag en De Winde vervangen (€ 50.400). In 2026 het trapveld aan De Drift/De Karn (€ 30.400) en in 2027 de kunstgras ondergrond tussen de Geelgors en De Grasmus vervangen (€ 25.400). Om hieraan invulling te kunnen geven dienen hiervoor de komende jaren vervangingsinvesteringen te worden opgenomen. De opgenomen bedragen zijn inclusief € 5.400 per jaar voor personeelskosten. Daarnaast dient in 2027 een nieuwe jaarschijf te worden opgenomen voor het vervangen van speelvoorzieningen. Om de speelvoorzieningen voldoende veilig te houden is, op basis van het beheerprogramma ABS Web, voor de jaarschijf 2027 hiervoor € 270.000 benodigd (inclusief € 3.000 personeelskosten).

Reconstructies openbaar groen

Om de kwaliteit van het openbaar groen op peil te houden is vanaf 2022 structureel een vervangingsinvestering opgenomen. In 2027 dient hiervoor een nieuwe jaarschijf te worden opgenomen. Voor de jaarschijf 2027 is voor de reconstructies openbaar groen € 130.000 (inclusief € 3.000 personeelskosten) benodigd.

Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark

Diverse aanleidingen zorgen ervoor dat een integrale aanpak voor de renovatie van de speel- en sportvoorzieningen in het Zuiderpark wenselijk is. Enerzijds is dit de leeftijd van een aantal 'formele' speeltoestellen. In 2010 is op initiatief van inwoners en met financiële ondersteuning van de

Smederijen de speelplek in het Zuiderpark heringericht. Omdat speeltoestellen een gemiddelde levensduur kennen van 15 jaar en een aantal speeltoestellen steeds vaker vragen om het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden is de tijd gekomen deze speeltoestellen te vervangen. De wijkbeheerder is onlangs benaderd door inwoners met het verzoek de ‘formele’ speelplek toegankelijk en gastvrij te maken voor alle kinderen, ook met een handicap. De sportvoorzieningen die verspreid in het Zuiderpark liggen vragen om vernieuwing en aanpassing en tijdens de veiligheidsinspectie 2023 is geconstateerd dat de natuurlijke speellocaties in het Zuiderpark niet voldoen aan het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen. Voor de jaren 2024 en 2025 worden hiervoor investeringen opgenomen. De opgenomen bedragen zijn inclusief € 13.500 per jaar voor personeelskosten.

Vernieuwen kleedkamers buitensport

In samenwerking met de buitensportverenigingen hebben we een plan uitgewerkt om de kleedkamers bij gemeentelijke buitensportaccommodaties te vernieuwen. De totale investering om deze accommodaties vernieuwen bedraagt € 5.343.813 en voorgesteld wordt dit uit te voeren in drie perioden die in onderstaande tabel staan weergegeven.

Vereniging	Scenario	2023-2025	2025-2027	>2027
HHV	Nieuwbouw	435.200		
VV De Weide	Nieuwbouw	1.058.649		
KV Thrianta	Nieuwbouw		477.848	
SC Elim/ KV ELKO	Renovatie BENG		755.437	
HHC	Nieuwbouw		487.600	
SV HODO	Renovatie BENG			585.065
SV Pesse	Renovatie BENG			683.074
VV Hollandscheveld	Renovatie BENG			860.940
Totaal		1.493.849	1.720.885	2.129.079

Herinrichting sportpark Elim

Vanwege de woningbouwontwikkeling in Elim wordt het bestaande sportpark opnieuw ingericht. De gemeenteraad heeft besloten hiervoor een investering ter hoogte van € 718.000 beschikbaar te stellen voor 2023. In deze kadernota verwerken we de kapitaallasten (€ 53.626) van deze investering.

Veilige bereikbaarheid

Vervanging van parkeerautomaten

De parkeerautomaten naderen het einde van hun levensduur en zullen in 2025 vervangen moeten worden. Het investeringsbedrag dat hiermee gemoeid zal zijn wordt geschat op € 1.200.000.

Wegen en fietspaden

We willen uitvoering geven aan de Mobiliteitsvisie en de Fietsnota. Hierin is onder ander de ambitie beschreven om de fiets naast de auto op 1 te zetten. Ter bevordering van de bereikbaarheid en ter verbetering van de verkeersveiligheid moeten diverse maatregelen worden genomen en ontbrekende (schakels) fietspaden worden aangelegd. Daarnaast moeten we maatregelen nemen als gevolg van diverse ruimtelijke ontwikkelingen.

We zijn nog bezig met het inzichtelijk maken van alle plannen en de daarbij behorende budgetten. Hiervoor werken we aan een meerjarig investeringsprogramma wat naar verwachting voor de kadernota 2025 gereed is. Daarbij doen we waar mogelijk aanvragen van subsidies en andere bijdragen van derden. Vooruitlopend op dit investeringsprogramma hebben we onderstaande ambities al opgenomen, dit zijn nog indicatieve bedragen. Waar mogelijk worden de plannen voor de begroting 2024 uitgewerkt.

Maatregel	2024	2025	2026	2027
Budget voor kleine verkeersmaatregelen en voorbereidingskosten	100.000	100.000	100.000	100.000
Echtenseweg/Nijstad zuid/ Molenoevers		50.000		
Echtenseweg/Leeuwenveenseweg/Koedijk		250.000		
Fietspad Echtenseweg		500.000		
Kruispunt Zuidwoldigerweg/toegangsweg winkelcentrum + oversteek	200.000			
Tweerichtingen fietspad Zuidwoldigerweg + voetpad Nijstad-Schutlandenweg	420.000			
Griendtsveenweg oversteek supermarkt	80.000			
Tweerichtingen fietspad Griendtsveenweg vanaf Koppeling tot aan station				280.000
Aanpassing turbine Buitenvaart, fysieke rijstrookrijscheiding	55.000			
Tweerichtingen fietspad Carstendijk (andere zijde laten vervallen)	375.000			
Verkennd onderzoek maatregelen fietsnota, incl. actualisatie verkenning fietsbrug	75.000			
Totaal	1.305.000	900.000	100.000	380.000

Veilig, Zichtbaar & Transparant

Nieuwbouw brandweerkazerne

Voor de bouwkosten is een raming gemaakt op basis van kengetallen. Er is een onderverdeling gemaakt voor een soortgelijke kazerne vergelijkbaar met de huidige kazerne en extra ruimtes voor de VRD en GGD. Van de totale bouwkosten bedraagt de investeringskosten voor de gemeente € 11.590.000 dit is inclusief het 'bouwrijp' maken en de saneringskosten van het beoogde bouwterrein.

Aanschaf laptops of iPads t.b.v. Gemeenteraad

Voor 2024 staat de vervanging van de iPads van de raadsleden op de planning. Gedurende 2023 is onderzocht of de iPads worden vervangen voor iPads of dat in plaats van een iPad ook kan worden gekozen voor een laptop. De kosten voor laptops zijn hoger dan die voor iPads. Vooruitlopend op de uitkomsten van dit onderzoek nemen we deze kosten van deze investering vast op in de begroting 2024-2027.

Investering buiten het investeringsplafond

Budget rioleringswerkzaamheden

Om de ambities en doelstellingen uit het nieuwe Riolerings en Water Programma te realiseren gaan we de komende jaren diverse activiteiten en maatregelen in uitvoering brengen. De raad heeft op 22 december 2022 het Riolerings en Water Programma Hoogeveen 2023-2028, vastgesteld.

Investeringen rioleringswerkzaamheden	2024	2025	2026	2027	2028
Gezond en Vitaal					
Vervanging riolerings - renovatie	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Vervanging riolerings - reparatie	320.000	320.000	320.000	320.000	320.000
Vervanging riolerings - vervanging	880.000	880.000	880.000	880.000	880.000
Vervanging rioolgemalen el.m/pompen/schakelkasten	126.000	126.000	126.000	126.000	126.000
Vervanging drukriolerings el.m/pompen/schakelkasten	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Afkoppelen verhard oppervlak	184.800	184.800	184.800	184.800	184.800
Maatregelen klimaatadaptatie	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Afvalwatertransportsysteem Riegmeer-Echten	5.000.000	5.000.000			
Totaal investeringen buiten investeringsplafond	7.160.800	7.160.800	2.160.800	2.160.800	2.160.800

Bijlage 1 Overzicht mutaties exploitatie

Omschrijving €1.000	bedragen x "+" = nadeel, "-" = voordeel	Cat.	2024	2025	2026	2027
Blijven meedoen en talentontwikkeling						
420 indexering Voortgezet Onderwijs		1	193	193	193	193
430 Vervoer leerlingen		2	55	55	55	55
430 Budget Leerlingenplicht		1	14	14	14	14
430 Nota jeugd		2	0	0	0	0
430 Masterkans			0	0	0	0
430 Welzijnswerk		3	59	59	59	59
530 Indexatie Culturele instellingen 2023/2024		3	180	180	180	180
530 Indexatie Culturele instellingen doorwerking prijsstijgingen 2022		3	0	0	0	0
530 Structureel Subsidie Onderduikersmuseum		3	25	25	25	25
530 Structurele ophoging subsidie Het Podium		3	pm	pm	pm	pm
Jeugdhulp en participatie						
430 Masterkans		2	0	0	0	0
610 Statushouders		1	105			
610 Welzijnswerk		1	80	80	80	80
620 Budgetoverheveling GGD inzake VTD		1	-1	-1	-1	-1
620 Budgetoverheveling GGD binnen programma		1	659	659	659	659
620 Welzijnswerk		1	5	5	5	5
630 Eigenaarschap GKB Drenthe		1	250			
630 Nota voorkomen en bestrijden armoede		3	0	0	0	0
630 Maatschappelijke organisaties		2	35	5	5	5
640 Aanpak wachtlijsten beschut werk		2	290	290	290	290
672 Nota Jeugd		2	0	0	0	0
672 Begeleid zelfstandig wonen		3	0	0	0	0
672 Doorontwikkeling integrale ondersteuning		3	70	70	70	70
672 Jeugdhulp+		2	0	0	0	0
672 Jeugdhulp Drenthe (JHRD)		1	65	65	65	65
682 Budgetoverheveling GGD binnen programma		1	-659	-659	-659	-659
710 Indexering GGD		1	138	138	138	138
710 Extra middelen GGD		2	56	56	56	56
Gezond en vitaal						
610 Welzijnswerk		2	334	334	334	334
610 Informele zorg		2	10	10	10	10
620 Eerste lijnsloket WMO		2	24	24	24	24
620 Budgetoverheveling GGD inz VTD		1	1	1	1	1
620 Dementievriendelijk Hoogeveen		3	7	7	7	7
660 WMO vervoer		1	36	36	36	36
660 WMO vervoer dagbesteding		1	30	31	31	32
671b WMO begeleiding *		1	234	234	234	234
671b WMO begeleiding besparing huis van de buurt		4	295	200	0	0
671c WMO dagbesteding*		1	132	132	132	132
681a Decentralisatie Beschermd wonen		1	pm	pm	pm	pm

Omschrijving €1.000	bedragen x "+" = nadeel, "-" = voordeel	Cat.	2024	2025	2026	2027
710 Indexering GGD		1	114	114	114	114
710 Extra middelen GGD		3	6	6	6	6
720 Lokale adaptatiestrategie		3	pm	pm	pm	pm
Economie						
310 Verduurzaming en circulariteit		3	50			
310 Regiodeal		3	487	487	488	488
310 Toekomstbestendige Bedrijventerreinen		3	40	40		
330 Samenwerking Regio Zwolle		1	pm	pm	pm	pm
330 Ondernemend Hoogeveen		3	30	30		
330 Samenwerking DTZ		3	40			
<i>Diverse kleine mutaties programma Economie</i>						
030 Beheer overige gebouwen en gronden		2	-1	-1	-1	-1
310 Economische ontwikkeling		2	6	6	6	6
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		2	-10	-10	-10	-10
340 Economische promotie		2	-9	-9	-9	-9
Aantrekkelijk wonen woonomgeving						
210 Indexatie onderhoudsbudgetten wegen etc.		2	95	95	95	95
210 Civiele kunstwerken		2			-725	-725
210 Hogere leges telecommunicatiewet		2	-49	-49	-49	-49
210 Kwaliteitsverbetering wegen i.v.m. veiligheid		2	613	613	613	613
210 Verzinkbare palen rondom het stadscentrum		2	6	6	6	6
520 Buurt- wijk- en dorpsagenda's		3	150	150	150	150
570 Indexatie onderhoudsbudgetten groen etc.		2	63	63	63	63
570 Smederijen: Gebiedsregisseur		3	99	99	99	99
570 Smederijen: (beleids)ondersteuner		3	60	60	60	60
570 Smederijen - adm.inzet + buurtbemiddeling		3	11	11	11	11
610 MFC Krakeel opbrengst verhuur 2 zalen		2	-15	-15	-15	-15
750 Reinigingsrechten begraafplaatsen		2	5	5	5	5
750 Onderhoud gebouwen begraafplaatsen		1	93	93	93	93
Ruimtelijke ordening en sport						
520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportterreinen		2	5	5	5	5
520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport		2	120	120	120	120
810 Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)		1	pm	pm	pm	pm
810 Programma vitale vakantieparken		3	pm	pm	pm	pm
830 Omgevingsplan		1	245			
830 Implementatie Omgevingswet		1	166			
830 Indexatie leges omgevingsvergunning		2	-20	-20	-20	-20
Veilige bereikbaarheid						
065 Bezoekersvergunningen digitaliseren		3	pm	pm	pm	pm
210 Indexatie onderhoudsbudgetten		2	4	4	4	4
220 Indexatie parkeerservice		1	11	11	11	11
250 Budgetverhoging de Bij		2	30	30	30	30

Omschrijving €1.000	bedragen x "+" = nadeel, "-" = voordeel	Cat.	2024	2025	2026	2027
250 Indexatie Stadsbus de Bij		2	51	51	51	51
250 Indexatie en uitzetting publiek vervoer		1	5	5	5	5
Duurzaam en gastvrij Hoogeveen						
340 Doorontwikkeling toeristisch aanbod		3	25	25	25	25
340 Bijdrage Recreatieschap		1	6	6	6	6
570 Bijdrage Leaderprogramma West Drenthe		3		20	20	20
740 Bijdrage RUD		1	100	100	100	100
Veilig, zichtbaar en transparant Hoogeveen						
010 Salarissen bestuur		1	61	61	61	61
010 Afscheid en benoeming burgemeester		1	0			
010 Evaluatie verkiezingen op verzoek gemeenteraad		3	pm			
010 Communicatie en verbinding jeugd en jongeren		3	49	49	49	49
020 Leges vergunningen		1	21	21	21	21
020 Leges reisdocumenten		1	-179	-179	-179	-179
110 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)		1	309	298	242	242
120 Veiligheidsmonitor		1		20		
120 Aanpak complexe problematiek veiligheidsdomein		3	pm	pm		
Overzicht algemene dekkingsmiddelen						
070 Algemene uitkering: Uitkomsten Decembercirculaire		1	-961	1.475	-922	-922
070 Algemene uitkering: Verlegging basisjaar		1	-4.200	-4.200	-4.200	-4.200
Indexering inkomsten		2	-539	-539	-539	-539
Kapitaallasten investeringen		3		749	948	991
Vennootschapsbelasting						
090 Vennootschapsbelasting		1	125	50		
Overzicht overhead						
040 Bijdrage SWO		1	6.215	6.045	6.120	6.087
040 Bijdrage SWO Fysieke opgave		3	1.967	1.967	1.967	1.967
040 Budget leerplicht naar SWO		3	14	14	14	14
Reserves						
011 Stand kadernota verrekenen met Alg. Reserve			-1.843	-1.416		
Totaal Mutaties			6.372	8.809	6.961	6.972

Bijlage 2 Overzicht investeringen 2024-2027

Investering	2024	2025	2026	2027
Blijven meedoen en talentontwikkeling				
Onderwijshuisvesting	4.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos		pm	pm	
Cultuur - Podium	pm			
Gezond en Vitaal				
Vergroening Krakeel	50.000			
Economie				
Renovatie Hoofdstraat zuid	2.175.000			
Aantrekkelijk wonen en woonomgeving				
Budget speelvoorziening	198.400	108.000	252.400	295.400
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	63.500	63.500		
Reconstructies openbaar groen	130.000	130.000	130.000	130.000
Asfaltprogramma - wegen	962.000	962.000	962.000	962.000
Asfaltprogramma - fietspaden	372.000	372.000	372.000	372.000
Wegen en fietspaden	1.305.000	900.000	100.000	380.000
Zuiderparkbrug	39.000			
Damwand industriehaven NZ	1.770.420			
Berkenlaanbrug		65.250		
Schooldijkje brug		54.000		
Kalmoesbrug			175.000	
Ruimtelijke ordening				
Regio Stedenfonds	1.259.000	282.000		
Renoveren bestaande buitensportvelden	830.000			
Kleedkamer accommodaties buitensport	435.200	1.058.649	477.848	1.243.037
Veilige bereikbaarheid				
Vervanging van parkeerautomaten		1.200.000		
Veilig, Zichtbaar & Transparant				
Nieuwbouw brandweerkazerne	11.590.000			
Aanschaf laptops/IPads gemeenteraad	64.000			
Totaal	25.743.520	7.695.399	4.969.248	5.882.437
Investering buiten het investeringsplafond				
Budget rioleringswerkzaamheden	2.160.800	2.160.800	2.160.800	2.160.800
Afvalwatertransportsysteem Riegmeer-Echten	5.000.000	5.000.000		
Totaal investeringen buiten investeringsplafond	7.160.800	7.160.800	2.160.800	2.160.800

Bijlage 3: Capaciteitsimpuls voor gebiedsontwikkelingen

Aan het college van burgemeester en wethouders van de
gemeente
Hoogeveen en de gemeente De Wolden

datum 1 mei 2023
onderwerp Capaciteitsimpuls voor gebiedsontwikkelingen
ons nummer

Geachte heer, mevrouw,

Als SWO-bestuur onderschrijven we de noodzaak om de capaciteit binnen de SWO uit te breiden gezien de grote hoeveelheid aan gebiedsontwikkelingen in beide gemeenten. Daarnaast worden inwoners, ondernemers en organisaties veeleisender wanneer het gaat om de kwaliteit en de snelheid van onze dienstverlening. De voorgestelde impuls maakt het voor ons mogelijk hierop in te spelen. We willen deze impuls op een later moment als begrotingswijziging verwerken in de begroting van de SWO. Dit betekent dat u als deelnemende gemeente met de financiële gevolgen geconfronteerd wordt, omdat daarmee uw bijdrage aan de SWO-begroting zal worden vergroot. Om die reden brengen wij u via deze brief op de hoogte van ons voornemen, zodat u hiermee rekening kunt houden binnen uw eigen begrotingsproces voor de jaren 2024 en verder.

Deze impuls is actueel en urgent

In eerste aanleg hebben we de focus gelegd op welke capaciteit er nodig is om te kunnen voldoen aan de hoeveelheid gebiedsontwikkelingen in onze beide gemeenten. Daarbij rees op enig moment de vraag of het niet reëler is in algemene zin de capaciteit binnen het fysieke domein te versterken. Een impuls geven aan de projectmatige capaciteit kan in onze ogen averechts uitpakken als we niet kijken naar de huidige werkdruk en achterstanden. We vragen veel van onze medewerkers; een andere houding, meer tijd en ruimte nemen voor het gesprek met inwoners, wijziging van taken en nieuwe taken. Combineren we dat met een uitdagende hoeveelheid bestuurlijke ambities dan zien we dat de druk toeneemt binnen de organisatie. Dat vertaalt zich in een te hoge werkdruk, een toename in het verloop van personeel en een stijgend ziekteverzuim. Wij maken ons daar ernstig zorgen over. Organisatie, bestuur en samenleving hebben baat bij een vitale organisatie.

Sterke schakels zijn essentieel voor een goede ketensamenwerking in de gebiedsontwikkeling

Projecten in het fysieke domein kenmerken zich door een sterke ketensamenwerking. Specialistische disciplines, zoals verkeer, flora en fauna, bodem, water en ruimtelijke ordening werken in teams samen om deze fysieke opgaven te realiseren. Een project kan alleen slagen als alle disciplines hierin (op tijd) capaciteit kunnen leveren. Dat laatste is nu niet het geval. We hebben op plekken onderbezetting en/of achterstanden in het werk, wat leidt tot stagnatie in de keten. Als gevolg

daarvan komen het realiseren van de wettelijke opgaven en de bestuurlijke ambities in de knel. We kunnen onvoldoende anticiperen op vragen en behoeften vanuit de samenleving in relatie tot het fysieke domein.

Bijna 30 fte

Om echt werk te maken van bovenstaande uitdaging, hebben we in beeld gebracht wat aanvullend nodig is om in het fysieke domein op sterkte te komen. Hierbij noemen wij ook de omvang en eenheid:

Eenheid Fysieke Leefomgeving (FLO) - 15,5 fte

- 2,5 fte beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening
- 1,1 fte beleidsmedewerker Milieu
- 2,2 fte Stedenbouwkundige
- 2,0 fte adviseur Grondzaken
- 0,9 fte beleidsmedewerker Economische zaken
- 2,2 fte Projectleider grijs & groen
- 2,5 fte Beleidsmedewerkers Openbare ruimte
- 0,6 fte Beleidsmedewerker Vastgoed
- 0,6 fte Beleidsmedewerker Duurzaamheid
- 0,9 fte Beleidsmedewerker Verkeer

Eenheid Strategisch Beleidscentrum (SBC) – 3,9 fte

- 2,2 fte Projectleiders
- 1,2 fte Beleidsadviseur landelijk gebied
- 0,5 fte Planeconomie

Eenheid Advies & Services (A & S) – 2,5 fte

- 1,0 fte Communicatieadviseur
- 0,4 fte HR-adviseur
- 1,1 fte Projectondersteuning

Eenheid Dienstverlening (DV) – 4,0 fte

- 1,5 fte Vergunningverlening
- 1,0 fte Handhaving
- 1,5 fte medewerker Publiekszaken

Eenheid Advies & Control (A & C) – 3,5 fte

- 1,5 fte Financieel adviseur/projectcontroller
- 0,7 fte Juridisch adviseur
- 1,3 fte Inkoopadviseur

Voor De Wolden betekent dit een aanvullende bijdrage van € 813.984 en voor Hoogeveen € 1.966.016

We zijn, gelet op de eerdergenoemde invalshoeken, in de berekening van de kosten uitgegaan van het scenario waarbij we personeel in vaste dienst nemen. Hierbij krijgen we meer stabiliteit in de organisatie, bouwen we kennis op en zorgen we er ook voor dat onze medewerkers lokale bekendheid krijgen. Wanneer dit onvoldoende lukt, zijn we genooddaakt te werken met inhuurkrachten. Dat pakt vanzelfsprekend duurder uit. Voor het werven van personeel is rekening gehouden met de tijdelijke inzet van extra recruiters.

Uitgaande van vaste arbeidskrachten is voor de SWO structureel/jaarlijks € 2.780.000 (CAO 2023) extra nodig.

In de standaard kostenverdeling komt dit neer op het volgende:

- Hoogeveen (70,72%): € 1.966.016 structureel vanaf 2024
- De Wolden (29,28%): € 813.984 structureel vanaf 2024

Kosten gaan (deels) voor de baten uit

Een aanzienlijk deel van de kosten wordt terugverdiend door subsidies, rijksmiddelen, leges en het verhalen van kosten op ruimtelijke ontwikkelingen (via de Grondexploitatie of anterieure overeenkomst en subsidies). Vooral nog gaan wij ervan uit dat de gemeenten via die weg 50% (De Wolden) of 70% (Hoogeveen) van deze kosten kunnen terugverdienen. De ontvangsten lopen via de afzonderlijke begrotingen van de gemeenten. Het verschil in percentage wordt verklaard door de verschillende aard van de gebiedsontwikkelingen in beide gemeenten.

Vanwege de urgentie en de krappe arbeidsmarkt starten we nu al met de werving van de benodigde medewerkers en verwerken we een eventueel incidenteel nadeel op de personeelsbegroting in de jaarrekening 2023 van de SWO.

We hopen daarmee zo snel mogelijk op sterkte te zijn. We denken dat deze werkwijze aanvaardbaar is, omdat we gezien het huidige verloop ook enige ruimte in de loonsom hebben. We monitoren de loonsom over het jaar 2023 en kijken in welke mate we de kosten daarbinnen op kunnen vangen. Hierbij hebben wij op voorhand bestuurlijke rugdekking aan de directie gegeven voor een eventuele overschrijding bij de jaarrekening.

Met dit voorstel doen we enerzijds ons best uw ambities te realiseren, en nemen we anderzijds onze verantwoordelijkheid als werkgever.

Tot slot

We willen voor de volledigheid het volgende nog opmerken. Met de invulling van de functies die nodig zijn voor de woningbouwversnelling hebben we afgelopen december al een start gemaakt. De budgetten daarvoor waren al beschikbaar gesteld en we wilden vanwege de urgentie niet wachten. Verder ontvangen beide gemeenten de komende jaren aanzienlijke budgetten van het Rijk voor de duurzaamheidsopgaven en de energietransitie. De aanvraag voor deze middelen loopt nu. De extra inzet voor duurzaamheid, de energietransitie en de woningbouwversnelling maken daarmee geen onderdeel uit van bovenstaande impuls. Voor de onderwerpen 'Vitale Vakantieparken' en 'Omgevingswet' lopen wij ook een parallel proces.

Deze ingreep is ongewoon, wellicht onverwacht, maar absoluut noodzakelijk. Met bovenstaande impuls brengen we onze capaciteit voor de gebiedsontwikkelingen in relatie tot de vele werkzaamheden weer in balans.

Zoals u weet werkt de organisatie langs vier pijlers aan het verbeteren en stabiliseren van de organisatiekracht. Zodra die sporen verder zijn uitgewerkt kunnen we ook die uitkomsten vertalen in eventuele financiële gevolgen. Anders gezegd, het nu voorliggende besluit is een eerste van nog te verwachten vervolgbesluiten om onze SWO weer duurzaam inzetbaar te maken.

Met vriendelijke groet,
Het bestuur van de Samenwerkingsorganisatie
De Wolden Hoogeveen

Inge C.J. Nieuwenhuizen
voorzitter